

Buiten de Lijnen

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	4
1. Aanleiding en probleemstelling	6
1.1 Aanleiding voor het doen van dit onderzoek	6
1.2 Probleemverkenning	6
1.2.1 Wat wil ik bereiken	6
1.2.2 Van huidige naar gewenste situatie	6
1.3 Doelstelling van mijn onderzoek	7
1.4 Onderzoeksvraag en deelvragen	7
2. Theoretische onderbouwing	9
2.1 Wanneer spreken we van hoogbegaafdheid?	9
2.2 Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen?	11
2.3 Wat vraagt dit van je onderwijs?	12
3. Onderzoeksmethodologie	14
3.1 Onderzoeksvragen en subvragen	14
3.2 Onderzoeksvormen	14
3.2.1 Klasniveau	14
3.2.2 Schoolniveau	15
3.2.3 Literatuuronderzoek	15
3.3 Triangulatie	15
3.4 Validiteit, betrouwbaarheid en ethische kwesties	16
4. Data analyse en resultaten	17
4.1 Inleiding	17
4.2 Deelvragen	17
4.2.1 Wat is hoogbegaafdheid en welke kenmerken horen daarbij?	17
4.3 Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde kinderen?	19
4.4 Wat bieden we op dit moment aan, cognitief en sociaal-emotioneel gezien?	20
4.5 Welke materialen/methodes zijn bij ons op school aanwezig?	21
4.6 Hoe ervaren leerlingen, ouders en leerkrachten de begeleiding op dit moment?	22
4.7 Wat is de rol van de Intern Begeleider in dit geheel?	22
4.8 Antwoord op mijn onderzoeksvraag	23
5. Conclusies	24
5.1 Antwoorden in relatie tot literatuur	24
5.2 Hoe moeten hoogbegaafde kinderen begeleid worden?	24
5.2.2 Cognitief gezien	24
5.2.3 Sociaal-emotioneel gezien	24
5.3 Mijn rol hierin als Intern Begeleider	26

- 6. Evaluatie 28
- 6.1 Inleiding 28
- 6.2 Kennis, persoon, praktijk 28

Bijlage 1	Format vragenlijst voor leerkrachten	31
Bijlage 2	Vragen interview leerlingen verrijkingsgroep	35
Bijlage 3	Format vragenlijst voor ouders	36
Bijlage 4	Toestemmingsbrief video-opname	40
Bijlage 5	Brief infoboekje Rubenshof	41
Bijlage 6	HGW leerling groep 6	43
Bijlage 7	Uitdraai LOVS leerling groep 6	52
Bijlage 8	Uitgewerkt interview leerlingen groep 4,5,6 en 7	54
Bijlage 9	Samenvatting interview leerlingen groep 7	63
Bijlage 10	Samenvatting interview leerlingen groep 7 en 8	67
Bijlage 11	Inventarisatie antwoorden leerkrachten vragenlijst	71
Bijlage 12	Inventarisatie antwoorden ouders vragenlijst	84
Bijlage 13	Verslag SVIB leerkracht groep 6	101
Bijlage 14	Viseon leerling groep 6	103

Bronvermelding	104
----------------	-----

Aanleiding voor het onderzoek

De aanleiding voor dit onderzoek op het gebied van hoogbegaafdheid is een jongetje van 7 jaar dat bij ons in groep 6 zit. Hij heeft twee groepen overgeslagen en vindt nog steeds alles gemakkelijk. Hij zit niet lekker in zijn vel en dit heeft invloed op zijn leerkracht, de groep, zijn ouders en niet te vergeten op hem zelf.

Wij werken op school met een hoogbegaafdheidsprotocol, er zijn verschillende materialen aanwezig voor slimme kinderen, er is binnen de r.t. ruimte gemaakt voor een soort “plusgroepje” en bovenschools is er een plusklas voor kinderen van groep 8. Het probleem is dat het allemaal los zand is, er is geen structureel aanbod voor deze kinderen. Ieder jaar opnieuw wordt er opnieuw gestart en verzameld en uitgetoetst.

Doel van het onderzoek

Aan het eind van mijn onderzoek wil ik weten wat de Rubenshof al doet en wat de Rubenshof nog nodig heeft om ervoor te zorgen dat hoogbegaafde kinderen zich optimaal ontwikkelen bij ons op school. Zowel op sociaal-emotioneel gebied als op cognitief gebied.

Daarom wil ik om te beginnen in beeld krijgen hoe er bij mij op school wordt omgegaan met hoogbegaafdheid en hoe dat door kinderen en collega's en ouders ervaren wordt. Deze gegevens wil ik toetsen aan de literatuur, wat doen we allemaal al (oplossingsgericht) en waar kunnen we ons nog ontwikkelen.

Werkwijze

Allereerst heb ik een onderzoeksvraag opgesteld:

- *Hoe worden kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn op de Rubenshof begeleid op het gebied van cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en hoe is hierin de beleving van leerling, ouders en leerkracht?*

Om antwoord te krijgen op deze vraag heb ik gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmiddelen. Literatuur, vragenlijsten, interviews, het praktijkmodel handelingsgericht werken, School Video Interactie Begeleiding.

De gegevens die ik vanuit deze onderzoeken verzameld heb, heb ik samengevat en daar heb ik de antwoorden op mijn onderzoeksvraag uitgehaald en de nodige conclusies uit getrokken wat betreft ontwikkelingsmogelijkheden voor de Rubenshof.

Antwoorden en conclusies

Er wordt op de Rubenshof al behoorlijk wat gedaan op het gebied van hoogbegaafdheid, er is een verrijkingsgroep, voor rekenen wordt gewerkt met compacting en er zijn behoorlijk wat materialen aanwezig. De dingen die gedaan worden zijn nog wel vaak afhankelijk van de leerkracht en niet structureel. Losse stenen zou je kunnen zeggen.

Ouders zijn redelijk tevreden, maar zouden meer uitdaging en structurele begeleiding willen voor hun kinderen. Hetzelfde geldt voor de kinderen, ze geven school een 7,5, en zouden het fijn vinden als ze moeilijkere werkjes kregen, in groepjes mogen werken en niet hoeven te wachten op de rest van de klas.

Leerkrachten hebben vooral behoefte aan ondersteuning en materialen.

Deze kennis is een goede ondergrond om op te gaan bouwen, alle losse steentjes moeten samen een geheel gaan vormen.

Aangenaam!

Mijn naam is Renate Horvers. Ik ben Intern Begeleider van de bovenbouw op openbare basisschool de Rubenshof in Oosterhout. Dit doe ik nu voor het tweede jaar. Daarvoor heb ik altijd voor de klas gestaan, vooral in de bovenbouw, groep 8.

Naast mijn werk als leerkracht ben ik een aantal jaren coördinator geweest van de bovenbouw. Om dit goed te kunnen doen heb ik de opleiding middenmanagement van Magistrum gevolgd. De school waarop ik werk heeft ongeveer 430 leerlingen, verdeeld over 18 groepen. 40 kinderen bezoeken onze voorschool.

Ik weet me enorm gesteund door mijn collega, de Intern begeleider van de onderbouw, zij heeft mij de afgelopen jaren wegwijs gemaakt in de doolhof van afkortingen, netwerkbijeenkomsten, onderzoeksbureaus, toetsinstrumenten en ga zo maar door.

Toen mijn locatieleider twee jaar geleden vroeg of ik er iets voor voelde om Intern Begeleider te worden, heb ik hem als voorwaarde gesteld dat ik dan wel de opleiding hiervoor wilde gaan doen.

Als er één gebied op school was, waarin ik het gevoel had niet thuis te zijn, dan was het wel de zorg. De mensen die bij mij op school Intern Begeleider waren (of zijn), zijn goed geïnformeerde, gestructureerde, betrokken en vooral goed georganiseerde mensen die bergen werk verzetten. Ik zag mezelf dit niet zomaar doen, daartegenover leek het me erg leuk en uitdagend om juist eens iets te doen wat “helemaal” nieuw was.

Wat ik erg bijzonder vond en wat me erg gesterkt heeft is het feit dat meteen vanaf het allereerste begin mijn collega's hun vertrouwen in mij uitspraken. Ze vonden het echt iets voor mij (in tegendeel tot mezelf), en waren van mening dat ik het goed zou doen. Er viel ook nog iets te bewijzen dus....

Nu, bijna twee jaar later ben ik aan het eind van mijn opleiding en mag ik met mijn meesterstuk bewijzen dat ik in staat ben om zelfstandig een onderzoek op te zetten en uit te voeren en op deze manier een bijdrage kan leveren aan de verbetering van mijn praktijk.

Het onderwerp van mijn meesterstuk is hoogbegaafdheid.

De reden waarom ik hiervoor gekozen heb, is mijn betrokkenheid (op afstand) bij een jongen in groep 6. Hij heeft twee keer een groep overgeslagen en nog is de leerstof te gemakkelijk voor hem. Het intrigeert me dat een kind tegelijkertijd zo getalenteerd kan zijn en zo slim, en toch zo hulpeloos is overgeleverd aan ons onderwijssysteem.

Tijdens de opleiding is ons geleerd te denken in mogelijkheden en kansen, dus vroeg ik me af, wat zijn de kansen en mogelijkheden voor dit kind bij ons op school.

Omdat een onderzoek hiernaar voor meer dan één kind voordelen kan opleveren ben ik me wat breder gaan oriënteren en gestart bij de basis. Als je iets wilt verbeteren, moet je wel weten wat er dan te verbeteren valt, dus heb ik een poging gedaan om in beeld te brengen hoe er op de Rubenshof wordt omgegaan met hoogbegaafde kinderen.

In dit meesterstuk gebruik ik de termen hoogbegaafd en meerbegaafd door elkaar. Ouders willen niet altijd dat hun kind hoogbegaafd genoemd wordt en ook kinderen zelf vinden dat niet altijd fijn.

Wat ik hoop te bereiken is dat ik aan het eind van dit onderzoek meer zicht heb op de manier waarop meer –of hoogbegaafde kinderen begeleid worden bij mij op school. Als ik weet hoe de huidige situatie is, kan de volgende stap zijn deze situatie optimaliseren.

In het kader van inclusie en passend onderwijs vind ik dat je ook de verantwoordelijkheid hebt als leerkracht om binnen je mogelijkheden zo goed mogelijk aan te sluiten bij de scholingsbehoeften van je leerlingen.

Niet alleen aan de onderkant, maar zeker ook aan de bovenkant.

Wat ik ook hoop te bereiken is dat ik genoeg kennis opdoe om de vooroordelen te kunnen tegenspreken die nog steeds rondwaren over hoogbegaafde kinderen. Ze kunnen het niet alleen, ze maken wel eens fouten en zijn heus wel sociaal!!

Voor mijzelf is de relevantie van dit onderzoek vooral dat ik leer hoe ik een onderzoek moet opzetten en welke mogelijkheden er tot mijn beschikking staan. Het beheersen van deze vaardigheid maakt dat ik alles wat ik tegenkom in mijn praktijk en waar ik meer over wil weten kan aanpakken.

Voor mijn praktijk betekent het dat ze een Intern Begeleider in huis hebben die in staat is relevante informatie uit literatuur te halen, onderzoeksvragen kan stellen bij onderwerpen die nader bekeken moeten worden, verschillende manieren van onderzoek kan uitvoeren en relevante conclusies uit een onderzoek kan trekken.

Door het doen van dit onderzoek over hoogbegaafdheid krijgt mijn school ook nog eens goed in beeld hoe we er op dit moment voor staan.

De titel van mijn onderzoek “Buiten de lijnen” heb ik geleend van Eleonoor van Gerven (2009). Zij stelt in haar “Handboek Hoogbegaafdheid” dat hoogbegaafde kinderen het vermogen hebben om mentaal gezien buiten de lijnen te kleuren. Ik wil hieraan toevoegen dat ze op meer gebieden bijzonder zijn, ze zijn origineel, hebben humor, fantasie, zijn nieuwsgierig, en alles meer dan gemiddeld, buiten de lijnen dus!

1.1 Aanleiding voor het doen van dit onderzoek

De aanleiding voor dit onderzoek op het gebied van hoogbegaafdheid is een jongetje van 7 jaar dat bij ons in groep 6 zit. Hij heeft twee groepen overgeslagen en vindt nog steeds alles gemakkelijk. Hij zit niet lekker in zijn vel en dit heeft invloed op zijn leerkracht, de groep, zijn ouders en niet te vergeten op hem zelf.

Wij werken op school met een hoogbegaafdheidsprotocol, er zijn verschillende materialen aanwezig voor slimme kinderen, er is binnen de r.t. ruimte gemaakt voor een soort “plusgroepje” en bovenschools is er een plusklas voor kinderen van groep 8. Het probleem is dat het allemaal los zand is, er is geen structureel aanbod voor deze kinderen. Ieder jaar opnieuw wordt er opnieuw gestart en verzameld en uitgeprobeerd.

Toen een van mijn leerkrachten vroeg: “Als je morgen op school zou komen, en er zou iets veranderd zijn, en het zou precies zo zijn als jij het zou willen, wat zou dat dan zijn?”, moest ik aan hem denken. Wat zou het geweldig zijn als de klas zo was ingericht, dat dit jongetje, met zijn enorme mogelijkheden en capaciteiten, gewoon in zijn eigen groep de structuur, materialen en begeleiding zou vinden om op zijn eigen niveau te werken en zich te ontwikkelen.

Het globale onderwerp van mijn onderzoek was gevonden: Hoogbegaafdheid.

1.2 Probleemverkenning

1.2.1 Wat wil ik bereiken

Het globale onderwerp is bekend, de volgende stap is een onderzoeksvraag formuleren. Wat ga ik onderzoeken m.b.t. dit jongetje, in deze klas, op onze school. Wat wil ik weten?

Ik weet wel wat ik wil bereiken. Aan het eind van het onderzoek wil ik in beeld hebben wat hoogbegaafde kinderen nodig hebben, wat wij op school te bieden hebben en praktisch gezien al doen, en welke ontwikkelingsmogelijkheden we hebben op het gebied van hoogbegaafdheid.

1.2.2 Van huidige situatie naar gewenste situatie

Er zitten bij ons op school behoorlijk wat kinderen die bovengemiddeld presteren. We proberen deze kinderen extra uitdaging te bieden, bijvoorbeeld in de vorm van compacting bij rekenen, Somplextra, het maken van een werkstuk of lezen op een hoger niveau.

Er zitten bij ons op school ook kinderen die op een dusdanig niveau presteren dat ze eigenlijk de aangeboden leerstof van de groep waarin ze zitten al beheersen en voor wie de extra uitdaging eigenlijk geen uitdaging is. Voor deze kinderen treedt het “protocol hoogbegaafdheid” in werking.

Er zijn dan verschillende mogelijkheden, er kan bijvoorbeeld worden doorgetoetst om een beeld te krijgen van hun voorsprong, er kan extern een onderzoek naar capaciteiten worden aangevraagd, er kan bekeken worden of er een klas kan worden overgeslagen.

De jongen over wie we het hebben kwam bij de kleuters al in beeld, is vervolgens naar groep 3 gegaan en van daaruit naar groep 5. Hij zit nu in groep 6 en het ziet er naar uit dat hij ook de leerstof van deze groep beheerst. We zijn hem aan het doortoetsen en maken daarvoor gebruik van het leerlingvolgsysteem van Cito. Rekenen is gedaan en daarbij haalt hij tot Eind groep 7 een A-niveau. Rekenen groep 8 moet nog getoetst worden, evenals taal, begrijpend lezen en spelling. Ik durf met enige zekerheid te stellen dat de huidige situatie is, dat deze jongen van acht jaar, de leerstof die op het basisonderwijs aangeboden wordt al helemaal beheerst. Hij leert dus op dit moment nauwelijks iets nieuws, maar is wel de hele dag op school aanwezig.

Wat is dan de gewenste situatie? Het mooiste zou zijn als wij ervoor kunnen zorgen dat dit kind, zolang het op de basisschool zit, verder gaat met zich ontwikkelen. Dat het leert om te leren en zich veilig en gerespecteerd voelt, net zoals de andere kinderen. Om dit te bereiken zijn er aanpassingen nodig. Aanpassingen op het gebied van leerstof, aanpassingen vanuit de leerkracht en aanpassingen op schoolniveau.

De ultieme gewenste situatie, waarbij ik even voorbij ga aan geldkwesties en mogelijkheden en onmogelijkheden van leerkrachten, zoals ik die voor me zie, ziet er als volgt uit:

De kinderen komen de klas in. De leerkracht start met de les, een aantal kinderen mag meteen beginnen, het grootste gedeelte van de klas luistert naar de instructie. Eén van de kinderen die zelfstandig aan de slag gaan loopt naar een kast waarin een aantal materialen staan. Hij pakt een boek uit deze kast en haalt uit zijn laasje een werkschrift. Het is een scheikunde boek. Als de leerkracht klaar is met de instructie loopt hij even langs om te vragen of het lukt en gaat vervolgens verder met de kinderen die verlengde instructie nodig hebben. Als de leerling een opdracht tegen komt die wat lastiger is loopt hij naar de computer om te zien of hij daar wat meer informatie kan vinden. Ook is er de mogelijkheid om te mailen met een scheikundeleraar van de Havo in de buurt. Deze beoordeelt ook zijn toetsen.

In de kast zijn onder meer de volgende dingen aanwezig: Ontdekdozen op het gebied van techniek, denkspelletjes, leerboeken voor wiskunde, scheikunde, natuurkunde en wereldoriëntatie, biebboeken die nodig zijn voor zijn werkstuk, mappen met daarin uitdagende werkbladen op allerlei gebied. Op de computer kan hij aan de slag met een typecursus en twee vreemde talen, Spaans en Russisch. Af en toe krijgt de leerling vrij om deel te nemen aan lessen op het gymnasium of een tentoonstelling te bezoeken. Er worden momenten ingepland waarop hij samenwerkt met andere kinderen uit de groep.

Een utopie? Ik denk het wel, maar als dit een utopie is, wat is er dan wel mogelijk op het basisonderwijs. Wat kun je een kind nog bieden als hij eigenlijk al klaar is en alle doelen bereikt heeft?

1.3 Doelstelling van mijn onderzoek

Aan het eind van mijn onderzoek wil ik weten wat de Rubenshof al doet en wat de Rubenshof nog nodig heeft om ervoor te zorgen dat hoogbegaafde kinderen zich optimaal ontwikkelen bij ons op school. Zowel op sociaal-emotioneel gebied als op cognitief gebied.

Daarom wil ik om te beginnen in beeld krijgen hoe er bij mij op school wordt omgegaan met hoogbegaafdheid en hoe dat door kinderen en collega's ervaren wordt. Deze gegevens wil ik toetsen aan de literatuur, wat doen we allemaal al (oplossingsgericht) en waar kunnen we ons nog ontwikkelen.

1.4 Onderzoeksvraag en deelvragen

Uit de verkenningsfase en doelstelling volgt mijn onderzoeksvraag:

- *Hoe worden kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn op de Rubenshof begeleid op het gebied van cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en hoe is hierin de beleving van leerling, ouders en leerkracht?*

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, maak ik gebruik van de volgende deelvragen:

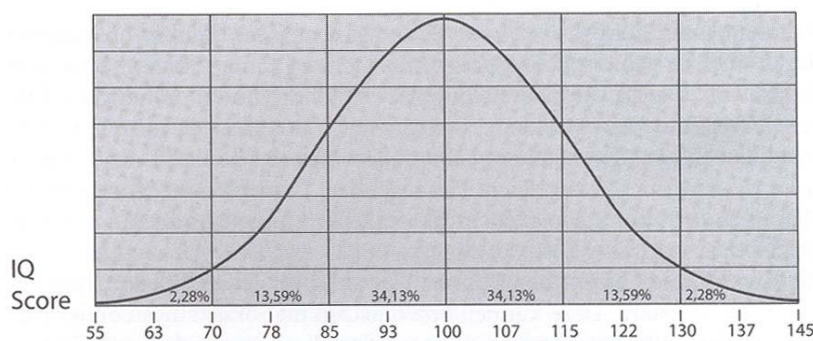
- *Wat is hoogbegaafdheid en welke persoonlijkheidskenmerken en leerkenmerken horen daarbij?*
- *Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde kinderen?*
- *Wat bieden we op dit moment aan, vanuit cognitief en sociaal-emotioneel oogpunt, op de Rubenshof?*
- *Welke materialen/methodes voor hoogbegaafde kinderen zijn bij ons op school aanwezig?*
- *Hoe ervaren leerlingen, ouders en leerkracht de begeleiding op dit moment?*
- *Wat is de rol van de Intern Begeleider in dit geheel?*
- *Getoetst aan de literatuur en al gedane onderzoeken: Wat doen we al goed, en welke aanpassingen kunnen we in de toekomst doen?*

2.1 Wanneer spreken we van hoogbegaafdheid

Het eerste waar mensen vaak aan denken als er gesproken wordt over hoogbegaafde kinderen is hun intelligentie en hoge prestaties op cognitief gebied, leerkrachten noemen dan bijvoorbeeld een kind wat steeds A-scores heeft op de cito's en altijd een 'zeer goed' heeft voor de methode gebonden toetsen.

Vanuit de wetenschap en literatuur komt een bredere definitie van hoogbegaafdheid naar voren. Zo omschrijft Eleonoor van Gerven in haar boek "Slim Beleid" (2008) hoogbegaafdheid als een complex begrip, omdat het iets zegt over de intelligentie, over iemands persoonlijkheid en over diens omgeving.

Intelligentie is eigenlijk niet meer dan datgene wat met een intelligentieonderzoek gemeten wordt (Boring 1923). Onderstaande normaalverdeling laat zien dat een gemiddeld mens een intelligentie heeft van ongeveer 100.

Figuur 2.1 Normaalverdeling van intelligentie

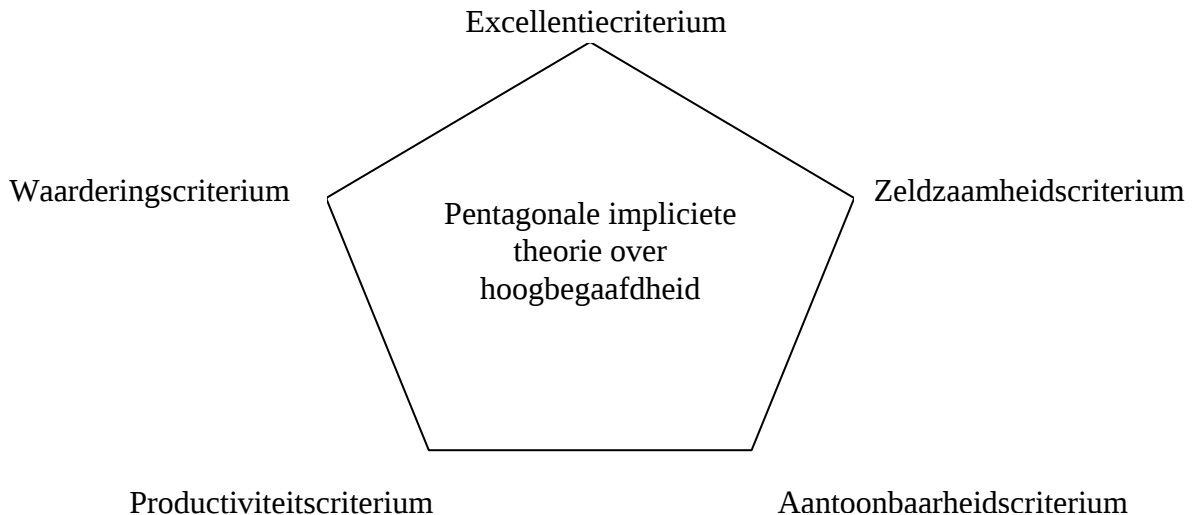
Aan de linkerkant van de schaal is de benedengemiddelde intelligentie te zien. Aan de rechterkant de bovengemiddelde intelligentie. Bij een IQ boven de 130 spreekt men van een hoogbegaafd niveau. Van Gerven (2008) zegt hierover: "Nu moet van meet af aan helder zijn dat deze grenzen natuurlijk nooit zo strikt gehanteerd kunnen worden als op papier weergegeven". Een kind met een IQ van 125, sterke persoonlijkheidskenmerken en een stimulerende omgeving kan verrassende prestaties leveren.

Persoonlijkheidskenmerken zijn bijvoorbeeld fysieke kenmerken, motivatie, doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen/faalangst en stressgevoeligheid.

Omgevingsfactoren zijn alle factoren uit de omgeving die invloed op de prestaties van het kind kunnen uitoefenen, zoals het gezin, school en ontwikkelingsgelijken.

Binnen de wetenschap zijn de meningen over hoogbegaafdheid nog steeds niet eensgezind. Zo spreekt de Canadees Gagné (2000) over begaafdheid als zijnde "het bezit en gebruik van ongetrainde en spontaan tot uiting gekomen natuurlijke capaciteiten in ten minste één domein zodanig dat het individu zich kan meten met de beste tien procent van zijn ontwikkelingsgelijken" en Passow (1981) over "de capaciteit om tot superieure prestaties te komen op gebied van academische prestaties, kunstzinnige uitingen en intermenselijke relaties". Mönks (1985) stelt dat begaafdheid een normatief begrip is dat verwijst naar waarneembaar gedrag.

Sternberg & Zhang (1995) ontwikkelden een model waarin zij d.m.v. vijf criteria aangeven waaraan een persoon moet voldoen om te kunnen spreken van begaafdheid.

Figuur 2.1.1 De vijf criteria van de pentagonale impliciete theorie over hoogbegaafdheid (Sternberg & Zhang 1995)

Aan het *excellentie criterium* wordt voldaan als iemand vergeleken met zijn leeftijdsgenoten extreem goed ergens in is.

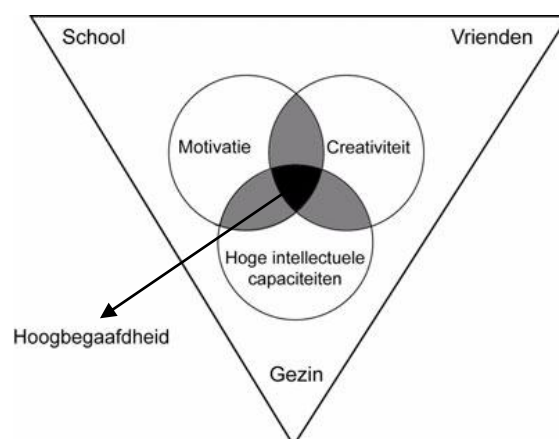
Aan het *zeldzaamheidscriterium* wordt voldaan als iemand ergens goed in is waar weinig van zijn leeftijdsgenoten goed in zijn, dit sluit aan bij het excellentie criterium.

De in aanleg aanwezige begaafdheid moet ook naar buiten iets opleveren, dit is het *productiviteitscriterium*.

De begaafdheid moet aantoonbaar gemaakt worden d.m.v. toetsen, het *aantoonbaarheidscriterium*.

Tot slot moet de samenleving *de waarde inzien* van de prestaties. Sternberg & Zhang roepen de vraag op waarom we iemand ie elke dag brandkasten kraakt niet begaafd genoemd wordt en iemand als Einstein wel.

Een ander model wat veel gebruikt wordt om meer helderheid te geven rondom het begrip hoogbegaafdheid is dat van Renzulli (1979), hij stelde “begaafdheid is de interactie tussen drie aanlegfactoren, een bovengemiddelde intelligentie, een hoog niveau van taakgerichtheid en een hoog niveau van creativiteit”. Het is ook wel bekend als het *drie-ringen concept*. Mönks voegde aan dit model drie omgevingsfactoren toe en vormde een driehoek, het triadisch interdependentiemodel Renzulli/ Mönks (Mönks & Ypenburg, 1995).

Figuur 2.1.2 Het triadisch interdependentiemodel van Renzulli/Mönks (Mönks & Ypenburg, 1995)

De omgevingsfactoren zijn van invloed op de mate waarin motivatie, creativiteit en intellectuele capaciteiten ontwikkeld worden. Een voorbeeld hiervan is doorzettingsvermogen, hoogbegaafde kinderen die taken krijgen die te gemakkelijk zijn, ontwikkelen geen goede werk –en leerstrategieën en raken steeds verder gedemotiveerd of ontwikkelen belemmerende karaktertrekken zoals faalangst of een negatief zelfbeeld. (Van Gerven 2009)

Sylvia Drent en Eleonoor van Gerven hebben een aantal punten gestedilleerd uit de gedragingen en leereigenschappen die als kenmerkend voor hoogbegaafde kinderen genoemd worden bij ten minste drie wetenschappelijke auteurs. Dit levert de volgende lijst op:

- Is snel van begrip
- Kan grote denk – en leerstappen maken
- Kan verworven kennis goed toepassen
- Beschikt over een groot probleemoplossend vermogen
- Beschikt over een groot analyserend vermogen
- Beschikt over een goed geheugen
- Toont een brede algemene interesse
- Is een doorvrager
- Is een scherp waarnemer
- Is verbaal vaardiger dan leeftijdgenoten
- Valt op door een origineel gevoel voor humor
- Toont een creatief denkvermogen
- Denkt buiten de reguliere kaders
- Wekt de indruk geestelijk vroegrijp te zijn
- Zoekt uitdagingen
- Toont een groot doorzettingsvermogen wanneer het uitgedaagd wordt
- Kan zich sterk concentreren wanneer de activiteit aansluit bij interessegebieden
- Is perfectionistisch ingesteld
- Is in staat tot zelfreflectie
- Heeft een grote behoefte aan autonomie
- Accepteert regels en tradities niet klakkeloos maar bevraagt deze
- Zoekt ontwikkelingsgelijken in oudere kinderen

Een mooie uitspraak van Eleonoor van Gerven vind ik dat hoogbegaafde kinderen “ het vermogen hebben om mentaal buiten de lijntjes te kleuren”.

2.2 Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen?

Op de Rubenshof wordt gewerkt met methoden. De leerstof wordt aangeboden op drie niveaus, de basisstof voor de gemiddelde leerlingen, oefen –en herhalingsstof voor de leerlingen die minder goed kunnen meekomen en verrijking voor de kinderen die gemakkelijk leren.

Voor hoogbegaafde kinderen is meer nodig. “Deze leerlingen hebben leereigenschappen die samenhangen met hun hoge intelligentie, die maken dat ze minder behoefte hebben aan instructie en aan herhalings –en oefeningstof. Maar ook beschikken deze leerlingen over bepaalde denkvaardigheden die maken dat ze behoefte hebben aan meer complexere denkproblemen, waarbij ze hun creatieve denken kunnen inzetten” (Drent 2009)

Patricia Termeer (2009) zegt in *het Handboek voor hoogbegaafdheid* de volgende dingen hierover:

- Een hoogbegaafd kind is snel van begrip en maakt grote denkstappen, en dat is waar het leeraanbod op afgesteld dient te zijn.
- Dit kind verlangt opdrachten van een wezenlijk hoger niveau, qua complexiteit en denkniveau.
- Deze leerling heeft een echt antwoord op zijn vraag nodig en die ligt in een verdiepings- of verbredingsprogramma, dat onderwerpen op een hoger denkniveau aanbiedt met opdrachten of verwerking met een grotere complexiteit.
- Dit kind heeft opdrachten nodig waar het leren, dus het proces, centraal staat en de nadruk minder ligt op het eindresultaat.

In de praktijk betekent dit dat de hoogbegaafde leerling niet genoeg heeft aan de verrijkende leerstof zoals die in de methodes wordt aangeboden, want dat is vaak meer van hetzelfde. Hij heeft juist andere opdrachten nodig die hem uitdagen tot leren, die aansluiten bij zijn interesses, die een beroep doen op zijn hogere denkvaardigheden zoals het analyseren, synthetiseren en evalueren.

2.3 Wat vraagt dit van de inrichting van je onderwijs?

Om hoogbegaafde kinderen te kunnen bieden wat ze nodig hebben is een combinatie nodig van *compacten* en *verrijken*.

Compacten kun je op de volgende manier doen (Reis en Renzulli, 2005):

- Stel leerdoelen vast
- Zoek manieren om vast te stellen of je leerdoelen bereikt zijn
- Spoor de leerlingen op die de doelen al bereikt hebben
- Test deze leerlingen op hun niveau van beheersing
- Maak selecties in de oefenstof
- Zorg voor individuele instructie
- Verrijkmogelijkheden die aansluiten bij interesses
- Houd een overzicht bij van wat je doet

Zorg ervoor dat je de volgende onderdelen uit de methode behoudt (Janson en Noteboom, 2004):

- Belangrijke, nieuwe stappen in het leerproces
- Notatievormen die in de methode worden gebruikt
- Reflectieve activiteiten, verwoorden van eigen oplossingsmethoden, andere kinderen kunnen hiervan leren
- Aanbieden van belangrijke strategieën en werkwijzen
- Constructieve en ontdekactiviteiten, liefst in uitwisseling met anderen
- Verrijkingsstof die wezenlijk moeilijker is
- Activiteiten op tempo, automatiseren blijft belangrijk
- Introductie van een nieuw thema

Door middel van compacten zorg je dat de leerling tijd over heeft om te verrijken. Het doel van verrijkingsonderwijs is de leerling uit te dagen en hem vaardigheden te leren waar hij binnen het reguliere curriculum niet aan toekomt. Verrijkingsonderwijs dient aan te sluiten bij de specifieke leereigenschappen van hoogbegaafde leerlingen en moet appelleren aan alle niveaus van kennis. Daarbij gaat het nadrukkelijk om de meerwaarde en hoort het dus in plaats te komen van de reguliere leerstof. Het betreft dus geen extra taken, maar andere taken! (Termeer 2009).

De Canadees François Gagné stelde tien geboden op als richtlijnen voor een school hoe om te gaan met hoogbegaafde kinderen.

1. U zult onderscheid maken.....Horizontaal (herken en erken de grote, brede getalenteerdheid)
2. U zult discrimineren.....Verticaal! (wees bedacht op de grote verschillen tussen deze kinderen)
3. U zult signaleren.....op meerdere componenten! (kijk onder meer naar begaafdheid, talent, motivatie, wilskracht en zelfstandigheid)
4. U zult selecteren.....met open armen! (beperk je niet tot de 5% meest begaafden, er zijn meer slimme kinderen)
5. U zult interveniëren.....zo vroeg mogelijk! (liefst al vanaf groep 1-2)
6. U zult compacten.....als voornaamste! (vang zo de verschillen op tussen de betere en minder goede leerlingen)
7. U zult versnellen.....indien nodig! (kijk verder dan de “muren van de leerstofjaargroepen”)
8. U zult verrijken.....relevant! (kijk naar interesses van het kind en belangrijkheid van de leerstof)
9. U zult groepen vormen.....full-time! (geef kinderen zoveel mogelijk de kans om van elkaar te leren)
10. U zult dromen.....met u ogen wijd open! (maak je dromen waar, maar blijf alert op de weg ernaar toe, wees bescheiden en realistisch)

3.1 Onderzoeksvragen en subvragen

Uit de verkenningfase en doelstelling volgt mijn onderzoeksvraag:

- *Hoe worden kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn op de Rubenshof begeleid op het gebied van cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en hoe is hierin de beleving van leerling, ouders en leerkracht?*

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, maak ik gebruik van de volgende deelvragen:

- *Wat is hoogbegaafdheid en welke persoonlijkheidskenmerken en leerkenmerken horen daarbij?*
- *Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde kinderen?*
- *Wat bieden we op dit moment aan, vanuit cognitief en sociaal-emotioneel oogpunt, op de Rubenshof?*
- *Welke materialen/methodes voor hoogbegaafde kinderen zijn bij ons op school aanwezig?*
- *Hoe ervaren leerlingen, ouders en leerkracht de begeleiding op dit moment?*
- *Wat is de rol van de Intern Begeleider in dit geheel?*
- *Getoetst aan de literatuur en al gedane onderzoeken: Wat doen we al goed, en welke aanpassingen kunnen we in de toekomst doen?*

3.2 Onderzoeksvormen

De onderzoeksvorm die ik wil gebruiken is de Programma-evaluatie (Harinck & Smit, 1999; Migchelbrink, 2001; Harinck, 2003). Hierbij wordt onderzoek gedaan naar de kwaliteit van lopende programma's of projecten binnen de school. In mijn geval dus hoe de begeleiding is van hoogbegaafde kinderen. Ik ga starten op klas-niveau, en breid dit uit naar schoolniveau.

3.2.1 Klasniveau

Het idee om op klas-niveau te starten is al meteen bij het begin van mijn meesterstuk ontstaan. Een van mijn collega's heeft een kind in de groep dat is versneld van groep 1 naar 3 naar 5. Hij zit nu in groep 6 en de vraag is hoe we hem het best kunnen begeleiden. Dit gedeelte van het onderzoek is voor mijn rol als Intern Begeleider interessant, omdat hier een hulpvraag ligt van een leerkracht. Er is bijna sprake van handelingsverlegenheid en dat maakt het zeker de moeite waard om dieper op in te gaan. Het is namelijk niet een kind wat je kunt verwijzen naar het speciaal onderwijs, omdat je als school geen mogelijkheden meer hebt. We hebben besproken hoe we meer zicht op deze situatie willen krijgen en welke mogelijkheden er zijn om dit kind te helpen. De onderzoeksmethode die hierbij past is de casestudy, hierbij ga je op zoek naar meer inzichtelijke kennis over een specifiek stukje onderwijs of een bepaalde leerling. Dat betekent dat de conclusies van dit onderzoek geen algemene geldigheid hebben, want ze zijn alleen van toepassing op het eigen onderwijs en de eigen school (Kallenberg, Koster, Onstenk en Scheepsma, 2007). Instrumenten die ik hierbij wil gebruiken zijn Viseon, het praktijkmodel handelingsgerichte diagnostiek, SVIB (School Video Interactie Begeleiding) en gesprekken met leerkracht, leerling en ouders.

3.2.2 Schoolniveau

Om meer zicht te krijgen op wat hoogbegaafde kinderen nodig hebben ben ik hierover gaan lezen en heb een masterclass bezocht van het NTO (Nationaal Team Onderwijs), over ‘leren leren’. Ook heb ik met verschillende mensen over mijn onderwerp gesproken. Ik merkte dat ik de behoefte had om mijn onderzoek breder te trekken en besloot om schoolbreed in beeld te brengen hoe wij op dit moment omgaan met hoogbegaafdheid en hoe dit ervaren wordt door leerkrachten, leerlingen en ouders.

De ervaringen van leerkrachten, leerlingen en ouders wil ik in beeld brengen d.m.v. vragenlijsten, een kwantitatief onderzoek dus. De vorm die ik wil gebruiken is de survey, zo hoop ik snel een overzicht te krijgen over wat mijn doelgroep ergens van vindt en wat ze er al van weten. Omdat slechts een klein gedeelte van onze leerlingenpopulatie hoogbegaafd is, werk ik met een kleine onderzoeksgroep. Dit geeft me de mogelijkheid de informatie die ik vraag te verfijnen door met open vragen te werken. Het nadeel hiervan is dat het meer tijd zal kosten om deze informatie te verwerken.

Ik heb drie vragenlijsten ontwikkeld, een voor de leerkrachten, een voor de leerlingen en een voor de ouders, met daarop de onderdelen verwerkt waar ik meer informatie over wil. (zie bijlage 1,2 en 3)

- Leerlingen: Ik wil de vragenlijst in de vorm van een interview afnemen bij de leerlingen die deel hebben uitgemaakt van de verrijkingsgroep. Ouders van deze kinderen vraag ik schriftelijk om toestemming (zie bijlage 4).
- Ouders: Ik wil in onze informatiegids een stukje schrijven over mijn onderzoek, waarin ik een oproep doe aan ouders (bijlage 5). Als ze hieraan willen meewerken, kunnen ze per mail een vragenlijst vragen die ze dan vervolgens aan mij terugsturen. Zo wil ik alle ouders die hierover willen meedenken de gelegenheid geven om hun mening te geven. De ouders van wie de kinderen in de plusgroep zitten wil ik sowieso benaderen om toestemming te vragen voor het filmen van hun kind.
- Leerkrachten: Leerkrachten kunnen op vrijwillige basis de lijsten invullen.

3.2.3 Literatuuronderzoek

Om de eerste twee deelvragen en ook de laatste deelvraag te beantwoorden maak ik gebruik van literatuuronderzoek naast de vragenlijsten die ik afneem bij mijn doelgroep. De twee boeken die voor mij het belangrijkste zijn, zijn: Slim beleid, door Eleenoor van Gerven en Handboek hoogbegaafdheid onder redactie van Eleenoor van Gerven. Het laatst genoemde boek biedt een compleet overzicht van ontwikkelingen op het gebied van hoogbegaafdheid en geeft daarbij een beeld van de verscheidenheid aan visies door elf deskundigen op het gebied van begaafdheid en onderwijs.

Vanuit de masterclass die ik heb gevolgd bij Novilo heb ik een reader meegekregen, geschreven door Tijn Koenderink, die praktische handreikingen geeft voor het succesvol begeleiden van hoogbegaafde kinderen door leerkrachten en ouders. Dit is een boek wat in de praktijk heel bruikbaar is.

3.3 Triangulatie

Door gebruik te maken van de ervaringen van leerlingen, leerkrachten en ouders krijg ik in beeld hoe verschillende belanghebbenden denken over hoogbegaafdheid. Het zijn verschillende typen informanten, wat nodig is om te voldoen aan triangulatie.

Daarnaast maak ik ook gebruik van verschillende soorten informatiebronnen, nl. vragenlijsten, gesprekken en schooldocumenten over hoogbegaafdheid (informatiegids, schoolplan).

3.4 Validiteit, betrouwbaarheid en ethische kwesties

Bij het soort onderzoek wat ik doe is het niet mogelijk de betrouwbaarheid en de validiteit te berekenen, zoals in een wetenschappelijk onderzoek.

Om ervoor te zorgen dat het toch zo valide en betrouwbaar mogelijk blijft heb ik per onderzoeksvorm beschreven hoe ik dit wil aanpakken.

Viseon.

Viseon is een instrument wat de sociaal emotionele ontwikkeling in beeld brengt gezien vanuit de leerkracht en de leerling zelf. Het is een door COTAN goedgekeurde test, dus beoordeeld op het gebied van betrouwbaarheid en validiteit.

SVIB.

De school video interactiebegeleiding wordt uitgevoerd door een gediplomeerde begeleider. Voorafgaand aan het filmen vindt er een gesprek plaats over de validiteit en betrouwbaarheid. Een belangrijk onderdeel van dit gesprek gaat over ethiek. De gefilmde leerkracht (die zich erg kwetsbaar opstelt) bepaalt waar hij/zij feedback op wil en hoe dat gebeurt. Daarnaast worden de volgende onderwerpen besproken: 'Hoe worden de ouders ingelicht? Wie mogen de beelden zien? Wat wordt er uiteindelijk met de beelden gedaan?'

Vragenlijsten.

De vragenlijsten bestaan uit open vragen. Mijn doelgroep is zo klein dat het niet mogelijk is om binnen deze groep een nog kleinere groep te vinden om de vragen op uit te testen. Wel heb ik de vragenlijsten aan een aantal mensen voorgelegd om te weten te komen of de vraagstelling helder was. Ik heb geprobeerd om de onderwerpen waarover ik iets te weten wilde komen allemaal aan bod te laten komen binnen de vragenlijst.

Wat ik erg belangrijk vind, is dat ouders, leerkrachten en kinderen hun eigen ideeën en beleving kwijt kunnen op het formulier. Vooral ouders wil ik de ruimte geven om onderwerpen aan te snijden waar school normaal gesproken niet zo snel naar vraagt.

4.1 Inleiding

Ik heb op verschillende niveaus onderzoek gedaan, de start van mijn onderzoek was op groepsniveau. In de loop van het onderzoek, door het lezen van literatuur en gesprekken met allerlei mensen (critical friends, docenten aan de opleiding IB, ouders, directie) realiseerde ik me dat ik het breder wilde maken. In feite zou je kunnen stellen dat er drie onderzoeken hebben plaatsgevonden:

- Wat heb ik zelf nodig om dit onderzoek te kunnen doen?
- Wat heeft dit kind, in deze groep, begeleidt door deze leerkracht nodig om optimaal te presteren (sociaal-emotioneel en cognitief)?
- Wat heeft de Rubenshof meer- of hoogbegaafde kinderen te bieden, hoe wordt dit ervaren door de betrokkenen en hoe kunnen we hierin groeien?

Deze laatste vraag heeft geleid tot de formulering van mijn onderzoeksvraag en de deelvragen waarop ik in dit hoofdstuk antwoord zal geven met behulp van de data die ik verzameld heb.

4.2 Deelvragen

4.2.1 Wat is hoogbegaafdheid en welke persoonlijkheidskenmerken en leerkenmerken horen daarbij?

Deze vraag wordt in hoofdstuk twee van dit meesterstuk uitgebreid beantwoord. Hierin staat onder meer een lijst die is samengesteld door Sylvia Drent en Eleonoor van Gerven (Van Gerven en Drent 2007) waarin ze gedragingen en leereigenschappen noemen die kenmerkend zijn voor hoogbegaafde kinderen. Ik heb in mijn vragenlijsten aan leerkrachten en ouders ook gevraagd of ze kenmerken wilden noemen. Bij de ouders heb ik gevraagd wat typerend is voor hun kind en bij de leerkrachten naar kenmerken en signalen. Hieronder de antwoorden van de ouders.

Hoe zou u uw kind omschrijven? Wat is typerend voor uw kind?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Lief, gezellig, de clown uithangen.	1
Vrolijk/humoristisch	8
Apart gevoel voor humor	1
Sociaal	2
Sterke eigen wil	1
Standvastig	1
Vasthoudend, iets moet goed zijn/perfectionistisch	4
Gemakkelijk in de omgang	2
Houdt erg vast aan gewoontes (ritme en regelmaat)/structuur	4
Nieuwsgierig/honger naar informatie	5
Verbaal intelligent	1
Zoekt vrienden bij oudere kinderen	1
Brede interesse	4
Volgt graag gesprekken van mensen die ouder zijn	1
Pakt snel iets op	1
Onthoudt veel/goed geheugen	2
Zoekt uitdagingen/grenzen	2
Denkt voor hij doet	1
Energievol	1
Wordt door anderen ervaren als druk en storend	1

Vraagt veel aandacht	2
Last van “tics”. Bijv. eerst een rondje draaien dan pas gaan zitten	1
Vraagt tot in details naar onderwerpen	2
Gevoelig voor omgeving	1
Expressief in uitingen	1
Wijsneus	1
Verantwoordelijk	1
Zelfstandig	2
Leergierig	3
Kan ergens helemaal in op gaan (bijv. lezen)/onbereikbaar	1
Leest al vanaf groep 3 Kidsweek Junior en de krant	1
Sportief	1
Kijkt in nieuwe situaties de kat uit de boom	1
Groot rechtvaardigheidsgevoel	4
Eerlijk	1
Wil graag winnen	1
Kan zichzelf goed vermaken	2
Goed concentratievermogen	1
Muzikaal	1
Faalangstig	1
Leider	1
Iets nieuws is maar even leuk	1
Veel fantasie	1
Open	1
Doorziet dingen/denkt door	1
Vraagt naar bevestiging	1
Grote algemene kennis	1
Snel afgeleid	1
Let op details	1
Goed contact met volwassenen	1
Kan zeer goed rekenen	1
Interesse in vreemde talen	1

Figuur 4.2 Antwoorden van ouders: “Hoe zou u uw kind omschrijven? Wat is typerend voor uw kind?”

Onderstaande antwoorden werden gegeven door de leerkrachten.

Wanneer is een kind volgens jou meer –of hoogbegaafd?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Een IQ van 130 of meer	7
Brede interesse/(honger naar) kennis	5
Creatief	2
Taalvaardig (communicatie)	5
Hoge scores op toetsen/cognitief sterk	7
Inzicht/strategie/tactiek bij (denk)spellen/raadsels/rekenopgaven	1
Op meerdere vlakken meerbegaafd	2
Wanneer ouders en leerkrachten het eens zijn over een kind, waarvan ze vinden dat het behandeld moet worden als een hoogbegaafde.	1
De sociaal-emotionele ontwikkeling. Kan een kind goed samenspelen met ander kleuters? Heeft het aansluiting?	1
Kinderen kunnen echter ook hoogbegaafd zijn maar presteren onder hun niveau. Dit is dan uit onderzoek gebleken.	1
Als een kind veel situaties weet te plaatsen. Als een kind bepaalde situaties doorziet. Rake opmerkingen waar je zelf over moet nadenken, uit de wereld van het kind. Kind heeft vaak heel eigen uitleg van zaken en vaak kloppen die ook nog.	1
Heel zelfstandig/ in staat is complete activiteiten te organiseren en te maken	2

Figuur 4.2.1 Antwoorden van leerkrachten: “Wanneer is een kind volgens jou meer –of hoogbegaafd?”

Hoe signaleer je kinderen die hoogbegaafd zijn?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Hoge scores/punten	5
Zelfstandigheid, zonder hulp dingen begrijpen	4
Voorsprong op klasgenoten, cognitieve voorsprong + ontwikkelingsvoorsprong	2
Doortoetsen	2
Onderzoek/IQ test	4
Observaties in de klas	4
Observatielijsten/vragenlijsten (ouders, leerkrachten en kinderen)	2
Onderpresteren (is moeilijk te herkennen)	2
Moeite op sociaal-emotioneel gebied/graag alleen werken	3
Zich vervelen	2
Brede belangstelling/interesse	4
Grote woordenschat/uitblinken op het gebied van taal	3
Toepassen protocol hoogbegaafdheid	1
Aan de bel trekken bij IB	1
Deze kinderen kenmerken zich o.a. door een hele brede belangstelling voor allerlei zaken; zelfs door een belangstelling voor levensvragen en soms een heel specifieke bekwaamheid op een bepaald gebied.	1
Kinderen die creatief zijn in het bedenken van oplossingen.	1
Bij kleuters merk je dit vooral tijdens kringactiviteiten, deze kinderen weten al veel zonder dat het aangeboden is of onthouden dingen snel.	1

Figuur 4.2.2 Antwoorden van leerkrachten: "Hoe signaleer je kinderen die hoogbegaafd zijn?"

Wanneer deze gegevens met elkaar vergeleken worden is te zien dat de kenmerken die door Drent en van Gerven (Van Gerven en Drent, 2007) genoemd worden terug te vinden zijn bij de antwoorden van leerkrachten en ouders.

Daarnaast valt op dat leerkrachten zich vooral richten op het cognitief gebied, natuurlijk ook wel gericht door de vraagstelling. De vraag is bij ouders wat breder gesteld en hierdoor wordt een breed scala aan typeringen genoemd. Belangrijk is in deze, wat ook opgemerkt wordt door van Gerven (2009), dat deze kenmerken voor moeten komen in combinatie met elkaar en zich sterk profilerend. Zij zegt hierover het volgende: "Het herkennen van slechts een of twee concrete gedragingen in een kind is niet direct een betrouwbare vorm van signalering van hoogbegaafdheid. Eén zwaluw maakt tenslotte nog geen zomer!" (Van Gerven, 2009)

4.3 Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde kinderen

Ik heb op deze vraag antwoord gevonden vanuit de literatuur en de interviews met ouders, leerkrachten en leerlingen. Op individueel niveau heb ik samen met de leerkracht en ouders in beeld gebracht wat de onderwijsbehoeften zijn van de leerling die de aanzet was tot het doen van een onderzoek op het gebied van hoogbegaafdheid. We hebben dit gedaan met behulp van het praktijkmodel handelingsgericht werken. (zie bijlage 6)

Bij hem was sprake van de volgende onderwijsbehoeften:

Onderwijsbehoeften van de leerling:

Dit kind heeft

...een instructie nodig, die *kort en duidelijk is*.

...opdrachten nodig, die *uitdagend en afwisselend zijn en passen bij zijn niveau. Ze moeten hem helpen om te leren leren*.

...(speel/leer)activiteiten nodig, die *uitdagend en afwisselend zijn en passen bij zijn niveau. Ze moeten hem helpen om te leren leren*.

...feedback nodig, die *opbouwend en oprecht is, hij moet helderheid hebben over wat er van hem verwacht wordt en dat moet dan vervolgens ook geëvalueerd/besproken worden. Als er zo veel van je verwacht wordt krijg je vaak minder complimenten dan een ander, en als je complimenten krijgt gaan ze vaak over je capaciteiten en niet over je inzet. Ook hij heeft positieve bevestiging nodig!*

...groepsgenoten nodig, die *hem niet uitdagen, die hem uitnodigen om mee te spelen en die leren dat er verschillen tussen kinderen mogen zijn.*

...een leerkracht nodig, die *oog heeft voor zijn kwaliteiten en hem helpt zich optimaal te ontwikkelen.*

...een leeromgeving nodig, die *veel variatie biedt en hem helpt zich te ontwikkelen*

...ondersteuning nodig, die *uitgaat van zijn interesses en wat hij nodig heeft. Hij moet de mogelijkheid hebben om zelf aan te geven of iets te moeilijk of te gemakkelijk is. Hij heeft structuur nodig waarbinnen hij zelfstandig aan zijn taken kan werken.*

...nog iets anders nodig *n.l een variëteit aan materialen.*

Figuur 4.3 Onderdeel praktijkmodel handelingsgericht werken

Deze behoeften zijn ook terug te zien in de vragenlijsten die zijn ingevuld door ouders, leerkrachten en leerlingen.

De kinderen die ik heb bevraagd geven aan dat ze meer uitdaging willen, moeilijkere werkjes, sneller beginnen (en niet wachten tot de instructie klaar is), meer samenwerken, een rustige werkplek (als je zelfstandig moet werken is dat lastig als er instructie gegeven wordt). Ook de ouders geven aan samenwerking belangrijk te vinden, daarnaast geven ze op de vraag “Wat heeft uw kind nog meer nodig” onder meer de volgende antwoorden: Uitdaging, goede begeleiding, andere en meer verdiepende leerstof zoals een vreemde taal of technische vakken. Volgens de leerkrachten hebben meer –of hoogbegaafde kinderen vooral meer uitdaging nodig, ook genoemd worden: Verdieping, verbreding, verrijking, erkenning, aansluiten bij niveau.

De volledige interviews zijn terug te vinden in de bijlagen 8, 9 en 10.

4.4 Wat bieden we op dit moment aan, vanuit cognitief en sociaal-emotioneel oogpunt op de Rubenshof?

Op cognitief gebied wordt er gewerkt met compacting voor rekenen, sommige kinderen hebben een aangepaste taakkaart. Compacting en andere tijd die overblijft wordt aangevuld met materialen als Kien, Plusklassers, Werkstukken, Computergebruik en allerlei andere materialen (zie bijlage 11 vragenlijst leerkrachten).

Kinderen bij wie we dat wenselijk vinden worden doorgetoetst met behulp van het Cito Leerlingvolgsysteem. Ook gebeurt het dat methodegebonden toetsen vooraf worden afgenomen om zo in beeld te krijgen wat leerlingen al beheersen en op welke gebieden ze nog instructie nodig hebben.

Wat er aangeboden wordt is grotendeels leerkrachtafhankelijk.

De kinderen die ik heb geïnterviewd hebben in het begin van het schooljaar één keer in de week les gehad in het kader van extra uitdaging. Vanaf maart is dit wat minder, omdat we door de komst van een instroomgroep tijd hebben moeten inleveren bij de zorg. Tijdens deze lessen hebben ze een levend spel bedacht (wat met de hele groep is gespeeld), een klassenkrant gemaakt, Chinees geleerd, Biologieproefjes gedaan en ondersteuning gehad bij het maken van werkstukken. De keuze voor deze onderwerpen wordt grotendeels in overleg met de kinderen bepaald. Deze manier van werken is goed voor de cognitieve ontwikkeling, maar zeker ook sociaal-emotionele. Zoals De Boer en van Gerven (2009) zeggen: “Van het functioneren in een plusgroep kan een preventieve werking uitgaan door het bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling zonder dat de plusgroep een groepje “probleemleerlingen” hoeft te zijn.”

De tijd die we kunnen besteden aan de kinderen die meer –of hoogbegaafd zijn is sterk afhankelijk van de formatie die we te besteden hebben en de tijd die we moeten besteden aan andere zorgleerlingen. Dit is niet los van elkaar te zien.

Als de kinderen in de interviews gevraagd wordt naar dingen die ze goed vinden op school, geven ze vaak antwoorden die gaan over sociaal-emotionele ontwikkeling. Bijvoorbeeld het pestprotocol, begeleiding die er is bij het omgaan met “boosheid” of een beloning die ze klassikaal krijgen als ze leuk gespeeld hebben in de pauze.

Marijke, de leerkracht van Marco, heeft School Video Interactie Begeleiding gehad, om haar interactie met hem te verbeteren en om beter te kunnen inspelen op de verschillen in haar klas. Het verslag van deze begeleiding is terug te vinden in bijlage 13. Daarnaast heeft ze geprobeerd m.b.v. Kids’ Skills de relatie tussen hem en zijn klasgenoten te verbeteren. We hebben Viseon gebruikt als objectief meetinstrument om de vorderingen op deze gebieden te meten, maar helaas was er geen vooruitgang te zien. Zie bijlage 14

Een aantal leerkrachten en ouders geeft in de enquête aan dat er voor gewaakt moet worden dat kinderen een uitzonderingspositie krijgen.

4.5 Welke materialen/methodes voor hoogbegaafde kinderen zijn bij ons op school aanwezig?

Op school zijn verschillende materialen aanwezig, hieronder een opsomming door de leerkrachten:

Welke materialen heb je in de klas voor meer- of hoogbegaafde kinderen?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Compacting Pluspunt	2
Wetenschappelijke boeken over geschiedenis en natuurwetenschappen	1
Plustaken	2
Computer	5
Puzzels/denkspelletjes	1
Blokboeken	2
Denkwerk	1
Speurneus	2
Zon-boekjes van Veilig Leren Lezen	1
Feestneus	1
Slagwerk	1
Kien	3
Spaans	1
Detective	1
Somplextra	1
Topklassers: Wiskunde, cultuur, wetenschap	1
Mini-Loco	1
Rode Plusboek (methode Pluspunt)	1
Bakkaarten spelling	1
Nieuwsbegrip niveau D	1
Leesboeken	1
N.v.t. of eh...	3

Figuur 4.5 Antwoorden van leerkrachten: “Welke materialen heb je in je klas voor meer –of hoogbegaafde kinderen?”

Welke materialen zijn er nog meer op school aanwezig?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Vooruit	3

Somplextra	1
Kien	2
Plusboeken	1
Denkwerk	1
Blokboeken	1
Tangram	1
Info-boekjes	1
Humpi-Dumpi	1
Gezelschapsspellen	1
Buitenlandse taal (Chinees)	1
Materialen groep 3	1
Dat is me niet zo bekend.	1
-/??	4
Niet in verdiept	2
Daar is volgens mij nog een lijst van.	1
Ik zou dit in overleg met de IB-er doen.	1
Zie protocol hoogbegaafdheid.	1

Figuur 4.5.1 Antwoorden van leerkrachten: “Welke materialen zijn er nog meer op school aanwezig?”

Opvallend is dat op de vraag wat ze als leerkracht nodig hebben om een hoogbegaafd kind goed te kunnen begeleiden 6 leerkrachten antwoorden: “Materialen”. Dat kan betekenen dat mensen niet weten wat er op school aanwezig is, of dat er mogelijk een behoefte bestaat aan nog andere materialen.

4.6 Hoe ervaren leerlingen, ouders en leerkrachten de begeleiding op dit moment?

Vooraf in het eerste interview met Yorick, Lobke, Marco en Mees komt naar voren dat de lessen in het kader van extra uitdaging leuk zijn omdat het zoals Mees zegt: “Niet te gemakkelijk is”.

Aan het eind van alle interviews zeggen een aantal van hen dat ze het erg fijn vonden dat er een keer naar hun mening werd gemaakt. Het punt wat ze aan school geven is gemiddeld ongeveer een 7,5. Het laagste punt is een 5,8 en het hoogste een 9,5. Ik sluit de mogelijkheid niet uit dat hier sprake is van een sociaal wenselijk antwoord.

Aan ouders heb ik gevraagd hoe hun kind school ervaart. Hierop komen heel wisselende antwoorden, van “vindt het leuk” tot “ziet het als een middel om naar het gymnasium te komen”. (Zie bijlagen 12, antwoorden van ouders)

Wat leerkrachten betreft zit hier een hiaat, ik heb hen niet gevraagd hoe ze het vinden om een meer –of hoogbegaafd kind te begeleiden. Ik heb met de leerkracht van groep 6 wel veel gesprekken gehad en zij geeft aan dat het niet gemakkelijk is om telkens weer nieuwe materialen te vinden die aansluiten bij het niveau van Marco en hem zo te begeleiden dat hij sociaal-emotioneel aan zijn trekken komt. Om hier meer grip op te krijgen hebben zij en ik een masterclass gevolgd bij Novilo, over de “7 uitdagingen op het gebied van hoogbegaafdheid”. Deze aanpak krijgt volgens zijn ontwikkelaar, Tijn Koenderink, nog wel eens als commentaar dat hij niet revolutionair genoeg is en teveel binnen de lijnen van het onderwijssysteem blijft. Maar eigenlijk is dat precies wat we nodig hebben, door oplossingen binnen het systeem aan te bieden kunnen deze leerlingen nu geholpen worden.

4.7 Wat is de rol van de Intern Begeleider in dit geheel?

Ik heb aan mijn collega's gevraagd wat ze nodig hebben om een hoogbegaafd kind goed te kunnen begeleiden en welke rol de Intern Begeleider kan spelen in het begeleiden van deze kinderen?

Wat ze vooral nodig hebben is meer kennis op het gebied van hoogbegaafdheid, materialen en ondersteuning door de directie, Intern Begeleider of remedial teacher.

Van de Intern Begeleider zeggen de meesten hulp nodig te hebben bij de keuze en aanschaf van materialen en bij het maken van een handelingsplan of het opzetten van een leertraject. Aan ouders heb ik het niet expliciet gevraagd, maar zij geven wel een aantal onderwerpen aan waar ik zeker een rol bij kan spelen, zoals het betrekken van ouders bij het proces, gepaste begeleiding (passend onderwijs voor elk kind), geen Ad Hoc oplossingen.

4.8 Antwoord op mijn onderzoeksvraag

Ik ben me ervan bewust dat ik een vraag oversla, n.l. “Getoetst aan de literatuur en al gedane onderzoeken: Wat doen we al goed, en welke aanpassingen kunnen we in de toekomst doen?” Op deze vraag wil ik in hoofdstuk 5 terugkomen.

En dan nu mijn onderzoeksvraag:

Hoe worden kinderen die meer –of hoogbegaafd zijn op de Rubenshof begeleidt op het gebied van cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en hoe is hierin de beleving van leerling, ouders en leerkracht?

Onderstaande informatie is grotendeels afkomstig uit de ingevulde vragenlijsten en interviews. Begeleiding op het gebied van cognitieve ontwikkeling:

- Vooral m.b.v. compacting rekenen
- Eén keer per week extra uitdaging buiten de groep
- Inzet van materialen zoals Kien, Plustaken, Computer e.a.
- Aparte taakbrief

Begeleiding op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling:

- Eén keer in de week extra uitdaging buiten de groep
- Eén leerkracht heeft hiervoor gebruik gemaakt van Kids’ Skills en SVIB

Beleving van leerling

- Meer –en hoogbegaafde kinderen geven de school gemiddeld ongeveer een 7,5.
- Ze willen graag meer uitdaging en moeilijkere opdrachten
- Ze zouden liever verder willen werken i.p.v. op de klas wachten
- Ze willen graag samenwerken en rust daarbij, dus samenwerken op een rustige plek
- Er is behoefte aan duidelijkheid en een zekere mate van zelfstandigheid

Beleving van ouders

- Positieve opmerkingen zijn er over de sfeer, de begeleiding, de extra uitdaging en differentiatie.
- Er zijn ook kritische geluiden, bijvoorbeeld dat extra aandacht steeds weer afzakt en positieve dingen erg leerkrachtafhankelijk zijn.
- Een aantal ouders zouden het liefst zien dat er nog meer uitdaging/verdieping zou zijn en natuurlijk begeleiding daarin.
- Ouders geven aan dat hoogbegaafdheid een onderschat probleem is en voor ouders een continu gevecht.

Beleving van leerkrachten

- Leerkrachten hebben vooral behoefte aan ondersteuning, materialen en kennis.
- Eén leerkracht is van mening dat het makkelijker is kinderen met een leerprobleem op te vangen dan een hoogbegaafd kind. Met name omdat er niets structureels aanwezig is.
- Een leerkracht zegt: “Het biedt kansen”

5.1 Antwoorden in relatie tot literatuur

Wat zegt de literatuur over het begeleiden van hoogbegaafde kinderen?

Als eerste wil ik een citaat aanhalen van de Unesco (2006) over inclusief onderwijs, wat mijns inziens de verantwoordelijkheid aangeeft die je als leerkracht en school hebt om ook aan deze groep kinderen voldoende aandacht te schenken:

“Iedereen heeft recht op optimale scholing die in overeenstemming is met zijn of haar omstandigheden en behoeften binnen het reguliere schoolsysteem. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de scholen en de autoriteiten.”

Ik heb onderzocht wat nu precies de behoeften zijn van meer – of hoogbegaafde kinderen en hoe de omstandigheden bij ons op school zijn wat betreft het begeleiden van deze leerlingen. In dit hoofdstuk wil ik mijn bevindingen relateren aan de literatuur die ik bestudeerd heb en daaruit conclusies trekken voor het vervolgtraject wat zeker zal moeten plaatsvinden. Ik beantwoord dan meteen de vraag die ik in het vorige hoofdstuk heb overgeslagen en waar ik nog op terug zou komen: “Getoetst aan de literatuur en al gedane onderzoeken: Wat doen we al goed, en welke aanpassingen kunnen we in de toekomst doen?”

5.2 Hoe moeten hoogbegaafde kinderen begeleid worden?

In mijn onderzoeksvraag maak ik onderscheid tussen cognitief en sociaal-emotioneel. Dat wil ik in de nu volgende beschrijvingen ook doen.

5.2.2 Cognitief gezien

Vanuit de literatuur wordt aangegeven dat hoogbegaafde kinderen meer nodig hebben dan wordt aangeboden in de methodes. Het is zaak om een goede combinatie te maken tussen compacten en verrijken. Daarnaast moeten belangrijke onderdelen uit de methode behouden worden. In hoofdstuk 2.3 staan hiervoor richtlijnen door Reis en Renzulli (2005) en Janson en Noteboom (2004).

Wat wij als school al goed doen is het compacten bij rekenen. Ik merk in gesprekken met leerkrachten dat er ook goed wordt nagedacht over de verrijking. Ook merk ik dat mensen vaak voorzichtig zijn met het bieden van uitdaging (“ik denk dat hij er nog niet aan toe is” of “ze heeft voorlopig genoeg hieraan”) en uit de interviews maak ik op dat niet iedereen op de hoogte is van de mogelijkheden die er zijn, er wordt nu vaak gekozen voor Kien, terwijl we ook nog andere materialen in huis hebben, zoals Somplextra, Vooruit, Techniekkisten, Computers, Topklassers.

Wat we meer kunnen doen is het compacten bij andere vakken. Een hulpmiddel hierbij kan zijn het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH). Het is ontwikkeld door Eleonoor van Gerven en Sylvia Drent (2004). In dit protocol zijn compactingrichtlijnen opgenomen voor alle belangrijke vakgebieden (aanvankelijk lezen, taal, spelling, begrijpend lezen, rekenen en de zaakvakken) en voor alle beschikbare methoden.

Patricia Termeer (2009) stelt dat “De beste aanpak in het onderwijs aan hoogbegaafde kinderen is het vloeiend samen laten gaan van compacten en verrijken”. Ideaal is als de verrijkingsstof aansluit bij de belangstelling van de leerling. Hierbij kun je bijvoorbeeld gebruik maken van de acht intelligenties van Gardner (1983).

De groep kinderen die bij ons op school extra uitdaging kreeg aangeboden is ook aangesproken op hun interesses. Een aantal kinderen hebben een eigen spel ontwikkeld, twee kinderen leerden Chinees, één leerling kreeg biologieproefjes en weer een andere leerling ondersteuning bij zijn werkstuk.

Als je dit zou willen optimaliseren, zou je van alle kinderen kunnen uitzoeken wat hun MI-profiel is. Zo kun je hen aanspreken op hun sterke kanten.

Bij alles wat je hoogbegaafde kinderen extra aanbiedt blijft begeleiding heel belangrijk. “Wie verrijkingsonderwijs gaat verzorgen, moet zich realiseren dat de leerling zal gaan reiken naar de zone van naaste ontwikkeling. Leergedrag, zoals het verleggen van grenzen, en daarmee onzekerheden aangaan, vereist begeleiding”, Termeer (2009).

Wij hebben dit jaar gekozen voor een verrijkingsgroep, dit biedt volgens Dolf Janson (2009) een aantal voordelen:

- Voor de groepsleraar, hij staat niet alleen bij het organiseren van verrijkende activiteiten, dit kan n.l. als een zware belasting worden ervaren.
- Voor het team, de extra deskundigheid kan bij een of twee teamleden worden gelegd i.p.v. bij het hele team.
- Voor specifieke behoeften/problemen, de verrijkingsgroep kan een veilige omgeving bieden met gelijkgestemden van waaruit kinderen kunnen leren en (lieft positieve) ervaringen opdoen.
- Voor de ouders, ouders zoeken een school die biedt wat hun kind nodig heeft, in zijn algemeenheid is een verrijkingsgroep een oplossing voor het te beperkte en eenvoudige standaardaanbod van een school.

Deze voordelen wil ik meenemen bij het verdelen van de beschikbare tijd voor r.t., het helpt collega's om de mogelijkheden te zien van het werken met een verrijkingsgroep.

5.2.3 Sociaal-emotioneel gezien

Een aantal leerkrachten antwoordt op de vraag “Hoe signaleer je kinderen die hoogbegaafd zijn?”, dat ze moeite hebben op sociaal-emotioneel gebied. Ik merk tijdens informele gesprekken met mensen ook vaak dat er een bepaald beeld bestaat van hoogbegaafde mensen. Zoals mijn man zegt als ik hem ernaar vraag: “Toch een beetje wereldvreemd hè, buitenbeentjes”.

Als daar tegenover wordt gezet wat ouders over hun kinderen zeggen wordt dit beeld gelukkig weer wat genuanceerder, typerende, positieve opmerkingen zoals: “vrolijk, (apart) gevoel voor humor, nieuwsgierig, brede interesse, leergierig, gemakkelijk in de omgang, sociaal, zelfstandig, muzikaal, groot rechtvaardigheidsgevoel, veel fantasie” worden genoemd naast de meer beladen kenmerken als: “wordt ervaren als druk en storend, perfectionistisch, wijsneus, faalangstig, zoekt grenzen, vraagt veel aandacht, sterke eigen wil, snel afgeleid”.

Feit is, dat begaafde kinderen de meeste risico's lopen op de onderstaande ontwikkelingstaken:

- De ontwikkeling van vriendschappen
- Aansluiting met leeftijdgenoten op school
- De ontwikkeling van een sociale identiteit
- De ontwikkeling van het zelfbeeld
- De ontwikkeling van een leerattitude die past bij aanwezige capaciteiten

(De Bruin-de Boer en van Gerven, 2009)

Hier liggen verschillende oorzaken aan ten grondslag, ik noem er enkele, zo stelt Overschelde (1988) dat verbaal sterke kinderen de fasen van vriendschap sneller doorlopen dan het gemiddelde kind, die vervolgens niet aan hun verwachtingen voldoet.

Slimme kinderen ontwikkelen zich ook sneller op het gebied van taal en worden daardoor simpelweg niet begrepen door hun leeftijdgenootjes.

Belangrijker dan de oorzaken vindt ik op dit moment wat je er actief aan kunt doen op school. In feite heb je, bekeken vanuit de zorg, twee uitgangspunten: Preventief of curatief. In mijn onderzoek ben ik kinderen tegengekomen bij wie nog preventief gehandeld kan worden en kinderen die inmiddels problemen hebben ontwikkeld en dus curatieve zorg nodig hebben.

Preventief bieden we op school al wel mogelijkheden:

- Er wordt bij mij op school door een aantal leerkrachten heel bewust de keuze gemaakt om de leerlingen niet in een uitzonderingspositie te plaatsen, kinderen geven ook regelmatig zelf te kennen dat ze dit niet prettig vinden. Dit wordt bevestigd door van Gerven en De Bruin-de Boer (2009) zij zeggen het volgende: het leerstofaanbod van begaafde leerlingen nooit zoveel van dat van de rest van de groep afwijken dat deze leerling altijd een uitzonderingspositie inneemt.
- De groep die extra uitdaging heeft gekregen. Een “plusgroep” biedt zoveel mogelijkheden en erkenning, kinderen kunnen zichzelf zijn, hoeven zich even niet aan te passen aan het niveau van de anderen, ervaren dat ze niet de enige zijn, ontmoeten gelijkgestemden en krijgen tegengas van hun “gelijken”. Ik heb eens iemand horen zeggen “het geeft lucht!”.

Dit zouden we nog extra kunnen/moeten doen:

- Heel belangrijk is erkenning, een paar leerkrachten noemden dit ook als antwoord op de vraag “Wat heeft een hoogbegaafd kind nodig?”. De leerkracht moet een kind de ruimte geven en helpen zichzelf te zijn. Daarvoor is kennis nodig van het hoogbegaafde kind!
- De begaafdheid moet niet meteen in twijfel worden getrokken op het moment dat een kind iets minder goed doet. Dit is een grote valkuil!
- De verrijkgingsgroep moet structureel worden. De invulling zoals die dit jaar is gedaan door Miriam kan als basis gebruikt worden. Het biedt zoveel kansen op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling.

Curatieve zorg vindt op dit moment vooral plaats buiten school in de vorm van sociale vaardigheidstraining.

5.3 Mijn rol hierin als Intern Begeleider

Door het doen van dit onderzoek heb ik gezien dat we als school al best wel wat dingen aanbieden voor de meer –of hoogbegaafde kinderen. Het zijn echter nog allemaal losse “stenen” die her en der verspreid liggen. Wat ons te doen staat is een solide muurtje bouwen van deze stenen, het hoeft niet zo hoog te zijn, als het er maar vast is, dan kunnen we daar iedere keer verder omheen bouwen.

Als coördinator van de zorg heb ik nu in beeld wat me op korte termijn te doen staat:

- Kennis uitbreiden van mijn collega's, dit kan bijvoorbeeld al in een bouwvergadering waarin ik dit meesterstuk toelicht. Meer kennis leidt ideaal gezien tot een andere manier van benaderen en begeleiden van deze kinderen.
- Collega's kennis laten maken met de materialen die er op school zijn en gebruikt worden, elkaar daarover laten vertellen, wat zijn de mogelijkheden van de materialen. Een centrale plek vinden voor deze materialen zodat ze voor iedereen makkelijk te vinden zijn.

- Verrijkingsgroep structureel maken en hiervoor een taakomschrijving op papier zetten.

Op de lange termijn wil ik de volgende dingen aanpakken:

- Structureren en uitbreiden van compacting, ook op andere gebieden dan rekenen.
- Samenwerkingsverbanden realiseren tussen scholen waardoor er meer mogelijkheden ontstaan om bijvoorbeeld mensen in te huren voor gastlessen e.d.

Natuurlijk zijn er nog veel meer dingen die ik wil doen op het gebied van hoogbegaafdheid, naast het op scherp zetten van mijn collega's, zoals mezelf goed op de hoogte houden van nieuwe ontwikkelingen, het vernieuwen van ons hoogbegaafdheidsprotocol, meer observaties in de groep en vooral in gesprek blijven met kinderen, ouders, leerkrachten en directie hierover.

6.1 Inleiding

De start van het onderzoek in groep 6, leek een heel natuurlijk begin. Er was sprake van handelingsverlegenheid en er lag bij mij als Intern Begeleider de vraag om dit te begeleiden. Toch is hier een heel jaar aan voorafgegaan met allerlei mogelijke onderwerpen die ik had kunnen onderzoeken zoals de motorische ontwikkeling en de invloed hiervan op de overgang naar groep 3, de behoefte van leerkrachten en ouders om te onderzoeken en etikettes te plakken, de woordenschatontwikkeling van de kinderen bij ons op school, de spellingproblemen in bepaalde groepen en ga zo maar door.

Toen Tineke, een docent aan de opleiding, me vroeg om te dromen over een ideale situatie bij ons op school kwam deze groep 6, met dit bijzondere kind, meteen in mijn gedachten op. Het onderwerp van mijn meesterstuk was bepaald: Hoogbegaafdheid.

6.2 Kennis, persoon, praktijk

Aan het begin van dit jaar, op een punt dat ik ontzettend aan het worstelen was met mijn meesterstuk kreeg ik van mijn voorgangster, die met pensioen is gegaan, een boekje cadeau waaruit ze deze uitspraak voor me had geciteerd:

Informatie is uw bibliotheek

Kennis is wat u eruit haalt

Kennis die u in praktijk brengt, is wijsheid

Het geeft voor mij de essentie weer van het doen van een praktijkonderzoek. Je wilt niet alleen iets weten, je wilt er ook wat mee doen!

Toen ik eenmaal wist wat het onderwerp van mijn meesterstuk was, kwam de volgende breinbreker, wat ga ik bij ons op school onderzoeken op dat gebied. Ik kon het mezelf natuurlijk makkelijk maken en me beperken tot één kind, maar ik kon ook het onderzoek verbreden, waardoor ik én het kind én de school een stap vooruit liet maken.

Wat me hierbij geholpen heeft is het lezen van literatuur over hoogbegaafdheid, maar vooral gesprekken, vaak informeel, met ouders, leerkrachten en directie.

Ik kwam enkele “oude bekenden” tegen, namelijk mijn kernkwaliteit “betrokkenheid” en de daarbij behorende valkuil “pleasen”. In gesprekken met de moeder van Marco had ik al aangegeven dat ik me ging verdiepen in hun kind en ervoor ging zorgen dat hij beter in zijn vel zou komen. Lastig terug te draaien als je de ingeving krijgt dat je toch eigenlijk breder wilt gaan kijken en dus het individuele kind wat meer gaat loslaten. Uiteindelijk blijkt dat het heel goed samen gaat, vooral als er ook nog een enthousiaste leerkracht deel uit maakt van het geheel en je te maken hebt met ouders die ook liefst een meer structurele oplossing op school willen en daar graag over meedenken.

Wat ik erg moeilijk vond is om lijn te brengen en te houden in mijn onderzoek. Vanaf het eerste moment dat ik me ben gaan verdiepen in het onderwerp hoogbegaafdheid kwamen er allerlei mogelijkheden in zicht. Zo is mijn bestuur Delta-onderwijs actief bezig met het opzetten van beleid over hoogbegaafdheid in samenwerking met Eleonoor van Gerven.

Waarom daar niet bij aansluiten?

Ook hier kwam mijn betrokkenheid en het pleasen weer om de hoek kijken. Hoor ik dat niet te doen? Wat vindt mijn directeur ervan als ik dit even links laat liggen en mijn eigen pad kies?

Uiteindelijk heb ik er bewust voor gekozen om de situatie op school te onderzoeken in plaats van op een rijdende trein te springen waarop ik niet eens conducteur zou kunnen zijn, maar hooguit passagier.

Andere mogelijkheden waren bijvoorbeeld de opmerkingen die vanuit de interviews gemaakt werden, sommige opmerkingen riepen weer vragen op. Zo gaven heel veel leerkrachten aan dat ze meer inzicht wilden in hoogbegaafdheid en voldoende materialen. Ik had de tijd niet om hier verder op door te vragen, maar het liefst was ik in een teamvergadering hier op teruggekomen. Ook om mijn rol als Intern Begeleider uitgebreider te bespreken.

Verder merkte ik dat hoe meer je weet over een onderwerp, hoe meer je ziet en wilt veranderen. Mijn eerste gedachte was: "Wat weten we bij ons op school eigenlijk weinig hierover, wat doen we veel dingen niet, iedereen zou dit moeten weten!" Ik heb mezelf streng tot de orde geroepen en gedwongen om te kijken naar alle goede dingen die door mijn collega's gedaan worden op het gebied van hoogbegaafdheid. Tijdens het maken van dit meesterstuk heb ik ook heel bewust geprobeerd uit te gaan van het positieve, wat doen we al wel, wat bieden we al wel aan, waar liggen kansen/ontwikkelingsmogelijkheden.

Wat ik ook erg lastig vond, was om me te beperken. Voor mij is dit een teken dat ik aan het werken ben vanuit mijn overtuiging. Dit onderwerp heeft mij geraakt, en ik vind het zo belangrijk, dat ik er eigenlijk een boek over zou willen schrijven of een film over zou willen maken, maar ik moet me beperken tot mijn onderzoeksvragen en een maximum aantal woorden.

Tijdens het werken aan ieder hoofdstuk heb ik steeds dingen opgeschreven die ik belangrijk vond, maar niet meer in dat hoofdstuk kwijt kon. Dat komt dat wel weer in het volgende hoofdstuk, dacht ik, op dit moment ligt naast me een briefje met onderwerpen die ik tijdens de evaluatie mogelijk nog kan aansnijden.....

Ik heb nog steeds het gevoel dat ik niet alles heb kunnen vertellen in de hoofdstukken die ervoor staan.

Waar ik minder tevreden over ben is het onderzoek naar de individuele leerling in de klas. Voor ik mijn definitieve onderzoeksvraag bedacht wilde ik gaan onderzoeken wat het voor de sociaal-emotionele beleving van een kind doet, als hij binnen de groep leerstof aangepast aan zijn niveau krijgt aangeboden. Door de verschuiving van mijn onderzoek van klas naar school is dit op een zijspoor komen te staan. Er komen nog wel elementen van terug, maar het hangt er maar een beetje bij. Daar kwam nog bij, dat de leerkracht zo voortvarend en zelfstandig aan de slag ging, dat er weinig meer te onderzoeken viel, alles wat er mogelijk was heeft ze gedaan. Natuurlijk had ik een schoolbelevingstest of een soortgelijk onderzoek af kunnen nemen, om te zien of hij beter in zijn vel zit na al dat harde werken van zijn juf, maar ik heb daar niet voor gekozen, er zijn gegevens vanuit Viseon en het interview wat ik met hem en een aantal andere kinderen heb gehouden, voor het beantwoorden van mijn onderzoeksvraag zijn deze gegevens minder relevant. Ik heb het niet helemaal weg willen laten, omdat hij degene is die mijn onderwerp bepaald heeft en zodoende dus van groot belang voor mijn meesterstuk.

Voor mijn persoonlijke ontwikkeling is het maken van dit meesterstuk heel belangrijk geweest. Al meer dan een jaar speelt het in mijn hoofd, wat vind ik belangrijk, waar wil ik meer over weten, hoe moet ik dat te weten komen, hoe kan ik dat toepassen in mijn praktijk, kan ik dit wel?

Omdat het doel een praktijkverbetering is, ben je ook afhankelijk van anderen. Wat ik wil, willen zij dat ook?

Mijn geluk was, dat de leerkracht van groep 6 een hele enthousiaste, betrokken en flexibele leerkracht is, die ieder willekeurig moment dat ik dat nodig had, tijd voor me vrijmaakte.

Voor mijn praktijk betekent het doen van dit onderzoek dat er meer zicht is op hoe we als school omgaan met meer -en hoogbegaafdheid. Wat mij raakte zijn de reacties van ouders en kinderen wanneer ze zeggen hoe fijn het is om te worden gehoord. Hier ligt voor mijn gevoel zeker een kans, er wordt bij mij op school veel met ouders en kinderen gesproken. Ik zou de inhoud van deze gesprekken wat meer willen veranderen van “Wat wij vinden” naar “Wat zij willen” en “Hoe we dat samen kunnen bereiken”.

Wat misschien wel een van de meest waardevolle ontwikkelingen is, is dat ik de vaardigheid heb ontwikkeld om een onderzoek te doen, wat me de mogelijkheid geeft om ieder onderwerp waar ik meer over wil weten, of waar verbetering nodig is, aan te pakken.

Toen ik begon aan deze opleiding was mijn voornaamste doel kennis opdoen, als iemand me toen verteld had wat voor een ontwikkeling ik zou doormaken als persoon had ik hem niet geloofd.

Leren is uit je comfortzone stappen en dingen doen en ervaren die je normaal niet zo snel zou doen. Regelmatig heb ik door een barrière van onwil, geen zin, onrust en onzekerheid heen moeten breken om mezelf weer een stapje verder te krijgen. Het resultaat is een zelfverzekerde, goed geïnformeerde, betrokken Intern Begeleider, uitgerust met een rugzak vol mogelijkheden om collega's, kinderen en ouders te begeleiden.

Hoogbegaafdheid op de Rubenshof - vragenlijst voor leerkrachten – 2009/2010

Beste collega's,

Voor mijn opleiding Intern Begeleider ga ik een meesterstuk schrijven. Het onderwerp wat ik daarvoor gekozen heb, is hoogbegaafdheid. Met jullie hulp wil ik een poging wagen om in beeld te brengen hoe wij op de Rubenshof omgaan met kinderen die meer –of hoogbegaafd zijn. Mijn doel is in de eerste plaats om erachter te komen wat we allemaal al doen en daarnaast wil ik ontdekken waar nog ontwikkelpunten liggen.

Vandaar deze vragenlijst, ik zou het erg op prijs stellen als je hem (liefst digitaal) invult en naar me terugstuurt (schriftelijk mag natuurlijk ook, je kunt hem dan gewoon aan me teruggeven). Je zou hiervoor misschien een paralleloverleg kunnen gebruiken en met je parallelcollega samen één lijst invullen.

Als laatste wil ik vragen om dit te doen voor vrijdag 2 april.

Vragen over leerlingen

1. Wanneer is een kind volgens jou meer –of hoogbegaafd?

[illegible]

2. Hoe signaleer je kinderen die hoogbegaafd zijn?

[illegible]

3. Heb je in je klas kinderen die meer –of hoogbegaafd zijn? Zo ja, om hoeveel kinderen gaat het?

--

4. Zijn er kinderen bij die een onderzoek gehad hebben? Zo ja, door wie?

5. Wat heeft een meer –of hoogbegaafd kind nodig volgens jou?

Vragen over leerstof –en materialen

1. Pas je de leerstof aan? Zo ja, hoe doe je dat?

2. Welke materialen heb je in de klas voor meer –of hoogbegaafde kinderen?

3. Welke materialen zijn er nog meer op school aanwezig?

Buiten de klas en buiten school

1. Als je een kind hebt wat hoogbegaafd is, krijgt dit kind dan ook buiten de groep begeleiding, bijvoorbeeld in een plusklas. Zo ja, waaruit bestaat die begeleiding?

2. Wordt er buiten school (door de ouders) iets aangeboden aan het kind, bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining, club voor hoogbegaafde kinderen, kinderuniversiteit?

Leerkracht

1. Wat heb jij als leerkracht nodig om een hoogbegaafd kind goed te kunnen begeleiden?

--

2. Welke rol kan de Intern Begeleider spelen in het begeleiden van deze kinderen?

--

Overige opmerkingen

Hier kun je alles kwijt wat je nog wilt zeggen over dit onderwerp.

--

Heel hartelijk bedankt voor je medewerking! Je hebt me er enorm mee geholpen.

Bijlage 2

Interview kinderen plusgroep

Kleine groepjes van maximaal 5 kinderen. Ongeveer een half uurtje.

Inleiding: Zoals jullie zien staat er een camera klaar, ik wil dit gesprek met jullie graag filmen, zodat ik het later op mijn gemakje kan terugkijken en luisteren, als jullie het leuk vinden kunnen we dit later nog een keer samen bekijken.
Ik wil eerst even kort vertellen wie ik ben en waarom ik met jullie wil praten.
We gaan samen in gesprek, jullie mogen ook vragen aan elkaar stellen.

Doel van het gesprek: Informatie verzamelen over hoogbegaafdheid voor mijn studie. Ik wil weten hoe hier op de Rubenshof mee wordt omgegaan. En dat wil ik niet alleen van leerkrachten of ouders horen, maar liefst ook van kinderen die hiermee te maken hebben of zelf heel slim of hoogbegaafd zijn.

Vragen:

- Even voorstellen, kort rondje iets over jezelf vertellen.
- Jullie hebben les gehad bij Miriam, wat heb je daar gedaan?
- Hoe vond je dat?
- Waarom gingen jullie met Miriam mee?
- Wat is hoogbegaafd? Hoe slim ben je dan? Wat maakt dat iemand hoogbegaafd is? Kunnen jullie daar iets over vertellen?
- Ben je dan anders dan andere kinderen?
- Hoe is dat in de klas, heb je daar plezier van of is het juist lastig?
- Wat vind je van school? Kun je iets noemen wat je positief vindt, wat je graag doet? Kun je iets noemen wat je niet fijn vindt.
- Wat voor een punt zou je school geven? Tussen de 0 en de 10.
- Kun je uitleggen wat maakt dat je dat punt geeft?
- Als het een laag punt is, wat is er nodig om het hoger te maken?
- Zijn er sowieso dingen die je zou willen veranderen op school?
- Zijn er in de klas materialen of boeken die je meer uitdaging geven?
- En buiten school? Kun je iets opnoemen wat je graag doet?
- Speel je wel eens met andere kinderen, spreek je wel eens af?
- Wat vind je dan leuk om te doen?
- Zit je op een sport of andere activiteit?
- Kun je daar kort iets over vertellen?
- We zijn aan het eind van het interview, hoe vond je het om hierover mee te praten?
- Wil je zelf nog wat vragen of vertellen tot slot?

Bovenstaande vragen zijn dingen waar ik graag wat meer over wil weten, ik pas de vragen aan aan het gesprek.

Afsluiting: Ik wil jullie graag heel erg bedanken dat jullie hierover met me wilden praten. Het helpt mij heel erg om jullie mening hierover te horen. Dank je wel!

Literatuur: Delfos, Martine F.(2004); Luister je wel naar míj? Gespreksvoering met kinderen tussen vier en twaalf jaar. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Hoogbegaafdheid op de Rubenshof - vragenlijst voor ouders/verzorgers – 2009/2010

Beste ouders/verzorgers,

Voor mijn opleiding Intern Begeleider ga ik een meesterstuk schrijven. Het onderwerp wat ik daarvoor gekozen heb is hoogbegaafdheid. Mijn onderzoeksvraag luidt als volgt: *Hoe worden kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn op de Rubenshof begeleid op het gebied van cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en hoe is hierin de beleving van leerling, ouders en leerkracht?*

Mijn doel is om te weten te komen wat de Rubenshof al doet, en wat we nog nodig hebben om ervoor te zorgen dat hoogbegaafde kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen bij ons op school.

Met behulp van de onderstaande vragen hoop ik een beeld te krijgen van de ervaringen en verwachtingen van ouders over dit onderwerp.

Vragen over uw kind

6. Wanneer merkte u voor het eerst dat uw kind erg intelligent is? Waaraan merkte u dat?

7. Hoe zou u uw kind omschrijven? Wat is typerend voor uw kind?

8. Is uw kind onderzocht? Zo ja, zou u in het kort de conclusie van dat onderzoek kunnen omschrijven?

Vragen over uw kind op school

1. Hoe ervaart uw kind school?

2. Krijgt uw kind leerstof die aansluit bij zijn of haar niveau?

3. Wat vindt u positief aan de school?

4. Wat heeft uw kind nog meer nodig?

5. Hebt u suggesties voor de school, wat zouden we anders kunnen doen/aanbieden?

Buiten de klas en buiten school

3. Welke activiteiten/sporten beoefent uw kind buiten school?

2. Waar liggen de interesses van uw kind?

3. Neemt uw kind deel aan activiteiten die speciaal gekozen zijn om tegemoet te komen aan meer uitdaging, bijvoorbeeld een club voor hoogbegaafde kinderen of de kinderuniversiteit?

Overige opmerkingen

Heel hartelijk bedankt voor uw medewerking!

Maandag 12 april 2010

Beste ouders/verzorgers,

Uw kind heeft het afgelopen jaar deelgenomen aan een aantal lessen buiten de groep in het kader van “extra uitdaging”. Deze lessen werden gegeven door een van onze remedial teachers.

Ik zou graag met uw kind een gesprekje hebben over zijn/haar beleving van deze lessen en over hoe school ervaren wordt. Dit gesprek zal plaatsvinden in een groepje samen met een aantal andere kinderen en ik wil het graag filmen. De gemaakte film wil ik gebruiken voor mijn afstudeeropdracht, die gaat over hoogbegaafdheid. Uiteraard wil ik u eerst toestemming vragen hiervoor. U kunt op het briefje hieronder aangeven of u al dan niet toestemming geeft. Ik zou het prettig vinden om het op korte termijn terug te krijgen, zodat ik kan starten met de gesprekken.

Daarnaast heb ik een vragenlijst voor ouders gemaakt. Ik hoop met behulp daarvan een zo breed mogelijk beeld te krijgen over hoe wij als school omgaan met kinderen die meer dan gemiddeld intelligent zijn. Ik zou het erg op prijs stellen als u deze voor me zou willen invullen. Als u dat prettig vindt kan ik hem ook digitaal opsturen. Mocht u hem al hebben ingevuld kunt u deze laatste vraag als niet gesteld beschouwen.

Alvast bedankt voor uw medewerking,
Met vriendelijke groet,

Renate Glerum
Intern Begeleider Bovenbouw
Rubenshof 8
4907MX Oosterhout
0162-452361
renate@obsrubenshof.nl

✂.....

De ouders van uit groep van
Geven wel/geen toestemming voor het filmen van een gesprek met hun kind en het gebruiken hiervan voor mijn afstudeeropdracht aan de Master Sen opleiding voor Intern Begeleider.

Hoogbegaafdheid

Beste ouders/verzorgers,

Om mijn werk als Intern Begeleider zo goed mogelijk te kunnen doen ben ik bezig met de HBO-Master Special Educational Needs bij Fontys Hogescholen in Tilburg.

Ik zit nu in mijn laatste jaar en moet hiervoor een meesterstuk schrijven over een zelfgekozen onderwerp. Het onderwerp wat ik heb uitgekozen is hoogbegaafdheid.

Het eerste waar mensen over het algemeen aan denken bij hoogbegaafde kinderen is dat ze goed kunnen leren en hoge cijfers halen. Vaak is dat ook zo.

In de wetenschap en literatuur spreekt men van een hoogbegaafd niveau als kinderen een IQ hebben boven de 130, dat is ongeveer 2,5 % van alle kinderen (Gemiddeld hebben mensen een IQ van ongeveer 100).

Niet alleen de intelligentie is belangrijk, ook iemands persoonlijkheid (motivatie, doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen, faalangst) en omgeving (gezin, school, vrienden) spelen een rol.

Sylvia Drent en Eleonoor van Gerven (specialisten op het gebied van hoogbegaafdheid) noemen de volgende kenmerken die passen bij hoogbegaafde kinderen:

- Is snel van begrip
- Kan grote denk –en leerstappen maken
- Kan verworven kennis goed toepassen
- Beschikt over een groot probleemoplossend vermogen
- Beschikt over een groot analyserend vermogen
- Beschikt over een goed geheugen
- Toont een brede algemene interesse
- Is een doorvrager
- Is een scherp waarnemer
- Is verbaal vaardiger dan leeftijdgenoten
- Valt op door een origineel gevoel van humor
- Toont een creatief denkvermogen
- Denkt buiten de reguliere kaders
- Wekt de indruk geestelijk vroegrijp te zijn
- Zoekt uitdagingen
- Toont een groot doorzettingsvermogen wanneer het uitgedaagd wordt
- Kan zich sterk concentreren wanneer de activiteit aansluit bij interessegebieden
- Is perfectionistisch ingesteld
- Is in staat tot zelfreflectie
- Heeft een grote behoefte aan autonomie
- Accepteert regels en tradities niet klakkeloos maar bevraagt deze
- Zoekt ontwikkelingsgelijken in oudere kinderen

In de praktijk, op school, kan het gebeuren dat deze kinderen zich gaan vervelen en niet tot leren komen. Soms gaan ze zelfs achteruit in hun resultaten, het zogenaamde onderpresteren. Wat je als leerkracht ook aanbiedt, het is niet genoeg, hoogbegaafde kinderen hebben opdrachten nodig die nóg meer uitdagen, die aansluiten bij hun interesses en die een beroep doen op hun hogere vaardigheden zoals analyseren, synthetiseren en evalueren. Het vraagt dus iets van de inrichting van ons onderwijs.

Dit was in een notendop wat achtergrondinformatie. Het doel van mijn onderzoek is om in beeld te krijgen hoe er op de Rubenshof omgegaan wordt met hoogbegaafdheid en van daaruit te zien waar onze kansen liggen om deze kinderen nog beter te begeleiden.

Ik wil hiervoor graag de hulp van ouders inroepen. Is uw kind hoogbegaafd of hebt u het vermoeden dat uw kind hoogbegaafd is en wilt u over dit onderwerp uw mening geven, dan kunt u bij mij via de mail een enquêteformulier opvragen.

Alvast bedankt voor uw medewerking,

Renate Glerum - Intern Begeleider Bovenbouw -

Mail: renate@obsrubenshof.nl

Naam leerling: M.K		Leerkracht: M.H	
Geb. datum:		Groep en groepsverloop: 1-3-5-6	
Datum: nov.2009		Ingevuld door: leerkracht en IB	
Stap 1	Reden van aanmelding, hulpvragen, wensen en verwachtingen.	Reden van bespreking: <i>Gedrag wordt niet meer geaccepteerd door medeleerlingen. Mogelijk heeft zijn gedrag te maken met te weinig uitdaging in de leerstof.</i> Hulpvragen: <i>Hoe help ik hem zijn gedrag te veranderen zodat hij zich veiliger/prettiger voelt in de klas. En zodat hij geaccepteerd wordt door de andere kinderen.</i> Zorgen van leerkracht en/of ouders: <i>Leerkracht en ouders zijn bang dat hij op school in een isolement komt en sociaal-emotioneel gezien buiten de groep gaat vallen.</i> Wensen en verwachtingen m.b.t. de aanmelding: <i>Praktische handreikingen voor in de groep.</i>	
Stap 2	Problemen, positieve aspecten en uitzonderingen van de onderwijsleersituatie.	Problemen op het gebied van: Leerontwikkeling: <i>Hij is dusdanig intelligent dat hij zich onvoldoende leerstrategieën eigen heeft gemaakt.</i> <i>Hij zit op een ander niveau dan in de klas aangeboden wordt.</i> Werkhouding en taakgedrag: <i>Hij heeft heel veel sturing nodig anders raakt hij afgeleid en vertoont clownesk gedrag. Hij werkt slordig.</i> Cognitief functioneren: <i>Taalvaardigheid, verbanden leggen, ruimtelijk inzicht, logisch redeneren.</i> Sociaal emotioneel functioneren: <i>Hij probeert volwassenen uit hun tent te lokken door niet gelijk te doen wat hem gezegd wordt. Hij vindt weinig aansluiting bij klasgenoten.(is ook 2 jaar jonger). Hij wordt soms uitgedaagd en is niet in staat om een conflict op te lossen zonder anderen zeer te doen.</i> Lichamelijk functioneren en uiterlijk: <i>Zijn grove en fijne motoriek zijn niet goed ontwikkeld. Zijn ouders gaven aan dat hij als kleuter al niet graag wilde knippen en plakken. Knutselen vindt hij heel vervelend.</i> Pedagogische werkwijze van	Positieve aspecten en uitzonderingen op het gebied van: Leerontwikkeling: <i>Hij heeft slechts een korte uitleg nodig. Is snel van begrip. Hij is gemotiveerd om dingen te leren die hem interesseren.</i> Werkhouding en taakgedrag: <i>Als hij iets wel interessant vindt kan hij daar heel lang zelfstandig aan doorwerken.</i> Cognitief functioneren: <i>Hij is hoogbegaafd, dit is onderzocht door het CBO in Nijmegen.</i> Sociaal emotioneel functioneren: <i>Hij laat zich niet altijd uitdagen, het lukt hem ook wel eens om er niet op in te gaan.</i> Lichamelijk functioneren en uiterlijk: <i>Hij zwemt en speelt trombone (fijne motoriek)</i> Pedagogische werkwijze van de

		de leerkracht: <i>Leerkracht is soms impulsief.</i> Vakkennis en didactische vaardigheden van de leerkracht: <i>Leerkracht is nog jong en heeft daardoor minder praktijkervaring.</i> Klassenmanagement: <i>De klas waarin de kinderen zitten is oorspronkelijk de teamkamer. Hoewel de leerkracht nog zo haar best doet om er van te maken wat er van te maken valt, is het een ruimte die klein is en nogal wat geluidsoverlast van het speelplein en de gang.</i>	leerkracht: <i>Leerkracht probeert kinderen positief te benaderen en te belonen.</i> Vakkennis en didactische vaardigheden van de leerkracht: <i>Leerkracht is flexibel en bereid alles te proberen. Leest veel en pikt nieuwe kennis snel op, gebruikt wat ze weet.</i> Klassenmanagement: <i>De leerkracht heeft een goed beeld van de klas. Ze werkt waar nodig in niveaugroepen. Ze maakt tijd om kinderen die extra instructie/begeleiding nodig hebben te helpen. Er is nagedacht over de inrichting en de plek van de kinderen.</i>
	Problemen, positieve aspecten en uitzonderingen van de opvoedings-situatie.	<i>M. heeft geen broertjes of zusjes. Zijn ouders zijn heel actief in het begeleiden van M. en in hun contacten met school. Ze bieden hem veel verrijking (Kinderuniversiteit, Hiks, scouting, tromboneles, zwemles).</i> <i>Het lijkt erop dat de ouders de ernst van de situatie op school verkeerd inschatten.</i>	
	Wanneer gaat het goed en wat doe jij dan anders? <i>Hoe beïnvloedt jouw gedrag het gedrag van de leerling? Wat is jouw aandeel hierin?</i>	<i>Hoe het gedrag van de leerkracht de leerling beïnvloedt is nog moeilijk te zeggen. Wel is het zo dat de leerling gevoelig is voor de mening van de leerkracht. Als deze boos is, trekt M. zich dat aan, hij is ook aanspreekbaar op zijn gedrag. Hij laat zich door de leerkracht ondersteunen om het goede te doen (kids' skills).</i>	
Stap 3	Mogelijke verklaringen voor de problemen.	In de leerling: <i>Zijn hoogbegaafdheid (2 groepen overgeslagen), leeftijdsverschil, achterstand op sociaal-emotionele ontwikkeling, kenmerken van autisme (let wel, dit is niet gediagnosticeerd, maar heeft alles te maken met de aansluitingsproblemen bij zijn leeftijdsgenoten door het niveauverschil!), behoefte aan uitdaging</i> In de groep: <i>Leeftijd van de andere kinderen, uitdagende houding van een klasgenootje, drukke/levendige groep, weinig aansluitmogelijkheden op niveau</i> In de leerkracht: <i>Onervarenheid, impulsief</i> In het gezin: <i>Enig kind dus veel aandacht gewend</i> In de buurt: <i>n.v.t.</i>	
Stap 4	Wat heb je al gedaan m.b.t. deze problemen?	Handelingen: • 2 klassen overgeslagen • onderzoek CBO • plek in de klas bij 'tolerante' klasgenoten	Effect: • extra uitdagende spelletjes (schaken, tantrix) doet hij graag, hij vindt hier uitdaging en plezier in

		• <i>compacting rekenen</i> • <i>aangepaste taakbrief met extra verrijking</i> • <i>extra uitdagende spelletjes</i> • <i>eigen laatjes met extra werk</i> • <i>2 keer per week verrijking buiten de groep, waarvan één keer met groep 8</i> • <i>geschiedenis samen met hoogbegaafd klasgenootje</i>	• <i>plek in de klas werkt goed</i>
Stap 5	Relevante voorgeschiedenis.	Bijzonderheden in de ontwikkeling: <i>M is een hoogbegaafde leerling.</i> Bijzonderheden tijdens doorlopen schoolloopbaan: <i>Twee keer versneld.</i> Ingrijpende gebeurtenissen: <i>n.v.t.</i> Eerder onderzoek: <i>2 februari 2009 psychologisch onderzoek door het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek in Nijmegen.</i> Schoolvorderingen (LVS): <i>Zie uitdraai LVS (Bijlage 7)</i>	

Strategiefase

Datum bespreking: nov. 2009	Aanwezig: leerkracht, ouders, IB
Schets oriënterend beeld: <i>M.K., een jongen van 7 jaar en 9 maanden, die in groep 6 van een openbare basisschool zit, heeft problemen op het gebied van Sociaal-emotioneel welbevinden.</i> Dit wordt vermoedelijk veroorzaakt: <i>doordat de leerling hoogbegaafd is en twee groepen heeft overgeslagen. Hierdoor verveelt hij zich en heeft hij op sociaal-emotioneel gebied aanpassingsproblemen. Hij uit dit door externaliserend gedrag.</i> <i>omdat de school handelingsverlegen begint te raken. De leerling zit nu al op een niveau ver boven wat er in groep 6 wordt aangeboden.</i> <i>omdat de leerkracht het moeilijk vindt om hem nog positief te benaderen. Ook is zij aan het zoeken naar manieren om hem te helpen contact te maken met de andere kinderen en naar geschikte leerstof.</i> <i>omdat in het gezin er geen andere kinderen zijn, waardoor hij zich daar aan niemand hoeft aan te passen. Alles draait om hem. Ook hier heeft hij behoefte aan veel uitdaging.</i> Het gaat wel goed:	

Als de **leerling** uitgedaagd wordt en meer op niveau kan werken. Op het moment dat hij een Cito rekenen eind 7 maakt, lijkt hij beter in zijn vel te zitten. Dit is echter maar van korte duur.

Als de **groep** aangesproken wordt op hun verantwoordelijkheid en mogelijkheid om M te helpen (Kids' Skills). Ook moet er gelet worden op bepaalde kinderen die M. uitdagen.

Als de **school** M en ouders serieus nemen. Zolang er ruimte is om te overleggen en samen naar oplossingen te zoeken blijven er mogelijkheden.

Als de **leerkracht** haar best doet om de dingen die goed gaan te blijven zien. Zij probeert dit, maar het valt echt niet altijd mee. Het vraagt veel, omdat M. eigenlijk een heel eigen programma nodig heeft.

Als de **thuisituatie** beter in kan schatten hoe moeilijk het is op school en in de klas, niet alleen voor hem, maar ook voor de leerkracht. Thuis wordt hem genoeg uitdaging aangeboden in de vorm van muziekles, zwemmen, Hiksclub (Oosterhoutse club voor hoogbegaafde kinderen), scouting en typeles.

Onderzoeksvragen

- Wat is er aan de hand? (onderkennend).
- Waardoor komt het gedrag? (verklarend).
- Waaraan hebben leerkracht, leerling en ouders behoefte van jou als gedragsspecialist? (adviserend).

t.a.v. **kenmerken** van de leerling:

Wordt het gedrag van M. veroorzaakt door te weinig uitdaging?

Wordt het gedrag van M. veroorzaakt door het grote leeftijdsverschil en dus verschil in sociaal-emotionele beleving? Hoe helpen we hem op een positieve manier contact te maken met zijn klasgenootjes en wil hij dat wel?

Hoe beïnvloeden het gedrag van M. , de andere leerlingen en de leerkracht elkaar?

m.b.t. de afstemming **onderwijsleersituatie en onderwijsbehoeften** van de leerling:

Heeft M. behoefte aan meer uitdagende leerstof?

Heeft M. succeservaringen en daarop positieve feedback van de leerkracht? Heeft hij plezier in het leren? Hoe is het aanbod van lesmaterialen in de klas? Is dat uitdagend genoeg voor hem?

m.b.t. de afstemming **opvoedingssituatie en opvoedingsbehoeften** van de leerling:

Hoe helpen we zijn ouders om hem sociaalvaardiger te maken?

- Als we weten dat M. te weinig uitdaging heeft aan de aangeboden leerstof, dan betekent dit voor de aanpak dat er meer verdieping en verrijking nodig is. We moeten dan goed zijn niveau bepalen, zodat we daarbij aan kunnen sluiten.
- Als we weten dat meer uitdaging ervoor zorgt dat M. beter in zijn vel zit, dan betekent dit voor de aanpak dat we moeten gaan zoeken naar materialen die voor hem uitdagend zijn en die maken dat hij zin heeft om te gaan werken/leren.
- Als we weten dat M. meer aansluiting wil bij zijn klasgenootjes, dan betekent dit voor de aanpak dat we hem de mogelijkheid geven om bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining te volgen.
- Als we weten dat het gedrag van M. in stand gehouden wordt door de interactie met de leerkracht, dan betekent dit voor de aanpak dat er gerichte observaties moeten komen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de interactiewijzer of SVIB.

Afspraken planning onderzoeksvragen

Er is voor gekozen om eerst goed te kijken op welk niveau hij op dit moment zit en welke onderdelen van de aangeboden leerstof hij wel of niet beheerst. Als we dit weten kunnen we daar zo goed

mogelijk op aansluiten.

Daarnaast vinden we het belangrijk om door een specialist te laten kijken naar de interactie tussen M., zijn klasgenoten en de leerkracht. Vooral de leerkracht heeft veel behoefte aan een goede begeleiding in haar manier van omgaan met M.

Zijn ouders hebben hem aangemeld voor een sociale vaardigheidstraining voor hoog -en meerbegaafde kinderen, het zal nog moeten blijken wat het effect hiervan is.

Wat/welke vraag?	Hoe?	Door wie?	Wanneer?
• Te weinig uitdaging? • Interactie M., medeleerlingen en leerkracht. • Aansluiting bij klasgenootjes	• Niveau bepalen door hem door te toetsen, te beginnen bij rekenen. • SVIB • Sociale vaardigheidstraining & Kids' Skills.	• Groepsleerkracht in samenwerking met IB. • Ambulant Begeleider • Externe SOVA training, groepsleerkracht.	• Per direct. • Begin december. • Start in januari. Kids' Skills per direct.

Onderzoeksfase

Aanvullende informatie verzamelen.

Antwoord op de gestelde onderzoeksvragen

Er is doorgetoetst voor rekenen tot eind groep 7 en M. zit steeds op een A-niveau. Uit deze toetsen kunnen we de onderdelen halen waarbij hij nog wat uitleg nodig heeft. Er zal dus in ieder geval voor rekenen extra werk gezocht moeten worden.

De SVIB is net opgestart, er is één opname gedaan en die moet nog besproken worden, in week 51 hebben we hiervan de eindevaluatie.

De externe sociale vaardigheidstraining moet nog worden gestart, in de klas is de leerkracht bezig met het programma Kids' Skills.

T.a.v. de leerling

De leerling zit voor rekenen minimaal op niveau eind groep 7. we hebben de Cito rekenen midden 8 en eind 8 niet in ons bezit, omdat we uitgaan van de drempeltoets en cito-eindtoets, maar we willen deze nog wel afnemen.

T.a.v. de groep:

Kids' Skills werkt tot nog toe goed. Het geeft een positieve draai aan de houding van de kinderen t.o.v. M. Zijn klasgenootjes worden actief gemaakt in het helpen om M. zich beter te laten voelen in de groep.

T.a.v. de school:

Wat steeds duidelijker wordt is dat de school actief op zoek zal moeten gaan naar materialen voor kinderen als M. Ook moet er beleid gemaakt worden over de manier waarop deze materialen worden ingezet en hoe hoogbegaafde kinderen worden begeleid. Er is een hoogbegaafdheidsprotocol aanwezig, mogelijk moet dit worden aangepast.

T.a.v. de leerkracht:

De leerkracht is bereid kritisch te kijken naar haar interactie met M. en de klas. Dit is nog niet afgerond, zij wordt professioneel begeleid door een SVIB-er.

T.a.v. het gezin:

Zij steken veel energie in M. Ze bieden hem zoveel mogelijk wat hij nodig heeft en er is intensief contact tussen school en ouders. De ouders van M. komen met ideeën en tips naar de school en zijn enthousiast over elk nieuw initiatief.

Indicerings- en adviesfase

Na strategiefase of na onderzoeksfase.

Datum bespreking:	Aanwezig:
--------------------------	------------------

Transactionele samenvatting:

N.b.: dit komt overeen met het oriënterend beeld, indien geen verder onderzoek nodig was en je vanuit de strategiefase direct door kon gaan naar de indiceringfase.

Deze jongen van 7 jaar en 9 maanden, die in groep 6 van een openbare basisschool zit, heeft problemen op het gebied van:

Gedrag, hij heeft moeite om aansluiting te vinden bij zijn klasgenoten en dreigt in een isolement te raken. Hij is op een storende manier aanwezig in de groep, weet zich geen houding te geven.

Dit wordt vermoedelijk veroorzaakt

doordat de **leerling** *hoogbegaafd is en twee groepen heeft overgeslagen. Hij heeft in de klas geen gelijkgestemden. Hij werkt onder zijn niveau en heeft te weinig uitdaging.*

omdat de **school** *niet genoeg mogelijkheden heeft om kinderen met een dusdanige intelligentie voldoende uitdaging en begeleiding te bieden.*

omdat de **leerkracht** *nog onvoldoende op de hoogte is over de manier van lesgeven aan hoogbegaafde kinderen en welke problemen je dan kunt tegenkomen. Ook vind zij het moeilijk om M. positief te blijven benaderen, omdat hij zo sterk aanwezig is.*

omdat in het **gezin** *alle aandacht naar hem uitgaat, op school is dit niet altijd mogelijk.*

Het gaat **wel** goed

als de **leerling** *moeilijkere, uitdagendere leerstof krijgt aangeboden. Als hij bezig kan zijn met dingen die hem interesseren zit hij veel beter in zijn vel.*

als de **groep** *actief wordt gemaakt in het helpen van M. Kids' Skills werkt op die manier. De groep kan de leerkracht ook helpen om te zien wat de positieve kanten van M. zijn. Ze hebben die opgenoemd en ingevuld als bloemblaadjes van een bloem. De bloem werd op het bord gehangen. De leerkracht had niet verwacht dat ze zoveel zouden kunnen opnoemen....*

als de **school** *open staat voor communicatie met de ouders en bereid is aanpassingen te doen voor kinderen zoals M. De ouders van M. ijveren ervoor dat school nog actiever wordt in het omgaan met hoogbegaafde kinderen.*

als de **leerkracht** *probeert om de positieve kanten van M. te zien. Zijn humor, de keren dat hij goed aan het werk is. Haar klas helpt haar daarbij.*

als de **thuisituatie** *hem de gelegenheid geeft om aan zijn drang tot uitdaging te voldoen. De club met andere hoogbegaafde kinderen laat zien dat hij zeker wel in staat is tot het maken van contacten en het onderhouden daarvan.*

Onderwijsbehoeften van de leerling:

Dit kind heeft

...een instructie nodig, die *kort en duidelijk is.*

...opdrachten nodig, die *uitdagend en afwisselend zijn en passen bij zijn niveau. Ze moeten hem helpen om te leren leren.*

...(speel/leer)activiteiten nodig, die *uitdagend en afwisselend zijn en passen bij zijn niveau. Ze moeten hem helpen om te leren leren.*

...feedback nodig, die *opbouwend en oprecht is, hij moet helderheid hebben over wat er van hem verwacht wordt en dat moet dan vervolgens ook geëvalueerd/besproken worden. Als er zo veel van je verwacht wordt krijg je vaak minder complimenten dan een ander, en als je complimenten krijgt gaan ze vaak over je capaciteiten en niet over je inzet. Ook hij heeft positieve bevestiging nodig!*

...groepsleden nodig, die *hem niet uitdagen, die hem uitnodigen om mee te spelen en die leren dat er verschillen tussen kinderen mogen zijn.*

...een leerkracht nodig, die *oog heeft voor zijn kwaliteiten en hem helpt zich optimaal te ontwikkelen.*

...een leeromgeving nodig, die *veel variatie biedt en hem helpt zich te ontwikkelen*

...ondersteuning nodig, die *uitgaat van zijn interesses en wat hij nodig heeft. Hij moet de mogelijkheid hebben om zelf aan te geven of iets te moeilijk of te gemakkelijk is. Hij heeft structuur nodig waarbinnen hij zelfstandig aan zijn taken kan werken.*

...nog iets anders nodig *n.l. een variëteit aan materialen.*

Plan van aanpak

Gewenst en haalbaar onderwijsaanbod, geformuleerd in SMARTI-doelstellingen.

Hiervoor kan ook het formulier van het schoolse handelingsplan worden gebruikt.

Handelingsplan

Beginsituatie

M. is een jongen van 7 jaar en 9 maanden, hij zit in groep 6 en heeft twee groepen overgeslagen.

Hij heeft problemen op het gebied van gedrag en heeft moeite om aansluiting te vinden bij zijn klasgenootjes. Hij dreigt in een isolement te raken. Hij is op een storende manier aanwezig in de groep en weet zich geen houding te geven.

Dit wordt vermoedelijk veroorzaakt doordat M. hoogbegaafd is en twee groepen heeft overgeslagen, hij heeft in de klas geen gelijkgestemden, werkt onder zijn niveau en heeft te weinig uitdaging.

De school heeft niet genoeg mogelijkheden om hem voldoende uitdaging en begeleiding te bieden en de leerkracht is nog onvoldoende op de hoogte over de manier van lesgeven aan hoogbegaafde kinderen en welke problemen je dan kunt tegenkomen. Ook vind zij het moeilijk om M. positief te blijven benaderen, omdat hij zo sterk aanwezig is.

Thuis gaat alle aandacht naar hem uit, hij heeft geen broertjes of zusjes. Op school is dit niet altijd mogelijk.

Het gaat wel goed als M. moeilijkere, uitdagendere leerstof krijgt aangeboden. Als hij bezig kan zijn met dingen die hem interesseren zit hij veel beter in zijn vel.

Ook als de groep actief wordt gemaakt in het helpen van M. gaat het beter, Kids' Skills werkt op die manier. De groep kan de leerkracht ook helpen om te zien wat de positieve kanten van M. zijn. Ze hebben die opgenoemd en ingevuld als bloemblaadjes van een bloem. De bloem werd op het bord gehangen. De leerkracht had niet verwacht dat ze zoveel zouden kunnen opnoemen....

Voor de leerkracht helpt het om de positieve kanten van M. te blijven zien. Zijn humor, de keren dat hij goed aan het werk is. Haar klas helpt haar daarbij.

Thuis geven zijn ouders M. de ruimte om zich te ontwikkelen. Zo komen zij tegemoet aan zijn drang tot uitdaging. De club met andere hoogbegaafde kinderen laat zien dat hij zeker wel in staat is tot het maken van contacten en het onderhouden daarvan.

Doelen

Langetermijndoel: We willen dat M. zich prettiger voelt en daardoor minder storend aanwezig is in de groep.

Kortetermijndoelen bij gebieden die extra aandacht vergen	Pedagogisch-didactische behoeften: Wat heeft deze leerling of de leerkracht nodig om dit doel te bereiken?	Gewenst onderwijsaanbod: Hoe ziet dat er concreet uit.
M. moet weer zin krijgen om te leren en te werken.	Hij heeft meer uitdagende leerstof nodig. Om te weten op welk niveau toetsen we hem door.	Op alle leerstofgebieden materialen die ervoor zorgen dat hij gaat leren leren. Bijv. een computerprogramma om te leren programmeren, een vreemde taal leren of uitdagende spelletjes.
M. gaat vriendelijk om met zijn klasgenootjes.	Hij heeft een sociale vaardigheidstraining nodig. Hij heeft ondersteuning nodig in de groep bij het oefenen met sociale vaardigheden.	De sociale vaardigheidstraining zal extern plaatsvinden. De ondersteuning zal gebeuren m.b.v. de methode kids' skills.
De interactie tussen M. en de leerkracht verbeterd.	De leerkracht wordt geobserveerd in de omgang met M. en de rest van de klas.	De observatie vindt plaats d.m.v. SVIB. Hieruit volgen oplossingsgerichte handelingsadviezen.

Termijn

Dit handelingsplan loopt van 01-11-2009 t/m 18-12-2009

Inhoud

Dit kind heeft:

- Een instructie nodig, die kort en duidelijk is.
- Opdrachten nodig, die uitdagen en afwisselend zijn en passen bij zijn niveau. Ze moeten hem helpen om te leren leren.
- (speel/leer)activiteiten nodig, die uitdagend en afwisselend zijn en passen bij zijn niveau. Ze moeten hem helpen om te leren leren.
- Feedback nodig, die opbouwend en oprecht is, hij moet helderheid hebben over wat er van hem verwacht wordt en dat moet dan vervolgens ook geëvalueerd/besproken worden. Als er zo veel van je verwacht wordt krijg je vaak minder complimenten dan een ander, en als je complimenten krijgt gaan ze vaak over je capaciteiten en niet over je inzet. Ook hij heeft positieve bevestiging nodig!
- Groepsgenoten nodig, die hem niet uitdagen, die hem uitnodigen om mee te spelen en die leren dat er verschillen tussen kinderen mogen zijn.

- Een leerkracht nodig, die oog heeft voor zijn kwaliteiten en hem helpt zich optimaal te ontwikkelen.
- Een leeromgeving nodig, die veel variatie biedt en hem helpt zich te ontwikkelen.
- Ondersteuning nodig, die uitgaat van zijn interesses en wat hij nodig heeft. Hij moet de mogelijkheid hebben om zelf aan te geven of iets te moeilijk of te gemakkelijk is. Hij heeft structuur nodig waarbinnen hij zelfstandig aan zijn taken kan werken.
- Nog iets anders nodig n.l een variëteit aan materialen

Betrokkenen

Wie	Wat	Wanneer
Leerkracht	Zorgt voor - positieve feedback - voldoende uitdagende materialen	z.s.m.
Klas	Helpt bij Kids' Skills	01-11-2009 t/m 22-11-2009
Ambulant Begeleider	SVIB	Eind november t/m half december
M.	Sociale Vaardigheidstraining	Vanaf januari
Intern Begeleider	Hulp bij zoeken materialen	z.s.m.
Ouders	Voldoende uitdaging buiten school in de vorm van muziekles, zwembles, typeles, club voor hoogbegaafde kinderen, kinderuniversiteit.	Een aantal keren per week

Organisatie

Het doortoetsen van M. gebeurt in de klas. De Intern Begeleider kijkt de toetsen na en scoort ze om.

De leerkracht zoekt materialen en maakt in de klas m.b.v. postbakjes een plek waar M. zijn leerstof kan pakken. Per bakje een ander leerstofgebied. Hij krijgt een aangepaste taakbrief waarop staat wanneer hij welk onderdeel doet. De leerstof die hij beheerst hoeft hij niet meer te doen. Er worden eisen gesteld aan hoe hij zijn werk inlevert, het moet af zijn en verzorgd. M. krijgt één keer per week begeleiding buiten de groep van een remedial teacher. Hij zit in een groepje met kinderen uit groep 8 en ze werken met de methode "Hoogbegaafd, nou en.....), daarnaast leren ze Chinees.

Hij krijgt uitdaging aangeboden in de vorm van schaken, puzzels, computer, rekenspelletjes, denkspelletjes.

De leerkracht gaat een gesprek met hem aan over Kids' Skills, ze biedt dit ook aan de klas aan. Samen met de Ambulant Begeleider wordt een planning gemaakt voor de SVIB.

Over al deze activiteiten houdt de leerkracht per mail contact met de ouders, iedere week krijgen zij een weekoverzicht toegestuurd. Als er bijzonderheden zijn houden leerkracht en ouders elkaar op de hoogte.

Evaluatie

Dit handelingsplan loopt van 01-11-2009 t/m 18-12-2009. We willen dan bovenstaande 3 kortetermijndoelen bereikt hebben. Er zal in de week van 18 december een gesprek gepland worden waarbij aanwezig zullen zijn, ouders, leerkracht en IB om te bespreken of de doelen behaald zijn.

Bijlage 7

Uitdraai Leerlingvolgsysteem M.K.

Groep	Jaar	Toets	Onderdeel	Datum	DL	DLE	Tijd	Fouten	VS	Niveau
6M	2009/2010	DMT 2009	M6 Kaart 3	23-02-2010	92	108			54	A
6M	2009/2010	Leeswoordenschat 99	Toets M6	29-01-2010	17	90			28	C
6M	2009/2010	Spelling 2010	M6 start + 2	21-01-2010	59	150			40	A
6M	2009/2010	Begrijpend lezen 2010	M6 start + 2	08-01-2010	28	30			33	C
6M	2009/2010	Rek-Wisk 2010	E7	24-11-2009	88	122			50	A
6M	2009/2010	Rek-Wisk 2010	E6	20-11-2009	93	115			50	A
5J	2008/2009	Spelling 2010	E5 start + 2	23-06-2009	50	160			40	A
5J	2008/2009	Leestempo 2004	E5	23-06-2009	50	63			20	D
5J	2008/2009	Rek-Wisk 2010	E5	22-06-2009	73	94			40	A
5J	2008/2009	DMT kaart 3	Leeskaart 3 (M5)	31-03-2009	90	90			52	A
5J	2008/2009	Leestempo 2004	M5	04-02-2009	40	61			15	D
5J	2008/2009	Spelling 2010	M5 start + 2	04-02-2009	48	141			38	A
5J	2008/2009	Begrijpend lezen 2010	M5 start + 1	21-01-2009	32	18			22	C
5J	2008/2009	Rek-Wisk 2010	M5	21-01-2009	54	99			40	A
5J	2008/2009	DMT kaart 3	Leeskaart 3 (B5)	09-10-2008	86	86			51	A
3J	2007/2008	Leestempo 2004	E3	09-06-2008	51	59			5	A
3J	2007/2008	Spelling 2010	E3 start + 2	09-06-2008	49	127			20	A
3J	2007/2008	Begrijpend lezen 2010	E3 start + 2	09-06-2008	43	15			20	A
3J	2007/2008	Rek-Wisk 2010	E3	04-06-2008	49	72			24	A
3J	2007/2008	DMT kaart 1	Leeskaart 1 (E3)	04-06-2008	99	99			43	A
3J	2007/2008	DMT kaart 3	Leeskaart 3 (E3)	04-06-2008	79	79			43	A
3J	2007/2008	DMT kaart 2	Leeskaart 2 (E3)	04-06-2008	95	95			48	A
3J	2007/2008	AVI	7B	20-03-2008			1:29	1	27	B
3J	2007/2008	AVI	8B	20-03-2008			1:13	2	32	B
3J	2007/2008	AVI	9B	20-03-2008			1:35	0	37	B
3J	2007/2008	DMT kaart 2	Leeskaart 2 (M3)	11-03-2008	91	91			43	A
3J	2007/2008	DMT kaart 1	Leeskaart 1 (M3)	11-03-2008	101	101			45	A
3J	2007/2008	Spelling 2010	M3 start + 2	18-02-2008	49	118			14	A
3J	2007/2008	Leestempo 2004	M3	31-01-2008	46	60			5	A
3J	2007/2008	Spelling 99 (SVS)	Dictee E6B	29-01-2008	24	138			38	C
3J	2007/2008	Spelling 99 (SVS)	Dictee M6B	23-01-2008	34	143			40	A
3J	2007/2008	Spelling 2010	E5 start + 2	22-01-2008	46	141			0	A
3J	2007/2008	Spelling 2010	M5 start + 2	22-01-2008	47	138			0	A
3J	2007/2008	Spelling 2010	E4 start + 2	21-01-2008	49	142			20	A
3J	2007/2008	Begrijpend lezen 2010	E3 start + 2	21-01-2008	36	3			13	B
3J	2007/2008	Spelling 2010	M4 start + 2	15-01-2008	49	134			20	A
3J	2007/2008	Rek-Wisk 2010	E4	15-01-2008	49	75			24	A
3J	2007/2008	Rek-Wisk 2010	M5	15-01-2008	40	70			25	B
3J	2007/2008	Rek-Wisk 2010	M4	08-01-2008	45	60			21	A
3J	2007/2008	Rek-Wisk 2010	E3	08-01-2008	45	52			17	A
3J	2007/2008	Spelling 2010	E3 start + 2	08-01-2008	49	127			20	A
3J	2007/2008	Spelling 2010	M3 start + 2	18-12-2007	48	115			12	A
3J	2007/2008	Rek-Wisk 2010	M3	18-12-2007	43	38			11	A
3J	2007/2008	DMT kaart 1	Leeskaart 1 (B3)	10-12-2007	80	80			25	A
3J	2007/2008	AVI	8A	27-11-2007			3:06	5	0	F
3J	2007/2008	AVI	1A	27-11-2007			0:52	0	7	B
3J	2007/2008	AVI	2A	27-11-2007			0:55	0	9	B
3J	2007/2008	AVI	3A	27-11-2007			1:16	5	12	B

3J	2007/2008	AVI	4A	27-11-2007	1:36 0	15 B
3J	2007/2008	AVI	5A	27-11-2007	1:54 4	16 I
3J	2007/2008	AVI	6A	27-11-2007	1:28 1	22 B
3J	2007/2008	AVI	7A	27-11-2007	2:55 4	24 I

Interview met kinderen uit groep 4,5,6 en 7 - Yorick, Lobke, Marco, Mees -
--

Voor ik de band start vertel ik aan de kinderen dat dit voor mijn studie is en dat ik daarvoor wat meer wil weten over hoe ze de extra lessen bij Miriam vonden, en hoe het is om slim te zijn.

Ik laat de kinderen zich kort even voorstellen aan elkaar.

Ze stellen zich een beetje onwennig/timide voor. Marco vertelt al meteen dat hij de werkjes makkelijk vindt.

We beginnen het interview. Ik schrijf steeds de vraag op met de door de kinderen gegeven antwoorden, niet alles letterlijk.

Jullie zijn allemaal al wel eens bij Miriam (soort plusklas, extra uitdaging) geweest, wie kan me daar eens wat over vertellen?

Mees: Als eerste moesten we een spel maken, een bijzonder spel. Toen hadden we een levend spel bedacht, dat je zelf de pionnen was. En nu moesten we een klassekrant maken, ja het is heel leuk.

Vraag: Oké, dat is goed om te horen.

Mees: En je moet goed samenwerken.

Vraag: Ik hoor je zeggen het is leuk, wat maakt dat het leuk is?

Mees: Het is niet te makkelijk. Het is gewoon leuker als les.

Vraag: En vinden jullie dat ook, wat Mees zegt?

Yorick:Ja.

Vraag: Jij zei dat je bij Mees in de groep zat?

Yorick:Nee, ik heb bij Lobke in de klas gezeten en toen ik in groep 1/2 zat had ik met Marco, toen zaten we ook altijd hier.

Vraag: Goed, en hoe vond jij het bij Miriam?

Yorick:Nou, ik vind het heel leuk. Ik hou van dieren en we hebben daar een werkboekje, dat kan ik ook in de klas doen en dat gaat over allemaal dieren en zo.

Vraag: Doe je dat ook wel eens in de klas?

Yorick:Ja.

Vraag: Wanneer bijvoorbeeld?

Yorick: Nou, ik heb het routeboekje, en daarin staat het dan meestal in.

Vraag: Dus dat routeboekje, is dat voor meer vakken, of alleen voor rekenen?

Yorick: Alleen voor rekenen, alleen ik heb ook een werkschrift voor als ik klaar ben met taal of spelling.

Vraag: En jij Marco, wat heb jij bij Miriam gedaan?

Marco: Eh, eigenlijk...op het laatst heel veel, werken aan mijn werkstuk. Eh, dat wist ik al helemaal uit mijn hoofd, dus eigenlijk hoefde ze niet perse te komen. En daarvoor weet ik het niet meer. Maar in de klas zijn mijn werkjes nog steeds te makkelijk!

Mees: Ja, dat is bij mij ook.

Interv.:Ik zie jullie hier knikken...

Marco:Ik moet soms wel vijf werkjes per dag doen en dan zijn ze nog te makkelijk.

Vraag: Oké, ik zie jullie knikken, ik zie Lobke ook knikken, dat vind jij ook?

Lobke: Ja

Vraag: Kun je daar iets over vertellen?

Lobke: Ja, nou rekenen vind ik ook wel makkelijk en taal, daar moet je wel iets meer met de les mee doen, alleen ik vind het gewoon makkelijk, dus ik wil graag zelf gewoon beginnen.

Marco: Werkjes waarmee ik zelf moet beginnen, die zijn nog makkelijk, waar ik zelf mee moet beginnen.

Mees: Maar, weet je wat ik ook wel eens, soms moeten wij bijvoorbeeld met het gele boek, moeten wij met de klas meedoen, alleen dat vind ik zeg maar, te makkelijk. En dan mag je wel een beetje vooruit werken, maar dan heb ik het meestal gedaan, alleen daarna heb ik niets meer om te doen.

Vraag: Oké, en zouden jullie dan, want nu zitten we hier zo bij elkaar, zou je iets kunnen bedenken....of heb je wel eens het gevoel van ik zou dit of dat willen doen?

Mees: Nou, mij lijkt het wel leuk om iets van groep 8 te doen, of van de middelbare.

Marco: Die werkjes doe ik ook, maar die zijn nog steeds te makkelijk!

Mees: Maar eh.....ja.....

Het blijft even stil.

Vraag: Best moeilijk om iets te bedenken, of niet?

Yorick: Werkjes van groep 6 lijken me wel leuk.

Vraag: Dat je toch iets moeilijkers een keer mag doen?

Yorick: Ja.

Vraag: Is dat misschien waarom het leuk is om naar Miriam te gaan, want dat zei jij ook al, dan kan je een keer wat extra's doen.

Want wat is nou eigenlijk de reden dat jullie naar Miriam gingen? Waarom is dat?

Mees: Omdat het te makkelijk is, de rest. Nou ja, niet te makkelijk, maar meestal te makkelijk.

Vraag: Je zegt het een beetje zo, alsof je eigenlijk niet mag zeggen dat het te makkelijk is. Heb je dat gevoel ook? Heb je wel eens het gevoel dat je je aan moet passen aan de rest van de klas.

Marco: Ja!

Mees: Ja, soms heb ik wel eens, dat vind ik heel irritant, dan moet je het samen met de juf doen. Alleen sommige kinderen die snappen het dan niet en dan gaat ze het weer helemaal uitleggen. Alleen dan wil ik liever vooruitwerken, maar dat mag dan soms niet.

Vraag: Wat denk je dan bij jezelf?

Mees: Ja, ik ben niet echt boos op die kinderen, want die kunnen er zelf ook niets aan doen, maar ik wil dan gewoon vooruitwerken.

Interv.: Je wil verder!

Yorick: Dat hadden wij net ook, toen mochten we eigenlijk ook al gelijk beginnen, alleen toen mochten we nog niet beginnen want we hadden een opdracht, alleen die was een beetje fout gemaakt, dus dan konden wij niet verder.

Vraag: Moest je mee luisteren met de rest?

Yorick: Ja.

Vraag: Marco?

Marco: Nou, ik heb ook wel eens toetsen van ??, alleen die zijn ook erg makkelijk.

Vraag: Volgens mij vind jij alles heel makkelijk!

Marco: Ja, dat komt, ik heb gewoon een handige manier daarvoor bedacht.

Vraag: Vertel eens!

Marco: Nou, dan heb je bijvoorbeeld een blaadje met spreekwoorden of gezegdes en de betekenis en dan doe ik altijd mijn handen zo...en dan probeer ik het te onthouden.

Vraag: Gaat dat goed? Vind je het makkelijk om dingen te onthouden?

Marco: Ja, ik heb al een keer een spreekwoordentoets over dieren gehad, toen moest ik tien keer de betekenis ervan geven en nu ook weer over dieren en daar had ik ook weer een zg voor.

Vraag: Heel goed, hé, wat is er aan de hand met jou? Dat je zo slim bent?

Het blijft heel lang stil.

Vraag: Kan je daar iets over vertellen?

Marco (mompelend): Het is altijd te makkelijk.

Vraag: Het is altijd te makkelijk, maar hoe komt dat dan?

Marco: Ik denk dat ik gewoon naar de middelbare school wil, dat dat wel iets voor mij is.

Vraag: Ja, en wat maakt dat je dat denkt?

Mees: Dat je slimmer als de rest bent. Want als heel de klas zo slim was...

Marco: Dan was het heel saai.

Mees: Maar dan heb je ook niet echt het gevoel dat je slimmer bent.

Vraag: Nou noemen mensen wel eens het woord hoogbegaafd, hebben jullie daar wel eens van gehoord?

Er klinkt instemming.

Vraag: Lobke, kan jij me zeggen, wat denk jij wat dat is?

Lobke: Dat je heel erg slim bent en dat de anderen dingen niet snappen die jij wel snapt.

Vraag: Marco?

Marco: Dan heb je bijvoorbeeld een schaal tot 150 en hoe slimmer je bent, hoe hoger cijfer je krijgt en dat hangt van hoogbegaafdheid af. Hoe slimmer je bent, hoe hoger cijfer je krijgt.

Vraag: Weet iemand hoe die schaal heet? Die heeft een naam die schaal. Weet jij dat misschien Marco?

Marco: Nee.

Opm.: Dat heet je IQ.

Er klinkt "O ja!"

Vraag: En is dat een goed woord, hoogbegaafd, vinden jullie dat een goed woord?

Mees: Nee.

Marco: Nee, ik IQ.

Vraag: Mees, jij zegt al meteen heel stellig nee! Vertel eens?

Mees: Nou, ik vind niet dat ik hoogbegaafd ben.

Vraag: Hoe zou je dan jezelf omschrijven?

Mees: Nou, boven het gemiddelde. Maar niet hoogbegaafd, dan moet je ertussenin zitten.

Marco: Ik ben heel erg hoogbegaafd.

Vraag: Jij bent heel erg hoogbegaafd, jij zou wel dat woord gebruiken?

Marco: Ja, maar ook weer niet, ik zou ook wel eens IQ willen gebruiken.

Vraag: En hoe weet je dat, dat je heel erg hoogbegaafd bent?

Marco: Nou, die werkjes die ik van de juf krijg, denkt de juf dat die moeilijk voor me zijn, maar die zijn heel erg makkelijk en die zijn wel heel leuk ja, die zijn van groep 7 of 8, een paar.

Vraag: En wat vind jij er van Yorick?

Yorick: Ik zit er denk ik ook wel een beetje tussenin.

Vraag: En merk je dat nou als je met andere kinderen bezig bent in de klas, dat je wat slimmer bent?

Mees: Ja, want als we in een groepje moeten werken, dan weet ik meestal wel het antwoord. Dan kijken ze meestal allemaal naar mij.

Vraag: Herken je dat Lobke? Heb jij dat ook wel eens?

Lobke: Ja.

Yorick: Ik vind het irritant. Dan ga je niet meer op je werk letten.

Vraag: Je bent met andere kinderen bezig, bedoel je dat? Lobke, ik zie jou knikken, kan jij er ook wat over zeggen?

Lobke: Ja, soms dan weet ik het antwoord ook gewoon, dan heb ik het meteen uitgerekend en iedereen die kijkt dan naar je en da's echt vervelend gewoon.

Marco: Dan ga je toch snel door met de volgende opdracht. Dan weten ze niet wat het antwoord is.

Mees: Weet je wat ook vervelend is?

Vraag: Nou?

Mees: Nou, binnen het groepje, dan zeg maar, als je binnen het groepje moet werken en dan doen ze soms wel eens welk groepje als eerste het antwoord heeft en dan zit niemand van het groepje iets te doen en dan verwachten ze echt dat ik het heb uitgerekend.

Vraag: Ze laten jou het werk doen dus eigenlijk?

Mees: En als ik het dan niet heb, dan zeggen ze van....ja....

Marco: Dan wacht jij gewoon, dan kunnen ze ook niet het antwoord weten. Dan moeten ze het maar zelf uitrekenen, want dan kunnen ze het antwoord niet weten.

Mees: En ook soms zitten ze dan af te kijken. Ik vind dat soms wel leuk, meestal vind ik dat wel leuk, dan moet ik kinderen helpen en soms moet ik het rekenwerk nakijken van de kinderen van het instructiegroepje.

Vraag: Dan mag je helpen?

Mees: Ja.

Vraag: Yorick, jij wil ook steeds wat zeggen.

Yorick: Ik vind het supermakkelijk, en die naast mij, ik zit zo en hij zo, die kijkt ook bij mij af. Maar soms vind ik het wel goed.

Vraag: Omdat ze weet dat jij het vaak goed doet.

Yorick: Ja.

Marco: Er kijkt nooit echt iemand bij mij af, omdat ik andere werkjes moet doen en sommige opdrachten, ongeveer twee opdrachten of zo, moet ik meedoen met de klas. Die werkjes zijn dus veel te makkelijk, maar ik weet niet, nu ik hier zit, hoeveel opdrachten ik nou mag overslaan.

Vraag: Nou vast wel een paar, maar hé, luister eens, is het nou zo dat jullie alleen maar hoge punten halen? Dus alleen maar g's en zg's

Mees: Nee.

Marco: Nee, bij handvaardigheid ben ik niet zo goed in.

Mees: Ik ben voor spelling, voor werkwoordspelling haal ik meestal een zg...

Marco: Ik ook, da's makkelijk, ik haal....ik denk dat ik drie keer op mijn rapport een zg haal voor spelling.

Vraag: Oké, en wat nog meer Mees?

Mees: En meestal haal ik met de zinnen en de woorden tussen de rv+ en de zg, meestal een g. Maar met handvaardigheid, daar ben ik niet zo goed in.

Vraag: Ook al handvaardigheid.. En hoe doe jij het?

Marco: Ben jij ook slecht in handvaardigheid? Zou wel grappig zijn!

Yorick: Bij spelling krijg ik meestal wel een zg op mijn rapport, soms ook een rv, maar als het een rv is, is het meestal wel een +. En met de toets krijg ik bijna altijd een g.

Marco: Ik altijd een zg!

Vraag: Jongens, jullie zijn echt slim, en jij Lobke?

Lobke: Ik heb bij controledictee en signaaldictee heb ik meestal een zg of een g.

Vraag: En rekenen kan je ook goed zei je al. Maar als je altijd van die goede cijfers haalt, hoe is het dan als je fouten maakt? Vinden jullie dat vervelend? Om iets niet te kunnen?

Mees: Ik vind het meestal, als ik iets niet kan, dan probeer ik het altijd wel, alleen, ik vind het ook niet zo fijn als ik een v haal.

Vraag: Ben je dan boos op jezelf?

Marco: Ik haal meestal een v- voor handvaardigheid.

Mees: Als ik bijvoorbeeld 3x een v achter elkaar heb dan ben ik wel een beetje boos op mezelf. Maar ik ken kinderen die vinden het wel heel fijn als ze een v hebben.

Vraag: Even een klein rondje wil ik doen, wat je nou echt goed vindt hier aan school. In je klas, of iets van school waarvan je zegt, dat vindt ik nou echt een sterk punt van de Rubenshof, voor jou persoonlijk.

Mees: Nou, ik word best wel snel boos en dan vind ik wel dat de school me daarbij helpt.

Interv.: Dat is mooi wat je zegt, hoe helpt school jou daarbij?

Mees: Meestal door te proberen me weer opnieuw te kalmeren. Niet meteen laten zitten en me gewoon boos laten worden en straf geven, maar ook echt helpen dat ik ermee op hou. Ik ben er nu ook bijna mee opgehouden.

Opm.: Super! En dat helpt jou!

Mees: Ja.

Opm.: Mooi dat je dat zegt!

Vraag: En jij Marco, wat is voor jou een sterk punt van de school?

Marco: Het pestprotocol!

Vraag: Vertel.

Marco: Het pestprotocol dat vind ik wel een goede, want als kinderen stout zijn, dan zegt de juf: "Er is een pestprotocol in de klas". En als ze zich aan één regel dan al niet houden, dan krijgen ze als straf.

Vraag: En dat vind jij een goed ding van de Rubenshof.

Marco: Het pestprotocol. En wat ik ook goed vind van de juf zijn de postvakjes.

Vraag: Vertel eens iets over die postvakjes?

Marco: Sommige dingen uit die postvakjes zijn moeilijk, en sommige zijn makkelijk. Maar de meeste zijn makkelijk en sommige zijn moeilijk.

Vraag: En hoe werkt dat dan, de postvakjes, wat moet ik me daarbij voorstellen?

Marco: Dan heb ik vijf laatjes op elkaar, in het bovenste laatje liggen de spullen voor maandag, in het tweede voor dinsdag, in het derde voor woensdag, in het vierde voor donderdag en in het vijfde voor vrijdag.

Vraag: Dat is handig, dan weet je zelf iedere dag, dit moet ik doen?

Marco: Als ik wil weten wat ik in de week moet doen, dan heb ik nog een taakbrief, waar dat op staat.

Vraag: En jij Yorick, wat vind jij goed aan de school?

Yorick: Ik vind het wel goed, dat als je dan geen foutjes hebt, dat je dan een g of zo krijgt.

Vraag: Dus de manier waarop de punten gegeven worden?

Yorick: Ja.

Vraag: En jij Lobke, wat is voor jou goed?

Lobke: Bij het buitenspelen hadden wij vaak ruzie en dan heeft Jan bedacht dat als het goed is gegaan, dan spelen we een spel. En dat vind bijna iedereen leuk, dus dan proberen we wat beter te gaan spelen.

Vraag: Krijg je een soort beloning als het goed is gegaan in de pauze?

Lobke: Ja.

Vraag: Super. Nou dat zijn toch een heleboel positieve dingen die jullie opnoemen.

Mees: Ik heb nog een vraag aan Marco. Mag je van die postvakjes, als je die van dinsdag al af hebt, mag je dan die van woensdag gaan maken?

Marco: Nee, als ik alles van dinsdag af heb, dan heb ik ook nog iets extra's, dan mag ik wat gaan doen, en dat is meestal op de computer.

Vraag: En is dat dan omdat je dat leuk vindt om te doen, op de computer?

Marco: Nee, dat is extra, dus als ik alles af heb van mijn postvakjes.

Vraag: Stel dat jullie nou de baas van de school zouden zijn. Morgen kom je op school, en dan ben je directeur van de Rubenshof en dan mag je iets bedenken voor al die superslimme kinderen die zich anders dood zitten te vervelen in de klas. Wat zou je dan bedacht hebben als directeur, zodat die kinderen zich niet meer vervelen?

Yorick: Ik zou ze iets voor hun zelf laten doen.

Vraag: En wat zou je dan voor jezelf mogen doen?

Yorick: Teken en ofzo.

Vraag: Teken en ofzo, iets wat je leuk vindt?

Yorick: Ja. Alleen dan zou ik niet de computer doen, want dan wil iedereen op de computer.

Vraag: En is dat erg, als iedereen op de computer gaat?

Yorick: Soms is dat wel vervelend, want als dan kinderen van groep 1-2 of zo, die vlak bij je zitten, als die dan ook op de computer moeten, dan moeten wij weer weg. Dat lijkt me dan weer heel vervelend voor die kinderen.

Vraag: Mees, ik hoorde jou al vrij snel zeggen: "ik heb ook iets bedacht".

Mees: Ja, wij moeten meestal gewoon uit het boek een opdracht maken, mij lijkt het ook wel leuk als je een opdracht af hebt, dat je buiten echt opdrachten kan doen. Dat het niet echt op papier staat, maar dat het er gewoon staat.

Vraag: Dat je het echt kan doen, dat het echt is bedoel je?

Mees: Bijvoorbeeld dat je iets moet meten, iets wat buiten staat, zoals een grote auto of een bak met water erin.

Marco: Dat is fantasie!

Opm.: Maar ik vind het wel een hele leuke fantasie.

Mees: Of met een grote auto bijv. dat je kan meten hoeveel mensen erin passen.

Opm.: Geweldig (ik vertel dat er vandaag een berichtje in de krant stond dat een school dat ging proberen, hoeveel leraren er in een auto passen, Mees vertelt dat ze dit ook bij zijn moeder op school gedaan hebben).

Vraag: En jij Marco, wat zou jij veranderen?

Marco: Nou, een taakbrief is best wel handig, want dan weet je wat je moet doen. Dan hoeft je niet altijd rekenen te doen.

Vraag: Wat zou jij op de taakbrief zetten als je de directeur was van de school?

Marco: Werkjes van de middelbare school, want die zijn heel erg moeilijk.

Vraag: Dus je bent echt op zoek naar iets wat moeilijker is?

Marco: Ja, want ik heb een heel hoog IQ.

Vraag: Hoe weet je dat?

Marco: Nou, mijn mama.....ik ben wel de slimste van de familie ook! En papa en mama zijn al slim, maar ik ben wel de slimste van de familie.

Vraag: Maar hoe kom je er dan achter hoe hoog je IQ is dan?

Mees: Je kan een IQ test doen, maar....

Vraag: Heeft iemand van jullie dat wel eens gedaan?

Mees: Er was een keer een programma, en daarmee kon je het zelf thuis doen.

Vraag: Heb je dat wel eens gedaan?

Mees: Mijn vader wou het doen, alleen het duurde te lang.

Yorick: Mijn moeder heeft dat wel een keer gedaan.

We kletsen even over de moeder van Yorick, die heeft ook op de Rubenshof gezeten.

Vraag: Ik ga nog even naar Lobke, want Lobke mag nog vertellen wat ze zou doen als ze directeur hier op school was.

Lobke: Ik zou meer extra boekjes geven, waar moeilijkere taken in staan.

Vraag: Dat je ook wat meer uitdaging hebt zeg maar?

Lobke: Ja.

Vraag: Hé, als je nou een punt zou mogen geven aan de Rubenshof, en zeg maar dat 0 het allerslechtste is en 10 het beste, wat zou je dan geven? Denk maar eens even na wat je zou willen geven voor een punt aan de Rubenshof.

Mees: Een negen en een half.

Opm.: Een negen en een half, zo, dat is heel hoog, vertel? Wat maakt dat de Rubenshof van jou zo'n mooi cijfer krijgt.

Mees: Nou, met het boos helpen vind ik wel goed. En ik vind het ook leuk dat je op het Panna-veld mag en ik vind de gymlessen ook altijd heel leuk.

Vraag: Dus het sportieve stukje ook vooral.

Mees: Ja.

Vraag: Marco?

Marco: Een zes.

Vraag: Vertel, waarom krijgen we van jou een zes, da's in ieder geval een voldoende!

Marco: Die dingen die in mijn postvakjes zitten en die op mijn taakbrief staan zijn makkelijk en dat vind ik ook al niet goed. Het pestprotocol vind ik gewoon goed.

Vraag: Wat zou er nodig zijn om een zeven ervan te maken?

Marco: Nou, je kan wel een tien maken, maar dan moet het wel mijn postvakjes, die werkjes heel, heel wat moeilijker zijn.

Vraag: Oké, en dan wordt het meteen van een zes een tien?

Marco: Of misschien nog een negen.

Vraag: Yorick, wat zou jij geven?

Yorick: Een zeven plus.

Vraag: Da's ook een mooi cijfer, kan je vertellen waarom een zeven plus?

Yorick: Ik vind ook goed dat je op het Panna veldje en op het grasveld mag en ik vind het ook goed dat we, dat mijn klas en de andere groep vier om de beurt op het panna veldje mogen en om de beurt op het grasveld.

Vraag: En wat zou er nodig zijn dat je een acht of een negen gaat geven?

Yorick: Ik vind het goed als je met een toets niet achter elkaar in rijtjes zit, maar het eerder zo doet (maakt met zijn handen een horizontaal gebaar)

Vraag: En waarom dan?

Yorick: Want anders zitten er allemaal kinderen voor je en dan, dat is soms wel vervelend.

Vraag: Ik snap het, en bij jou Lobke, wat voor een cijfer zou jij geven?

Lobke: Een negen.

Opm.: Ook heel hoog. Vertel eens.

Lobke: Ik vind de werkjes ook heel erg leuk en ik vind ze ook niet te moeilijk of te makkelijk, dus het lukt me altijd wel om het te maken.

Vraag: Als laatste doen we een "rondvraag" (ik leg uit wat dat is).

Marco: Ik vond het best wel een goed idee, maar het is nog wel half/half nog. Ik vond het best wel leuk om dit gesprekje te houden, want dan mag ik opdrachten overslaan.

Mees: Nou, ik vond het wel fijn en interessant en ik heb alles verteld wat ik wilde vertellen.

Lobke: Nou, ik vond het ook wel leuk, en ik zou ook echt wel meer werkjes willen.

Vraag: Waar zou je meer werkjes voor willen?

Lobke: Voor taal. (voor rekenen werkt ze met compacting)

Yorick: Ik vond het ook wel leuk, maar ik vond het wel een beetje lang.

Mees: Ik zou het fijn vinden als we met compacting op de gang mochten zitten en een beetje samen mochten werken, want ik heb meestal wel een beetje last van de kinderen die dan instructie krijgen, want daar wordt gepraat en dan kan ik me niet goed concentreren.

Ik bedank ze en geef ze allemaal een hand.

Samenvatting aan de hand van de vragen die ik van te voren bedacht heb
--

- Jullie hebben les gehad bij Miriam (extra uitdaging), wat heb je daar gedaan en hoe vond je dat?
Ze vertellen dat ze het leuk vinden, ze mogen verschillende dingen doen, zoals een spel maken, een klassekrant, een werkboekje over dieren, een werkstuk. Marco vertelt dat hij heel veel heeft gedaan, maar wat hij nu aan het doen is, een werkstuk maken, daarvoor kan hij alles uit zijn hoofd, dus heeft hij de hulp van Miriam minder hard nodig.
- Wat is de reden dat jullie naar Miriam gingen?
Omdat het te makkelijk is, de rest. Nou ja, niet te makkelijk, maar meestal te makkelijk.
- Wat is hoogbegaafd? Hoe slim ben je dan? Wat maakt dat iemand hoogbegaafd is? Kunnen jullie daar iets over vertellen?
Lobke: Dat je heel erg slim bent en dat de anderen dingen niet snappen die jij wel snapt.
Marco: Dan heb je bijvoorbeeld een schaal tot 150 en hoe slimmer je bent, hoe hoger cijfer je krijgt en dat hangt van hoogbegaafdheid af. Hoe slimmer je bent, hoe hoger cijfer je krijgt.
Ik stel hen de vraag of ze hoogbegaafd een goed woord vinden.
Het antwoord is nee. Marco zou liever de term IQ gebruiken en Mees vindt zichzelf boven het gemiddelde, maar niet hoogbegaafd. Yorick zit er een beetje tussenin zegt hij.
- Ben je dan anders dan andere kinderen? Hoe is dat in de klas, heb je daar plezier van of is het juist lastig?
Meest vertelt dat het vervelend kan zijn dat iedereen iets van je verwacht en je soms zelfs al het werk laten doen. "Dan kijken ze meestal allemaal naar mij". Yorick vindt dit ook vervelend omdat hij dan zijn aandacht niet bij zijn werk kan houden.
Ook geven Mees en Yorick aan dat er bij hen wel eens wordt afgekeken.
Marco zegt dat hij een eigen programma heeft, dus er kan niemand bij hem afkijken, hij geeft de tip om gewoon even te wachten en ze eerst zelf te laten rekenen.
- Wat leuk is, zegt Mees, is dat hij wel eens andere kinderen mag helpen, of de juf mag helpen nakijken.
- Wat vind je van school? Kun je iets noemen wat je positief vindt, wat je graag doet?
Mees noemt als positief punt dat school hem helpt bij zijn boosheid, Marco vindt het pestprotocol goed en zijn postvakjes, die heeft hij vijf en daarin zit zijn werk voor iedere dag van de week. Lobke vertelt dat ze het leuk vindt dat Jan (haar leerkracht van groep 5) de ruzie bij het buitenspelen heeft opgelost met als beloning een spel, dus de hele klas doet zijn best om goed met elkaar te spelen. Yorick is positief over de manier waarop de punten gegeven worden.
Wat leuk is, is dat Mees geïnteresseerd is in de postvakjes van Marco.

- Wat voor een punt zou je school geven? Tussen de 0 en de 10. Kun je uitleggen wat maakt dat je dat punt geeft?
De punten variëren van een 6 tot een 9,5. De kinderen waarderen het sportveld buiten heel erg, Marco geeft aan dat hij graag werkjes zou hebben die hij echt moeilijk vindt en Yorick zou graag anders zitten bij een toets. Lobke vindt haar werk goed te doen. Verder waardeert Marco het pestprotocol en ook Mees laat horen dat hij het fijn vindt hoe er op school met zijn “boosheid” wordt omgegaan.
- Als het een laag punt is, wat is er nodig om het hoger te maken?
Marco: “Nou, je kan wel een tien maken, maar dan moet het wel mijn postvakjes, die werkjes heel, heel wat moeilijker zijn.”
- Zijn er sowieso dingen die je zou willen veranderen op school? Wat zou je doen als je directeur was van de school, om ervoor te zorgen dat slimme kinderen zich minder vervelen?
Yorick zou de kinderen iets voor zichzelf laten doen, tekenen ofzo. Mees zou het erg leuk vinden als ze i.p.v. dingen uit een boek “echte” dingen mogen doen buiten, bijvoorbeeld dat je iets moet meten, zoals een grote auto, of een bak met water erin. Of passen hoeveel mensen er in een auto passen. Lobke wil boekjes met extra moeilijke taken en Marco lijkt een taakbrief wel handig, dan weet je wat je moet doen.
- Zijn er in de klas materialen of boeken die je meer uitdaging geven?
Ik heb er niet speciaal naar gevraagd, maar wat ik in het interview langs heb horen komen is compacting, de postvakjes van Marco en de computer.
- We zijn aan het eind van het interview, hoe vond je het om hierover mee te praten of Wil je zelf nog wat vragen of vertellen tot slot?
Ze vonden het leuk om mee te doen aan het gesprek. Marco vooral omdat hij nu wat opdrachten mag overslaan....
Lobke zegt nog dat ze graag wat meer werkjes zou willen voor taal, en Mees dat hij graag compacting zou willen doen in een groepje, hij wil graag samenwerken en dan liefst op de gang. Nu is hij vaak afgeleid door het praten in de instructiegroep.

Interview met kinderen uit groep 7 – Luc, Tia, Sophie, Jimmy-

Het verslag van dit interview maak ik aan de hand van de vragenlijst die ik heb opgesteld. Het complete interview is terug te vinden op de bijgesloten dvd.

Voor ik de band start vertel ik aan de kinderen dat dit voor mijn studie is en dat ik daarvoor wat meer wil weten over hoe ze de extra lessen bij Miriam vonden, en hoe het is om slim te zijn. Ik laat de kinderen zich kort even voorstellen aan elkaar. Ze zitten bij elkaar in de groep en zijn redelijk ontspannen.

Vragen:

- Jullie hebben les gehad bij Miriam, wat heb je daar gedaan?
Ze zaten bij elkaar in de groep en gingen op vrijdag naar Miriam. Mees zat ook bij hen in het groepje, ik vertel dat ik hem al gesproken heb.
Jimmy vertelt dat ze in het begin een spel hebben gemaakt, ze hadden daarbij een taakverdeling gemaakt wie wat deed. Het was een echt spel, niet om op een bord te spelen, maar een “levend” spel. Ze hebben daar vragen bij bedacht, zoals raadsels, spellingvragen en opdrachten. Ze hebben het met de hele klas gespeeld, om de beurt een groepje. Tijdens het spelen ontdekten ze dat de regels moesten worden aangepast, omdat het niet goed liep.
Nu zijn ze bezig met een klassekrant.
- Hoe vond je dat?
- Waarom gingen jullie met Miriam mee? Wanneer mag je met Miriam mee?
Luc vertelt dat het mag als je in de compacting zit, of eigenlijk weet hij zijn eigen reden niet, maar de andere drie zitten allemaal in de compacting (voor rekenen).
Ik vraag hoe dat dan bij taal zit, Tia antwoord dat ze verder eigenlijk geen doorwerkgroepjes hebben.
Luc zegt dat hij wel een vermoeden heeft waarom hij erin zit, namelijk omdat hij best wel goed is in taal, spelling en andere vakken die daarbij horen.
Sophie vertelt dat andere kinderen uit de klas vaak heel nieuwsgierig zijn als ze van Miriam terugkomen. Tia zegt dat het soms ook moeilijk is, want ze moeten wel eens een opdracht met kinderen uit de klas doen en kunnen dan niet altijd zeggen waarom, ze zegt dan maar dat ze het nog wel zullen zien, dat het een opdracht van Miriam is.
Luc zegt dat hij daar wel een antwoord op heeft, hij zegt gewoon dat ze moeilijke dingen zijn gaan doen, zoals sommen van de brugklas ofzo.
- Wat is hoogbegaafd? Hoe slim ben je dan? Wat maakt dat iemand hoogbegaafd is?
Als ik vraag of ze een ander woord weten voor heel slim (dit werd door henzelf ter sprake gebracht) noemen ze eerst “intelligent” en meteen daarna “hoogbegaafd”.
Geniaal, zegt Luc.
Hij antwoord op de vraag wat het is, hoogbegaafd, dat ze slimmer zijn dan de gemiddelde kinderen. Tia zegt dat ze wel weet wat intelligent is, namelijk dat je slim bent.
Ik vraag hoe slim kinderen dan gemiddeld zijn. Luc heeft een heel uitgebreid antwoord: “Ze zijn wel, ze weten wel normale dingen, ze kunnen ook gewoon goed rekenen en andere vakken, goede punten zoals gemiddeld rv+, sommige van die kinderen hebben wel moeite, en dan is er ook een groep die gewoon normaal is, die het goed doet, maar niet heel slim is en wij zitten een beetje bij de “slimme” groep. Hij zet slimme tussen aanhalingstekens (vingergebaar) uit bescheidenheid.

Jimmy zou het anders zeggen, hij zou het eerder in procenten zeggen, bijv. je hebt 100%, dat zijn hele slimme kinderen, de gemiddelden die zitten dan op 50% en de hoogbegaafden zitten dan ongeveer op de 60 of 70.

Luc weet te vertellen dat 100% volgens wetenschappers de volwassen leeftijd is.

Sophie komt nog even terug op de “aanhalingstekens” van Luc, ze is van mening dat hij dit gebaar maakte, omdat je niet wilt opscheppen over jezelf. Tia sluit zich daar bij aan.

Ik vraag of je daar dan niet over mag opscheppen, waarop Tia zegt dat het meer haar eigen gevoel is. Luc zegt: “Anders horen we er niet bij, als we teveel opscheppen, dat we dan een beetje worden gezien als ‘laat die nerds maar gaan ofzo’.”

- Hoe is dat in de klas, heb je daar plezier van of is het juist lastig?

Ik vraag of ze daar last van hebben. Sophie zegt van niet, Tia knikt van wel. Ze zegt dat door kinderen over haar gezegd wordt dat ze zich uitslooft. Dat hoort ze achteraf terug. Luc vertelt dat ze hem wel eens wijsneus of professor noemen en zeggen dat hij zich er niet mee moet bemoeien en dat ze het zelf willen doen. Ik vraag hoe hij dat vindt. Hij zegt dat hij het soms wel begrijpt, maar soms denkt dat ze het gewoon niet echt fijn vinden om om te gaan met iemand die slimmer is. Sophie heeft het gevoel dat ze soms “anders” doen.

Jimmy zegt dat het in de klas geen probleem is, maar juist thuis, omdat hij slimmer is dan zijn 15 jarige broer.

- Ben je dan anders dan andere kinderen, heb je wel eens het gevoel dat je je moet aanpassen?

Voor Luc is het duidelijk, hij doet gewoon zoals hij is, en als de rest dat vervelend vindt, dan vinden ze dat maar vervelend.

Sophie zegt dat wanneer er een vraag gesteld wordt die niemand weet, en zij wel, dat ze dan gewoon haar vinger opsteekt, ze heeft dan niet het gevoel dat anderen denken “daar heb je haar weer”.

Luc zegt dat hij ook gewoon zijn vinger opsteekt, maar dat de leerkracht vaak een ander kind de beurt geeft, omdat ze weet dat hij toch wel het goede antwoord heeft.

Tia zegt dat ze daar ook last van heeft, dat ze ook bijna nooit de beurt heeft. Sophie zegt dat vaak kinderen uit het instructiegroepje een beurt krijgen, omdat zij nog meer moeten leren en dat ze soms denkt “ik steek mijn vinger maar niet op, want ze gaat toch iemand anders kiezen”.

- Mag je fouten maken van jezelf?

Sophie vertelt dat ze het niet leuk vindt als kinderen die eigenlijk minder goed zijn dan haar ergens een hoger punt voor hebben. Ze is dan teleurgesteld in zichzelf.

Jimmy maakt het niet uit, hij mag best fouten maken, als hij maar geen t of een o haalt. Hij is met een v+ ook tevreden.

Tia zegt dat het eraan ligt wat voor fouten het zijn, als het domme fouten zijn, die ze al heel lang weet, dan vindt ze het heel stom van zichzelf. Als het fouten zijn van dingen die ze niet al lang kent, dan vindt ze het minder erg. Als het domme fouten zijn dan is ze boos op zichzelf, als het lager is dan een rv, dan is ze al boos op zichzelf.

Luc zegt dat hij ook streng is voor zichzelf, als hij minder heeft dan een g vindt hij het al een beetje gênant, maar als hij een v haalt of een lager punt dan de minder slimme kinderen vindt hij het echt vreselijk.

Jimmy zegt hierop: “Maar als iedereen een o haalt en jij een g, dan is dat toch ook niet erg voor die anderen?”

Luc antwoord hierop dat een “punt een punt is”, maar dat hij graag naar het gymnasium wil, liefst naar het Oelbert, dus de laatste tijd let hij meer op zijn punten. Omdat, zoals hij dat zelf zegt, “ik een doel heb”.

- Als je nu zou moeten zeggen of je het moeilijk of makkelijk vindt op school, wat zou je dan zeggen?
Ik spits de vraag even toe op rekenen. Jimmy geeft aan dat hij het gemakkelijk vindt, maar soms wel uitleg nodig heeft, dan snapt hij het weer, hij heeft niet veel uitleg nodig en snapt het snel. Sophie vindt sommige opdrachten heel gemakkelijk, “gewoon even snel opschrijven” en soms werkt ze aan een plustaakboekje of Kien, dan is het wat moeilijker. Ze vindt dat fijn, als het wat moeilijker is.
- Wat vind je van school? Kun je iets noemen wat je positief vindt, wat je graag doet?
*Luc noemt “het onderwijs”, hij vindt het heel leerzaam en zegt dat er genoeg excursies zijn, dat is niet op alle scholen in Oosterhout zo. Er wordt gewerkt met de nieuwste methodes die er uit zijn.
Tia vindt het goed dat als er iets is, dat het dan heel goed wordt opgelost, en dat de hele school dan meedenkt en meehelpt dat het goed komt. Verder vindt ze het fijn dat er bij een nieuwe methode rekening mee wordt gehouden dat de punten aangepast moeten worden. Sophie sluit zich hierbij aan.
Jimmy zegt dat de juf goed kan lesgeven, als hij bijvoorbeeld iets moeilijk vindt, zoals begrijpend lezen.
Sophie zegt nog dat het fijn is dat ze, als iedereen snel klaar is, aan het eind van de dag Klokhuis of Schooltvweekjournaal gaan kijken, dat is heel leerzaam en leuk.
Tia zegt dat het fijn is dat ze de laatste tijd mogen doorwerken als ze klaar zijn.*
- Kun je iets noemen wat je niet fijn vindt.
Luc geeft aan dat het soms lijkt of je een groep lager zit als je lang naar een uitleg moet luisteren. Die wordt dan gegeven voor de kinderen die het niet snappen, maar iedereen moet er naar luisteren. Dat is niet echt uitdagend. Sophie noemt het saai, ze zou wel met de volgende som willen verder gaan. Jimmy zegt dat hij dan moe wordt.
- Wat voor een tip zou je hebben voor de leraren bij ons op school?
*Jimmy vertelt meteen dat ze in groep 5 een taakbrief hadden waar ze al aan mochten beginnen als de rest van de klas nog uitleg kreeg, dan hoefde je niet op de rest van de klas te wachten. Tia herkent dit ook uit groep 5, alles wat op de taakbrief stond zonder uitleg, mocht je vast gaan maken. Dan pakte je van tevoren de boeken en als je dan bezig was kwam de leerkracht langs om de nodige dingen uit te leggen. Dat zouden ze nu ook graag willen, dan konden ze doorwerken.
Luc sluit zich een beetje aan bij wat Jimmy zegt, dat ze meteen mogen beginnen als ze het snappen, en dat ze, wanneer ze alles al snappen van een les, alvast aan een volgend blok mogen beginnen.
Sophie vertelt dat ze in groep 6 alvast de toets van rekenen vooruit mochten maken, dus als ze de klas de toets van blok 5 maakte, maakten zij de toets van blok 6. Dan mochten ze daarna dat blok met het routeboekje maken. Jimmy noemt dit een compactingtoets. De leerkracht vulde na de toets zelf het routeboekje in, aangepast aan wat ze al konden of nog moesten oefenen. Luc beaamt het en zegt dat hij dan alles wat hij al kon niet meer hoefde te maken en in de tijd die over was extra opdrachten kreeg. Sophie zegt dat ze ook niet altijd het gele (leerkrachtgebonden) boek mee hoefden te doen, dat is fijn, want dat is soms ook een beetje saai.*
- Wat voor een punt zou je school geven? Tussen de 0 en de 10. Kun je uitleggen wat maakt dat je dat punt geeft?
*Luc zou een 6,5 geven. Hij vindt het onderwijs wel goed, maar er zou meer uitdaging moeten komen, zoals vooruit werken onder de uitleg, extra methodes om wat moeilijkere dingen te gaan maken.
Jimmy zou een 5,8 geven. Als hij wat meer uitdaging zou krijgen, wat meer opdrachten, dan zou hij wel een zeven kunnen geven.*

Tia zou een 7 geven. Sophie sluit zich daarbij aan. Het gaat goed, maar iets meer uitdaging zou welkom zijn.

- Zijn er sowieso dingen die je zou willen veranderen op school, stel je voor dat je de directeur was?

Sophie zou graag willen dat je altijd vooruit mocht werken en niet mee hoefde te doen met de leerkrachtgebonden lessen/instructie die je al weet. Ze zou meer uitdaging willen.

Tia oppert het idee dat de slimme kinderen apart les krijgen, in een klas voor slimmere kinderen en dat ze dan andere/moeilijkere methodes krijgen.

Ook Jimmy zou gaan voor een apart klasje en dat dan een leraar het wat moeilijker voor hen maakt, met een supermoeilijke uitdagingenhoek.

Luc zou de klas verdelen in niveaugroepjes, waarbij de instructiegroep extra veel aandacht krijgt en de slimmere kinderen meer zelfstandig werken (dit staat helaas niet op de dvd, viel net in een wisseling van videobandjes). Sophie zegt hierop dat er dan wel voor opgelet moet worden dat zij dan helemaal geen aandacht meer krijgen, want dan gaan ze zich nog meer vervelen. Tia sluit zich hierbij aan, de aandacht moet gelijk verdeeld worden. Om te leren heb je aandacht nodig.

- Twee van jullie noemen een aparte klas, wat zou er in die klas aanwezig moeten zijn? Jimmy roept onmiddellijk tekenspullen. Lekkere stoelen zegt Tia. Luc noemt een digitaal schoolbord. De mogelijkheid voor schaaklessen. En voldoende licht, kleur en fleur. Jimmy noemt een goede computer. Sophie reageert hier enthousiast op met het idee dat je de computer gebruikt om te leren, dat je mag leren op de computer.

- Zijn er in de klas materialen of boeken die je meer uitdaging geven?

Ik heb deze vraag niet gesteld, maar uit het interview kwamen de volgende dingen naar voren: Compacting, Kien, Plusklas, aangepaste taakkaart, vooruit toetsen.

- Zit je op een sport of andere activiteit, wat zijn je interesses?

Tia zit op turnen, atletiek en vindt trampolinespringen leuk. Sophie zit op turnen en volleybal. Jimmy voetbalt graag en speelt graag buiten op de trampoline. Luc vindt een speciaal soort boeken interessant, zoals Artemis de godenserie en vindt biologie ook interessant, hij zou later graag bioloog willen worden. Jimmy zegt hierop dat hij orthodontist wil worden. Tia vertelt dat ze vaak alle opdrachten al klaar heeft in de tijd dat de rest van de klas met opdracht 1 bezig is. Als ze die dan gaan nakijken heeft zij de hele les al af.

- We zijn aan het eind van het interview, hoe vond je het om hierover mee te praten? Wil je zelf nog wat vragen of vertellen tot slot?

Luc vond het wel goed, dat hij kon praten over bijv. klachten, en vraagt waarom ik eigenlijk dit gesprek moet doen, voor mijn afstuderen, maar ik ben toch al afgestudeerd, ik ben al op de Rubenshof sinds zijn kleutertijd...

Sophie vond het leuk en goed dat ze alles kon vertellen wat ze vond in een kleine groep.

Tia vond het fijn dat ze kon zeggen wat ze vindt. Ze wil graag weten wat ik met mijn opleiding ga doen als ik klaar ben.

Luc wil vervolgens weten wat de opleiding eigenlijk inhoudt. Wat wordt dan uiteindelijk mijn officiële beroep. Ik vertel hem dat ik dan Intern Begeleider ben en hij wil weten wat een Intern Begeleider doet.

We praten nog even na en dan sluit ik het echt af.

Ik geef ze allemaal een hand en bedank ze voor het gesprek.

Interview met kinderen uit groep 7 en 8 – Metten, Jochem, Chris, Thijs -
--

Het verslag van dit interview maak ik aan de hand van de vragenlijst die ik heb opgesteld. Het complete interview is terug te vinden op de bijgesloten dvd.

Voor ik de band start vertel ik aan de kinderen dat dit voor mijn studie is en dat ik daarvoor wat meer wil weten over hoe ze de extra lessen bij Miriam vonden, en hoe het is om slim te zijn. Ik laat de kinderen zich kort even voorstellen aan elkaar.

Vragen:

- Jullie hebben les gehad bij Miriam, wat heb je daar gedaan?
Metten vertelt dat hij en Chris Chinees leren. Ze hebben een mapje met allerlei dingen en leren elke keer iets nieuws. Ze kunnen al wat dingen zeggen in het Chinees. Ze hebben er zichtbaar plezier in.
Jochem vertelt dat hij eerst heeft meegedaan met de Chinese les, en dat hij daarna aan een werkstuk gewerkt heeft, vorig jaar had hij ook extra dingen, dat ging over een verhaal (Reis om de Wereld, red.).
Thijs doet met Miriam een soort biologieproefjes. Hij heeft een map met allemaal werkbladen er in voor biologie en dan maken ze allerlei dingen, zoals een zonnewijzer.
- Waarom gingen jullie met Miriam mee?
Metten denkt omdat ze slim zijn en wel wat lessen kunnen missen en omdat het leuk is voor ze om iets te doen wat goed bij hun niveau past en niet altijd dingen te doen waar ze al veel over weten.
Jochem denkt dat je kinderen die hoogbegaafd zijn best dingen kunt laten missen en dingen kunt laten doen waar hij minder goed in is. Ik vraag hem of hij iets kan noemen waar hij minder goed in is. Hij noemt werkstukken, opstel en ja....tekenen....
- Wat is hoogbegaafd? Hoe slim ben je dan? Wat maakt dat iemand hoogbegaafd is?
Thijs zegt dat je dan wat slimmer bent dan de anderen en dat je misschien wel wat beter in bepaalde dingen bent of veel beter en als je bijvoorbeeld ook heel snel bepaalde lessen kan doen.
Metten weet te melden dat je hoogbegaafd bent als je slimmer bent dan het gemiddelde.
Ik vraag hoe slim je dan moet zijn?
Chris weet dat je IQ dan hoger moet zijn dan 130. Hij vertelt dat hij een keer een IQ test heeft gedaan. Jochem heeft ook wel eens een IQ test laten doen. Hij vertelt kort wat over de test.
Thijs vertelt dat hij ook onderzoeken heeft gehad, maar dat daar niet echt een uitslag uit kwam.
Is hoogbegaafdheid eigenlijk een goed woord, of zou je dat anders moeten zeggen?
Jochem vindt het wel een goed woord.
Vinden jullie jezelf hoogbegaafd?
Metten zegt dat hij het niet zeker weet, maar denkt dat hij het wel is.
Thijs zegt dat hij maar hoogbegaafd is in bepaalde dingen, rekenen en taal daar is hij niet zo goed in, maar wel in handenarbeid en techniek en daar weet hij ook veel van.
Hij leest er veel over en vindt het hartstikke interessant. Ik wil er graag meer over weten.
Jochem vertelt dat hij in taal hoogbegaafder is dan in rekenen. Taal pakt hij veel sneller op. Rekenen vindt hij ook niet echt heel boeiend.

Thijs vindt dat je eigenlijk ook niet zo superslim hoeft te zijn, in elk geval geen IQ van 130, want je kunt ook in sommige dingen (zoals hemzelf zegt hij) dramatisch slecht zijn, maar dan kun je toch alsnog hoogbegaafd zijn. Je hoeft niet perse superslim te zijn. Het is ook een momentopname. Net zoals bij de Cito, hij vertelt dat hij helemaal niet zo goed kan rekenen en ook niet zo goed is in taal, maar nog best een hoge score had.

- Hoe is dat in de klas, heb je daar plezier van of is het juist lastig?

Thijs vindt het niet gemakkelijker in zijn geval, want bij taal en rekenen moet hij toch echt wel extra opletten. De meeste andere dingen vindt hij gemakkelijk, vooral als hij er geïnteresseerd in is.

Metten zegt dat het ook erg aan de methode ligt waar je het mee doet, hij geeft als voorbeeld de methode van Verkeer, die vindt hij echt heel gemakkelijk. Het boekje wat ze kregen als voorbereiding op het Verkeersexamen is veel leuker, hij snapte het daardoor ook veel beter.

Thijs geeft aan dat het nodig is om gemotiveerd te zijn, als je niet gemotiveerd bent is het ook heel moeilijk om goed te gaan presteren. Dan ben je alleen maar negatief en daar wordt je punt echt niet beter van.

Jochem brengt daartegen in dat het voor sommige vakken niet uitmaakt of je er wel of geen zin in hebt of je het goed kan. Hij heeft soms ook geen zin in taal, maar toch lukt het.

Vervelen jullie je wel eens?

Ze zeggen alle vier ja. Chris vertelt dat hij de meeste dingen wel erg makkelijk vindt.

Als hij nu klaar is met rekenen mag hij in een boekje gaan werken dat is rekenen op het niveau van de eerste klas. Hij heeft het pas een keer gedaan en moest meteen veel gaan uitzoeken. Hij vindt dat wel leuker.

Metten zegt dat hij zich vaak verveelt tijdens de uitleg, hij weet het dan al en luistert vaak niet meer door. Hij heeft nu een boekje gehad van wiskunde en een van natuur, hij vindt dat heel interessant en mag er in werken als ze lessen doen die wat minder belangrijk zijn. Het zijn de boekjes van Topklassers. Hij moet daarvoor veel opzoeken op de computer, anders kan hij niet door met de volgende vraag.

Zou je een tip kunnen geven aan je leerkracht, zodat je je niet meer hoeft te vervelen tijdens de uitleg.

Thijs vindt dat je eigenlijk gewoon zou moeten kunnen beginnen als je het snapt. Dat geldt ook voor andere kinderen, als je misschien niet hoogbegaafd bent, maar het heel goed snapt en de helft van de tijd van de uitleg gewoon niets zit te doen, dat is vervelend.

Ook zou het fijn zijn als er wat aan gedaan wordt dat de instructiegroep zo storend kan zijn wanneer je vooruit aan het werken bent. Je kunt je dan niet zo goed concentreren. Het zou fijn zijn als je met een groepje kinderen zoals jezelf bijvoorbeeld alleen mag werken op de gang.

Jochem oppert de mogelijkheid om alvast in het Topklassersboekje te beginnen. Hij heeft nu een hele leuke met raadsels, je moet een soort detective spelen.

Chris zegt ook dat als iets spannender is, en je er wat moeite voor moet doen, daar wordt het leuker van.

- Wat vind je van school? Kun je iets noemen wat je positief vindt, wat je graag doet?
Thijs vindt positief dat je op de Rubenshof altijd heel goed wordt geholpen, bijvoorbeeld kinderen die anders zijn, die wat slimmer zijn, of juist wat minder slim, die worden echt heel goed geholpen en dat is niet bij alle scholen zo. Hij vindt dat echt een pluspunt, omdat is wat je graag wilt, geholpen worden.

Metten vindt het positief dat er compacting is bij rekenen en een instructiegroep. De compacting groep mag dan op de gang werken en de andere kinderen mogen meeluisteren met de instructiegroep als ze willen, als ze het niet snappen.

Chris vindt alles wat er gedaan wordt goed georganiseerd, hij heeft daarmee andere ervaringen op zijn vorige school.

Jochem vindt het goed dat kinderen die heel goed zijn ook buiten de klas om worden geholpen en dat er ook heel erg aan leuke dingen wordt gedacht. Als voorbeeld noemt hij de klassenlunch die ze vandaag hadden. En volgende week gaan ze naar de Techno Promo. Tijdens hoekenwerk mogen ze koken.

Thijs haakt hierop in door te zeggen dat het hoekenwerk inderdaad erg veel mogelijkheden biedt, ze mogen koken, spelletjes, solderen, techniek, computers, werkstuk en noem maar op. Heel veel leuke dingen!

- *Wat mensen vaak denken is “die kinderen zijn zo slim, die kunnen het wel zelf...”. Ze vinden allemaal dat dit niet zo is.*

Chris geeft aan dat hij niet zo heel goed is in pijlenschema's (begrijpend lezen: Nieuwsbegrip). Meestal moeten ze dit in tweetallen doen, dus dan heeft hij steun aan de ander.

Thijs zegt dat het feit dat je slim bent, niet betekent dat je meteen alles weet, dat kan gewoon niet er is altijd nog wel iets wat je nog niet weet. Dat betekent dat je niet alles zelf kan doen, je hebt ook nog hulp nodig en als je bijvoorbeeld extra werk nodig hebt, heb je daar ook hulp bij nodig. Je kunt niet zomaar zeggen “ik ga dit maar eens doen, want dat is denk ik wel goed voor me...”. Als je extra werk pakt, dan is dat meestal wat moeilijker, en daar heb je dan wel weer uitleg bij nodig.

Ook Jochem en Metten zeggen dat er altijd wel eens iets is, ook al snap je nog zoveel, wat je niet snapt.

- *Wat voor een punt zou je school geven? Tussen de 0 en de 10.*

Metten zou een 9 geven, want het is echt supergoed, maar het kan nog wel beter, al is dat niet echt veel meer.

Jochem zou een 7,7 geven, want we doen het niet op alle punten goed, maar het is wel een hele goede school. Of misschien toch een 8, want ze denken aan leuke dingen, zoals educatieve excursies die ook nog leuk zijn.

Chris zou een 9+ geven, hij vergelijkt de Rubenshof met zijn vorige school en noemt als positieve punt bijvoorbeeld het hoekenwerk.

Thijs vertelt dat hij groep 3 en 4 niet zo leuk vond, daarna steeds leuker en groep 8 gaat goed, dus hij geeft zeker wel een 8. Nee, een 8,5. Alle extra dingen, zoals hoekenwerk, Techno Pro en excursies helpen hieraan mee. Dat is gewoon hartstikke leuk.

Als ik verder wil gaan houdt Metten me tegen en zegt dat hij alles heeft mee zitten rekenen en dat het gemiddelde een 8,75 is.

- *Zijn er dingen die je zou willen veranderen op school, stel je voor dat je directeur was? Metten zou de klassen splitsen in drie groepen, een groep met slimme kinderen, een groep met normale kinderen en een groep met minder slimme kinderen. Hij zou dit bij iedere groep doen, behalve bij de kleuters en groep 3, zodat ze in groep 3 zich eerst een beeld kunnen vormen wie in welke van de drie groepen zal komen. Dat is ook fijn voor de slimme kinderen, want die denken wat sneller door dan de anderen en dan heeft iedereen zijn eigen groep met zijn niveau.*

Thijs zou speciale lokalen maken voor de hoogbegaafden met dingen die alleen bestemd zijn voor de hoogbegaafde kinderen, zoals een technieklokaal, een houtbewerkinglokaal, een wiskunde lokaal, natuurkunde lokaal. Als je de ruimte hebt.

Jochem reageert op wat Metten zegt. Hij zegt dat je het zo zou kunnen organiseren dat je met twee groepen acht of twee groepen 7 de minder slimme kinderen naar de ene groep laat gaan, en die werken dan samen met de leerkracht. De slimme kinderen gaan op de gang werken en misschien moet daar dan ook een juf of meneer bij, zo zou hij het doen.

Chris zou aan de kinderen vragen wat ze echt leuk vinden en zorgen dat ze daar dan ook iets mee kunnen doen.

Stel je voor dat het lokaal waar Thijs het over had, dat dat er echt was, hoe zou dat er dan uit zien?

Jochem vindt dat van alles moet zijn, bijvoorbeeld een kast met boekjes van Topklassers van iedere categorie. Een techniekboek zoals Thijs zegt, waarmee je proefjes kan doen, een juf of meester zou ook wel handig zijn, computers om dingen op te zoeken en allerlei opdrachten.

Chris zou daar nog graag een grote tekentafel bij zien, waar je iets op kunt ontwerpen. In het lokaal van Thijs staan veel machines enz. Hij noemt nog een keer de houtbewerking, of modelbouw, dat is ook leuk. Hij noemt ook Opitec, daar kun je dingen bestellen zoals bouwpakketten voor een "geheime code-kluis". Om deze dingen te maken heb je wel allerlei gereedschap nodig, dat zou hij dus ook in zijn lokaal willen.

Metten komt nog even terug op de tekentafel van Chris, hij zou dat ook erg leuk vinden en zou daar dan een groot huis op ontwerpen en iedereen een kamer laten tekenen, met waterleidingen e.d.

Thijs haakt hierop in met het idee om verschillende plattegronden te maken, bijv. een voor de elektriciteit, en een voor de waterleidingen etc.

Metten zou graag een soort puzzelspeurtocht in het lokaal willen maken die naar een kluis of iets dergelijks leidt.

- *Zit je op een sport of andere activiteit, wat zijn je hobby's?*
- *Metten doet aan atletiek.*
- *Jochem doet aan hockey en voetbal.*
- *Chris doet aan Judo. Ergens in het interview vertelt hij dat hij thuis een speksteen aan het bewerken is, hij heeft dat gedaan bij de Plusklas en is er thuis mee door gegaan. Ik vraag hem wat de plusklas is. Hij vertelt dat er een aantal kinderen uit groep 8 inzitten, uit Oosterhout en Dorst en ze doen er allemaal extra dingen. Er zit nog één ander kind uit groep 8 op.*
- *Thijs houdt van techniek.*
- *We zijn aan het eind van het interview, hoe vond je het om hierover mee te praten? Thijs vond het heel belangrijk, je steekt er wat van op en je krijgt wat van andere kinderen mee die ook hoogbegaafd zijn.*
Chris vond het wel leuk, nu hoeft hij aardrijkskunde niet te doen. En je leert er altijd iets van.
Jochem vond het ook leuk om te weten hoe andere kinderen erover denken en dat het leuk is om te ontdekken dat er gebieden zijn waar je hetzelfde over denkt. Hij denkt dat we er allemaal wat van opsteken.
Metten vond het ook wel leuk, als slimme kinderen aan elkaar iets uitleggen snappen anderen het vaak ook beter dan wanneer de juf of meester het uitlegt. Daarom is het ook fijn om een slim kind in de klas te hebben.
- *Wil je zelf nog wat vragen of vertellen tot slot?*
Thijs wil nog graag weten waar nu al die informatie voor is, voor school of...?

We praten nog even na. Ik geef ze allemaal een hand en bedank ze voor hun medewerking.

Hoogbegaafdheid op de Rubenshof - Antwoorden van leerkrachten – 2009/2010
--

De vragenlijst is ingevuld door 1 Intern Begeleider (onderbouw), één bovenschools directeur en 12 leerkrachten. Hieronder de vragen met daarbij wat ieder van hen geantwoord heeft. De antwoorden zijn steeds in dezelfde volgorde, dus het eerste antwoord is steeds van dezelfde persoon, zo ook het tweede etc.

Na iedere opsomming van de antwoorden op een vraag, staat een overzicht waarin snel te zien is of meerdere mensen een soortgelijk antwoord hebben gegeven.

Vragen over leerlingen

1. Wanneer is een kind volgens jou meer –of hoogbegaafd?

- Bij een IQ van 130 of meer.
- Bij een IQ boven de 130-135.
Heeft sterke honger naar kennis, leest veel, presteert qua leerprestaties excellent.
- Heeft een IQ van 130+, maar ik denk dat er meer dingen meespelen, zoals inzicht/strategie/tactiek bij (denk)spellen/raadsels/rekenopgaven. Communiceren op een volwassen niveau ('wijs' voor de leeftijd). Veel kennis over de wereld.
- Hoogbegaafd vanaf een IQ van 130. Meerbegaafd vanaf ca. 120. Of wanneer ouders en leerkrachten het eens zijn over een kind, waarvan ze vinden dat het behandeld moet worden als een hoogbegaafde.
- Bij meer dan bovengemiddeld IQ (ik geloof vanaf 130).
- Bij kleuters kijk je natuurlijk toch op een ander manier tegen kinderen aan, dan bijvoorbeeld in de bovenbouw. Voor mij zouden tekenen kunnen zijn dat een kind buitengewone interesse heeft voor bepaalde zaken en daar extreem veel vanaf weet. Je kijkt ook naar de sociaal-emotionele ontwikkeling. Kan een kind goed samenspelen met ander kleuters? Heeft het aansluiting? Je kijkt ook naar de thuissituatie van een kind. Hoe is een jong kind verbaal? En natuurlijk als een kind naar jouw idee cognitief veel verder is dan leeftijdgenootjes? (welke materialen kan het al aan/heeft het kind al interesse in het leren lezen/rekenen etc.)
- Als hij op veel gebieden hoog scoort, met name op het cognitieve vlak. (hoge intelligentie). Naast de intelligentie blinkt het kind ook uit op creativiteit.
- Als hij uitblinkt in de klas: Hoge scores op toetsen, veel kennis heeft (vaak gericht op een bepaald gebied), manier van praten, graag wil leren.
- Kinderen die een intelligentie hebben die hoger is dan 130. Verder zijn het kinderen die op meerdere vlakken meerbegaafd zijn (creativiteit, didactische voorsprong van minimaal één jaar, taakgerichtheid en motivatie). Kinderen kunnen echter ook hoogbegaafd zijn maar presteren onder hun niveau. Dit is dan uit onderzoek gebleken.
- Als een kind veel situaties weet te plaatsen. Als een kind bepaalde situaties doorziet. Rake opmerkingen waar je zelf over moet nadenken, uit de wereld van het kind. Kind heeft vaak heel eigen uitleg van zaken en vaak kloppen die ook nog. Vaak is zo'n kind heel zelfstandig.
- Als iemand een IQ heeft van 130 of hoger.
- Wanneer de leersof voor de leerling te makkelijk is en geen uitdaging biedt. Wanneer een leerling in staat is complete activiteiten te organiseren en te maken.

- Als een kind op een of meer vakgebieden heel ver ontwikkeld is, taalvaardig sterk is en makkelijk verbanden ziet.
- Een kind is meer of hoogbegaafd wanneer het op meerdere gebieden met minimale instructie foutloos taken uitvoert en toetsen maakt. Het kind is leergierig en toont een brede interesse.

Overzicht

Wanneer is een kind volgens jou meer –of hoogbegaafd?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Een IQ van 130 of meer	7
Brede interesse/(honger naar) kennis	5
Creatief	2
Taalvaardig (communicatie)	5
Hoge scores op toetsen/cognitief sterk	7
Inzicht/strategie/tactiek bij (denk)spellen/raadsels/rekenopgaven	1
Op meerdere vlakken meerbegaafd	2
Wanneer ouders en leerkrachten het eens zijn over een kind, waarvan ze vinden dat het behandeld moet worden als een hoogbegaafde.	1
De sociaal-emotionele ontwikkeling. Kan een kind goed samenspelen met ander kleuters? Heeft het aansluiting?	1
Kinderen kunnen echter ook hoogbegaafd zijn maar presteren onder hun niveau. Dit is dan uit onderzoek gebleken.	1
Als een kind veel situaties weet te plaatsen. Als een kind bepaalde situaties doorziet. Rake opmerkingen waar je zelf over moet nadenken, uit de wereld van het kind. Kind heeft vaak heel eigen uitleg van zaken en vaak kloppen die ook nog.	1
Heel zelfstandig/ in staat is complete activiteiten te organiseren en te maken	2

2. Hoe signaleer je kinderen die hoogbegaafd zijn?

- Deze kinderen kenmerken zich o.a. door het zich sneller eigen maken van leerstof; door het opbouwen van een leervoorsprong op klasgenoten; door het abstracter kunnen denken; door een hele brede belangstelling voor allerlei zaken; zelfs door een belangstelling voor levensvragen en soms een heel specifieke bekwaamheid op een bepaald gebied.
- D.m.v. observatie, toepassen protocol hoogbegaafdheid, IQ-test.
- Het is makkelijker om kinderen te signaleren die hoge punten halen, makkelijk leren en verrijking nodig hebben omdat ze zich vervelen. Deze kinderen kunnen a.h.v. een onderzoek meer begaafd zijn. Vaak hebben deze kinderen moeite op sociaal-emotioneel gebied. Het signaleren van de onderpresteerders is moeilijker, zeker als de hoogbegaafdheid gepaard gaat met een leer- of gedragsstoornis. Ik denk dat hoogbegaafdheid dan per toeval naar voren komt uit een onderzoek (zoals bijv. bij B.)
- Vanuit observatielijsten (die zijn er), liefst afgesloten met een intelligentieonderzoek.
- Kinderen die zichzelf allerlei dingen aanleren (bijv. lezen, rekenen, klokkijken), leergierig zijn, over een brede kennis beschikken, vaak het liefst alleen werken, minder sociaal zijn, snel van begrip zijn, logisch kunnen nadenken, zelfstandig kunnen

werken en weinig instructie nodig hebben, creatief in het bedenken van oplossingen en over een uitgebreide woordenschat beschikken, onderpresteren, zich vervelen.

- Op een moment dat in onze groep een kind zit, dat ik verdenk van meer- of hoogbegaafdheid zal ik in de eerste instantie “aan de bel trekken” bij de IB om te bespreken of en hoe we hiermee aan de slag gaan.
- Hoge scores, brede interesses, vaak leergierig.
- Hoge toetsscores. Manier van praten, wijsheid.
- Via onderzoek, doortoetsen, oudergesprekken, vragenlijsten voor ouders, leerkrachten en eventueel kinderen.
- Prestaties in de gaten houden. Werkhouding observeren. Omgang met klasgenoten. Interesses proberen te volgen.
- Het valt mij op dat (hoog)begaafde kinderen vaak vroeg rijp zijn, een ontwikkelingsvoorsprong hebben. Ze blinken vaak uit op meerdere gebieden, met name op taalgebied, en hebben een grote woordenschat. Ze hebben vaak een brede interesse en zijn heel perfectionistisch. Ze hebben een heel goed geheugen en kunnen makkelijk leren en goed zelfstandig werken.
- Hoge punten, 1 fout of minder. Zonder hulp opdrachten begrijpen en maken.
- Bij kleuters merk je dit vooral tijdens kringactiviteiten, deze kinderen weten al veel zonder dat het aangeboden is of onthouden dingen snel. Ook valt het op als nieuwe werkjes zelfstandig verwerkt kunnen worden zonder er instructie over te krijgen.
- D.m.v. citoleerlingvolgsysteem, altijd een hoge a-score, observaties in de klas (gedrag). Doortoetsen.

Overzicht

Hoe signaleer je kinderen die hoogbegaafd zijn?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Hoge scores/punten	5
Zelfstandigheid, zonder hulp dingen begrijpen	4
Voorsprong op klasgenoten, cognitieve voorsprong + ontwikkelingsvoorsprong	2
Doortoetsen	2
Onderzoek/IQ test	4
Observaties in de klas	4
Observatielijsten/vragenlijsten (ouders, leerkrachten en kinderen)	2
Onderpresteren (is moeilijk te herkennen)	2
Moeite op sociaal-emotioneel gebied/graag alleen werken	3
Zich vervelen	2
Brede belangstelling/interesse	4
Grote woordenschat/uitblinken op het gebied van taal	3
Toepassen protocol hoogbegaafdheid	1
Aan de bel trekken bij IB	1
Deze kinderen kenmerken zich o.a. door een hele brede belangstelling voor allerlei zaken; zelfs door een belangstelling voor levensvragen en soms een heel specifieke bekwaamheid op een bepaald gebied.	1
Kinderen die creatief zijn in het bedenken van oplossingen.	1
Bij kleuters merk je dit vooral tijdens kringactiviteiten, deze kinderen weten al veel zonder dat het aangeboden is of onthouden dingen snel.	1

3. Heb je in je klas kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn? Zo ja, om hoeveel kinderen gaat het?

- Ja, bij twee kinderen is het al vastgesteld. Zij krijgen op vrijdagmiddag een half uurtje begeleiding bij M. In de week erop volgend mogen ze aan die stof werken.
- Nee, misschien 1.
- 2 (misschien 3....)
- N.v.t.
- Nee
- Er zit in onze groep 1 jongen, van wie ouders vermoeden dat hij wel eens hoogbegaafd zou kunnen zijn. Moeder is zelf ook hoogbegaafd. Het kinderdagverblijf en consultatiebureau hebben deze vermoedens volgens ouders ook bevestigd.
- Nee
- Ja, 1 jongen
- In het verleden wel gehad
- In onze klas zou het om 1 of 2 leerlingen kunnen gaan
- Ja waarschijnlijk wel, 1
- Ja, 1
- Eentje waarvan ik denk dat hij misschien meerbegaafd is
- Ja 1

Overzicht

Heb je in je klas kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn? Zo ja, om hoeveel kinderen gaat het?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Ja, één	3
2 (misschien 3...)	1
Ja, bij twee kinderen is het vastgesteld	1
Misschien/ waarschijnlijk (waarbij één keer misschien 2)	6
N.v.t.	1
Nee	3

Samenvattend:

- 7 kinderen worden genoemd die meer- of hoogbegaafd zijn, waarvan 2 kinderen bij wie het is vastgesteld (volgens bovenstaande antwoorden)
- 7 van wie gedacht wordt dat ze misschien wel meer- of hoogbegaafd zijn.

4. Zijn er kinderen bij die een onderzoek gehad hebben? Zo ja, door wie?

- Ik weet nu niet door wie het onderzoek gedaan is, maar dat zou ik in het dossier moeten kunnen vinden.
- Nee
- Nijmegen CBO, Barend Spijkers
- N.v.t.
- Nee
- Het kind is/wordt niet onderzocht, zolang het goed in zijn vel zit en zijn ontwikkeling goed verloopt. Verder ook geen onderzoeken in onze groep op dit gebied.

- Nee
- Nee
- Ja, door Edux
- Nee
- Het onderzoek loopt nog, bij de GGD
- Hoogbegaafdheid? Nee.
- Nee
- -

Overzicht

Zijn er kinderen bij die een onderzoek gehad hebben? Zo ja, door wie?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
CBO Nijmegen	1
Praktijk Barend Spijkers	1
Edux	1
Wel onderzocht, maar weet niet door wie	1
Nog lopend onderzoek bij GGD	1
Zolang het kind goed in zijn vel zit geen onderzoek.	1
N.v.t. / niet ingevuld	2
Nee	7

5. Wat heeft een meer- of hoogbegaafd kind nodig volgens jou?

- Vooral een uitdagender aanbod naast het werk van de groep. Bij rekenen is dat al fijn geregeld, bij taal ligt het wat moeilijker. Bij de zaakvakken kun je andere opdrachten bedenken.
- Extra uitdaging/verdieping van de leerstof.
- Vooral erkenning. Dit uit zich in een uitzonderingspositie op bepaalde gebieden (lesstof) en uitleg en begrip van en naar de klas toe.
- Uitdaging; erkenning; herkenning; bewustwording van zijn/haar gave; begrip.
- Differentiatie. Werk op eigen niveau. Je moet als leerkracht dus weten op welk niveau het kind zich bevindt. Uitdagend werk, evt. aangeboden in plusklassen. Verdiepende leerstof aansluitend bij interesse van het kind. Compacter aangeboden onderwijs. Dus minder herhaling dan voor de andere kinderen.
- Voldoende en goede prikkels om gemotiveerd te blijven om zich te kunnen en willen blijven ontwikkelen. Daarnaast ook aansluiting/begrip. Kinderen moeten cognitief en/of sociaal-emotioneel niet “op een eiland” belanden.
- Veel uitdaging (verrijking, verdiepingsleerstof), ook gericht op eigen interesses.
- Aandacht van de leerkracht! Extra leerstof (uitdagend). Verdieping op opdrachten. Mogelijkheid tot vervroegd doorstromen.
- Extra uitdaging, verdieping en verrijking. Het is niet altijd nodig verder te gaan in de leerstof. Doorstromen naar een volgende groep is alleen zinvol als het kind wellicht meer aansluiting zou kunnen vinden bij de volgende groep. Het kind zal altijd bijzondere aandacht nodig hebben. Vervroegd doorstromen kan alleen als het kind er ook sociaal emotioneel aan toe is.
- Uitdaging. Prikkels, niet meer van hetzelfde, maar anders. Onderzoek per kind waar de andere interesses liggen, dan kun je er op aansluiten om het zo boeiend mogelijk voor een kind te houden. (dit is een hele klus)

- Het is belangrijk niet alleen te versnellen, maar vooral ook te verbreden, ook compacting is belangrijk. Het moet duidelijk zijn wat er van hen verwacht wordt en het moet niet te vrijblijvend zijn.
- Aangepast programma, uitdaging, leerstof op maat.
- Extra uitdaging, verbreding i.p.v. verdieping. Vaak geef ik deze leerling een tutor-rol.
- Structuur, hogere eisen stellen aan tempo, inhoud. Complexere taken. Probleem georiënteerde taken die het oplossingsvermogen en de creativiteit in denken stimuleren en ontwikkelen.

Overzicht

Wat heeft een meer- of hoogbegaafd kind nodig volgens jou?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Meer uitdaging	10
Verdieping	5
Erkenning/begrip	2
Bewustwording van zijn/haar gave	1
Differentiatie	1
Aansluiten bij niveau/ leerstof op maat	3
Compacting	2
Verbreding/verrijking	3
Aansluiten bij interesse	3
Voldoende en goede prikkels om gemotiveerd te blijven om zich te kunnen en willen blijven ontwikkelen.	1
Mogelijkheid tot vervroegd doorstromen	1
Vervroegd doorstromen alleen als het kind er sociaal/emotioneel aan toe is	1
Aandacht van de leerkracht!	1
Kinderen moeten cognitief en/of sociaal-emotioneel niet “op een eiland” belanden.	1
Duidelijke (hoge) eisen/niet te vrijblijvend	2
Structuur	1
Probleem georiënteerde taken die het oplossingsvermogen en de creativiteit in denken stimuleren en ontwikkelen.	1

Vragen over leerstof en materialen

1. Pas je de leerstof aan? Zo ja, hoe doe je dat?

- Ja. Bij rekenen gebeurt het al. Bij taal ligt het wat moeilijker (is toch een meer communicatief gebeuren). Bij de zaakvakken zijn er echt kansen om deze leerlingen uitdagender opdrachten te geven.
- Ja, zoeken naar leerstof die meer verdieping biedt.
- Aparte taakbrief voor de hele week
- Ja, door compacting en aangepaste werkstukken. Let op isolement.
- Werk aanbieden op niveau. Plustaken aanbieden.
- De leerling bij wie vermoedens zijn, proberen wij van tijd tot tijd uit te dagen met moeilijkere werkjes en/of gesprekjes met de juf.

- Voor compacting-rekengroep bijv. laat ik de kinderen zelf leerstof kiezen uit bijv. Kien wat hen aanspreekt.
- Ja. Extra materialen (zelf kiezen), leefwereld, kien groep 5, slagwerk taal. Extra “moet-taken” op de taakbrief.
- N.v.t.
- Ja, mogen vaker alleen de verrijking maken. Soms minder stof en verder met de uitdaging van bijv. rekenen. En bij sommige vakken lukt het minder makkelijk.
- Ja, I. heeft een taakkaart. Tijdens rekenen werkt ze met compacting en tijdens lezen heeft zij verschillende opdrachten die zij af moet hebben die week. Ze werkt met speurneus, feestneus en plustaken.
- Compacting.
- Tijdens kringactiviteiten probeer ik deze kinderen extra te prikkelen met moeilijkere en andere vragen/probleemstellingen. Je gaat net een stapje verder. Ook geef ik deze kinderen vaak een begeleidende rol bij andere kinderen.
- Vooruit toetsen, compacten en aanbieden van extra, uitdagende taken in de gewonnen tijd. Ook mogen de kinderen sneller aan taken beginnen. Minimaliseren van instructie.

Pas je de leerstof aan? Zo ja, hoe doe je dat?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Compacting	7
Leerstof die meer verdieping geeft	1
Aparte taakbrief	3
Aangepaste werkstukken	1
Plustaken/moeilijkere (uitdagender) werkjes	4
Gesprekjes met de leerkracht	1
Zelf (aansprekende) leerstof uitkiezen	2
Aanbieden extra materialen zoals Kien e.a.	3
Vooruit toetsen	1
Begeleidende rol geven bij andere kinderen	1
Sneller laten beginnen/minimaliseren van instructie	1
Tijdens kringactiviteiten, extra prikkelen met moeilijkere vragen/probleemstellingen	1

2. Welke materialen heb je in de klas voor meer- of hoogbegaafde kinderen?

- Bij rekenen de Kien-bladen. Bij de taalmethode zouden er geschikte verwerkingsbladen zijn te downloaden via internet. Ik heb zelf enkele wetenschappelijke boeken over geschiedenis en natuurwetenschappen in de klas, die deze kinderen in kunnen kijken.
- Compacting pluspunt, Plustaken, computerprogramma's.
- Puzzels/denkspelletjes, blokboeken, denkwerk, andere werkboekjes, computer (programma Spaans, internet).
- Eh....
- Compacting (rekenen), Speurneus (begrijpend lezen), Zon-boekjes van Veilig Leren Lezen.
- Geen specifieke materialen in onze groep hiervoor aanwezig.
- N.v.t.
- Niet specifiek voor die leerlingen.

- N.v.t.
- Blokboeken, inzetten van de computer, het rode plusboek van rekenen. Extra taalboeken voor verrijkingslessen, bakkaarten van spelling. Rekenspelletjes, mini-loco. (dit is vaak meer van hetzelfde, niet echt verrijking)
- Veel! Speurneus, feestneus, plustaken werkboek, slagwerk, leesboeken etc.
- Kien, Detective.
- Bij de kleuters hebben we een aantal materialen die goed bruikbaar zijn voor meerbegaafde kinderen. Dit zijn vooral de rijm-, klank- en begrippenmaterialen.
- Vooral bij rekenen: Kien, Somplextra. Taal: Extra werkboek, computeropdrachten. Topklassers: Wiskunde, cultuur, wetenschap. Nieuwsbegrip, hoger niveau D.

Overzicht

Welke materialen heb je in de klas voor meer- of hoogbegaafde kinderen?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Compacting Pluspunt	2
Wetenschappelijke boeken over geschiedenis en natuurwetenschappen	1
Plustaken	2
Computer	5
Puzzels/denkspelletjes	1
Blokboeken	2
Denkwerk	1
Speurneus	2
Zon-boekjes van Veilig Leren Lezen	1
Feestneus	1
Slagwerk	1
Kien	3
Spaans	1
Detective	1
Somplextra	1
Topklassers: Wiskunde, cultuur, wetenschap	1
Mini-Loco	1
Rode Plusboek (methode Pluspunt)	1
Bakkaarten spelling	1
Nieuwsbegrip niveau D	1
Leesboeken	1
N.v.t. of eh...	3

3. Welke materialen zijn er nog meer op school aanwezig?

- Dat is me niet zo bekend.
- -
- Vooruit, Somplextra, Kien, Plusboeken, heel veel extra boekjes zoals denkwerk en blokboeken enz.
- Eh..daar is volgens mij nog een lijst van.
- Omdat ik nog maar een paar maanden werkzaam ben op deze school heb ik me hier nog niet in verdiept.

- Wij kunnen op cognitief gebied natuurlijk altijd materiaal verzamelen uit groep 3 in overleg met de betreffende leerkrachten daar. Ik zou dit ook in overleg met de IB-er doen.
- Ik heb me niet hierin verdiept, omdat ik geen hoogbegaafde kinderen in de klas heb.
- ??
- Zie protocol hoogbegaafdheid.
- Het boek van Vooruit, Tangram, Info-boekjes voor werkstukken, gezelschapsspellen waarbij het brein geprikkeld wordt.
- Kien, Humpi Dumpi.
- -
- -
- Vooruit, Buitenlandse taal (Chinees).

Overzicht

Welke materialen zijn er nog meer op school aanwezig?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Vooruit	3
Somplextra	1
Kien	2
Plusboeken	1
Denkwerk	1
Blokboeken	1
Tangram	1
Info-boekjes	1
Humpi-Dumpi	1
Gezelschapsspellen	1
Buitenlandse taal (Chinees)	1
Materialen groep 3	1
Dat is me niet zo bekend.	1
-/??	4
Niet in verdiept	2
Daar is volgens mij nog een lijst van.	1
Ik zou dit in overleg met de IB-er doen.	1
Zie protocol hoogbegaafdheid.	1

Buiten de klas en buiten school

1. Als je een kind hebt wat meer- of hoogbegaafd is, krijgt dit kind dan ook buiten de groep begeleiding, bijvoorbeeld in een plusklas. Zo ja, waaruit bestaat die begeleiding dan?

- De twee kinderen in de groep gaan op vrijdagmiddag een half uurtje naar M.
- N.v.t.
- Kregen eerst verrijking (M.), nu niet meer.
- Ja, extra uitdaging. Met “soort”genoten bij elkaar.
- N.v.t.
- N.v.t.

- N.v.t.
- Nee.
- Soms. Extra instructie buiten de groep, zodat het kind in de klas zelfstandig verder kan werken met verdieping en verrijking.
- Volgens mij kun je een kind in groep 4 nog best in de groep begeleiden, afhankelijk van hoe hoogbegaafd het kind is. Anders is een plusklas een prima idee. Opdrachten waar kinderen zelf oplossingen voor mogen aandragen zijn volgens mij erg welkom. Kinderen begeleiden in het aanpakken van een probleem.
- Niet buiten de groep.
- Nee.
- Uit uitdagende lessen of opdrachten die aansluiten bij de belevingswereld en het niveau van de leerling.
- Twee kinderen in de plusklas. Onder professionele leiding snuffelen aan het VO en de specifieke vakken zoals Grieks en Latijn.

Overzicht

Als je een kind hebt wat meer- of hoogbegaafd is, krijgt dit kind dan ook buiten de groep begeleiding, bijvoorbeeld in een plusklas. Zo ja, waaruit bestaat die begeleiding dan?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Op vrijdagmiddag een half uurtje naar M./ Extra uitdaging	4
Eerst verrijking nu niet meer	1
In groep 4 nog mogelijk om in de groep te begeleiden, anders is een plusklas een goed idee of opdrachten waarvoor kinderen zelf oplossingen mogen aandragen.	1
Plusklas	1
N.v.t.	4
Nee (niet buiten de groep)	3

2. Wordt er buiten school (door de ouders) iets aangeboden aan het kind, bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining, club voor hoogbegaafde kinderen, kinderuniversiteit?

- Daar is me bij deze twee leerlingen in mijn klas niets van bekend.
- N.v.t.
- Gave Peers, Hiks, Kinderuniversiteit.
- Ja, Club Hiks in Oosterhout.
- N.v.t.
- N.v.t.
- N.v.t.
- Nee
- Ja, Hiks-club.
- Via onze school kunnen de kinderen zelf naar de HIKS en in groep 8 naar de Plusklas als de IQ-score 130 is of meer.
- Nee, nu nog niet.
- ?
- N.v.t.
- N.v.t.

Overzicht

Wordt er buiten school (door de ouders) iets aangeboden aan het kind, bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining, club voor hoogbegaafde kinderen, kinderuniversiteit?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Hiks club in Oosterhout	4
Gave Peers (Sova training)	1
Kinderuniversiteit	1
Plusklas	1
Nee, nu nog niet	1
Nee	1
N.v.t./?/niks van bekend	8

Leerkracht

1. Wat heb jij als leerkracht nodig om een hoogbegaafd kind goed te kunnen begeleiden?

- Meer inzicht in het gegeven Hoogbegaafdheid. Vorig jaar heb ik met M. gewerkt en er dus best veel over gelezen. Toch had ik er steeds het gevoel bij, dat hij minder resultaten haalde dan je op grond van zijn hoogbegaafdheid zou mogen verwachten.
- Voornamelijk materialen, kennis kenmerken hoogbegaafdheid.
- Informatie/handvatten over klassenmanagement en materialen.
- Extra kennis, ondersteuning IB en directie, vertouwen in je mogelijkheden, maar ook je beperkingen kennen.
- Voldoende materiaal op het niveau van het kind. Voldoende plustaken. Computerprogramma's op het niveau van het kind. Medewerking van collega's. Inhoudelijke kennis over hoogbegaafdheid.
- Kennis en inlevingsvermogen in het kind. Daarnaast denk ik dat scholing (teamverband) ook heel waardevol is! (voor actuele kennis)
- Goede begeleiding bijv. van de Intern Begeleider of iemand anders die hierin gespecialiseerd is. Het begeleiden van hoogbegaafde kinderen is een specialisatie op zich.
- Kennis van hoogbegaafdheid (is nu beperkt). Materialen. Tijd voor ondersteuning, uitleg van het werk (RT-er).
- Gedifferentieerd kunnen werken. Accepteren dat een hoogbegaafd kind niet altijd alles goed hoeft te hebben. Hoogbegaafde kinderen moeten ook leren 'leren'. Ook zij hebben instructie nodig. Extra verdieping/verrijking is niet vrijblijvend. Er moeten eisen aan gesteld worden.
- Inzicht in materialen die ik kan gebruiken en misschien een keer een workshop van een iemand die daar al veel mee werkt.
- Tot nu toe gaat het heel goed. Het is prettig als je begeleid wordt en dat je tips krijgt om zo iemand zo goed mogelijk te begeleiden.
- Leerstof op maat.
- Meer inzicht in de intelligentiegebieden die goed ontwikkeld zijn bij een kind (Meervoudige intelligentie). Zo kun je goed aansluiten bij de gebieden waar de interesse liggen en de gebieden die nog beter ontwikkeld kunnen worden en die aanspreken. Ook is het fijn als er voldoende handreikingen zijn om deze kinderen in de gewone groep een uitdagende leeromgeving aan te bieden, zonder dat het de leerling te veel in een uitzonderingspositie plaatst.

- Juiste materialen. Ruimte en ondersteuning van de RT/ICL.

Overzicht

Wat heb jij als leerkracht nodig om een hoogbegaafd kind goed te kunnen begeleiden?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Meer inzicht in/kennis over hoogbegaafdheid	6
Materialen	6
Informatie over klassenmanagement/ handreikingen om deze kinderen in de groep een uitdagende leeromgeving aan te bieden	2
Ondersteuning IB/directie/RT	5
Medewerking van collega's	1
Scholing in teamverband	1
Begeleiding door een specialist/ workshop door ervaringsdeskundige	2
Tijd	1
Gedifferentieerd kunnen werken	1
Leerstof op maat	1
Inzicht in Meervoudige Intelligentie	1
Ruimte	1

2. Welke rol kan de Intern Begeleider spelen in het begeleiden van deze kinderen?

- Vooral het aanreiken van goede, praktische informatie over hoe je met deze kinderen in je groep zou kunnen werken.
- Leerkracht begeleiden qua kennis, materiaalkeuze.
- Verzamelen materialen en meedenken over de beste aanpak.
- Aanleveren materiaal, hulp bij h.p.
- Zorgen voor voldoende materiaal. Bijvoorbeeld in de vorm van plustaken. Leerkracht informeren over wetenschappelijk onderzoek op het gebied van hoogbegaafdheid in de breedste zin van het woord. Klassenbezoeken afleggen waarbij geobserveerd wordt op de begeleiding van het hoogbegaafde kind in de klas. Vervolgens tips/handvatten aandragen. Eventueel bij oudergesprekken aanwezig zijn.
- Een grote rol denk ik! IB-ers hebben een hoop kennis en zorgen daarnaast ook voor continuïteit als een kind doorstroomt naar volgende groepen.
- Het begeleiden van hoogbegaafde kinderen is een specialisatie op zich.
- Plan opstellen met de leerling samen: welke doelen? Materialen aanschaffen en laten zien aan collega's. Ouders en collega's inlichten over mogelijkheden buiten school.
- Gesprekken met leerkracht/ouders/kind om duidelijk te krijgen wat een kind nodig heeft. Meehelpen bij doortoetsen. Observeren van een leerling in de groep. Kijken hoe klassenmanagement toegepast wordt.
- Volgens mij ook het coachen van de leerkracht in de planning voor zo'n kind. En regelmatig terugkoppelen van leerkracht naar IB-er en evt. ook leerling.
- Misschien een plan opstellen voor het desbetreffende kind, zodat hij/zij voldoende uitdaging krijgt, dus een handelingsplan opstellen, zodat je zeker weet dat het ook goed is wat je doet. Hulp bieden waar nodig, tips geven en aanbieden wat er allemaal is.
- Begeleiding van opstellen leertraject.
- Ondersteunen van de leerkrachten bij het vinden van werkvormen die in de klas toepasbaar zijn, zodat die leerling niet altijd maar buiten de groep aan de slag moet.

- De juiste materialen afstemmen op het specifieke kind. De behoefte van elk meer- of hoogbegaafd kind is anders. Niet alle materialen zijn toereikend voor elk kind!
Coaching op werkhouding van het kind.

Overzicht

Welke rol kan de Intern Begeleider spelen in het begeleiden van deze kinderen?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Aanreiken van goede, praktische informatie aan ouders/leerkrachten/leerlingen	3
Leerkracht begeleiden qua kennis	2
Helpen bij keuze, aanschaf materialen	6
Hulp bij of maken van handelingsplannen/leertraject	5
Klassenbezoek/observatie	2
Ondersteuning bij oudergesprekken	2
Hulp bij doortoetsen	2
Coachen/ondersteunen leerkracht/leerling	3
Juiste materialen zoeken bij specifieke kind, de behoefte van elk meer- of hoogbegaafd kind is anders.	1

Overige opmerkingen

Hier kun je alles kwijt wat je nog wilde zeggen over dit onderwerp.

- Het biedt kansen om je te onderscheiden van de andere scholen. Door serieus werk te maken van het zoeken naar interesses van deze kinderen en uitdagende leerstof voor deze kinderen te vinden, zullen er minder onderpresteren dan nu het geval is. Misschien dat hier Deltabreed nog meer geregeld kan worden, of in samenwerking met clusters van scholen.
- Succes!
- -
- -
- Ik wens je veel succes en plezier met je studie Renate!! Heel goed dat je hiermee bezig ben, ik denk dat het voor school een heel waardevol onderwerp is, om ons met zijn allen meer in te gaan verdiepen en hier heb jij nu een voortrekkersrol in, super!!
- Kinderen met leerproblemen is makkelijker op te vangen dan kinderen die hoogbegaafd zijn. Dit heb ik gemerkt toen ik r.t.-er was. Toen had ik een groepje 'vooruit' kinderen uit groep 7 en 8. Er was niet veel structureels aanwezig om deze kinderen op te vangen. Ik was al blij dat ik een hint kreeg van een collega uit groep 8 om met deze kinderen 'Reis om de wereld in 40 dagen' te doen.
- -
- -
- Succes ermee en ik hoop dat je er wat aan hebt. Ik heb natuurlijk met een gekleurde bril gekeken naar dit probleem. Uitgaande van de groep die ik nu heb en af en toe terugdenkend aan mijn eigen ervaring met J. **Het is ook sterk kind afhankelijk. Karakter speelt daarbij ook een belangrijke rol.**
- Ik denk wel dat er steeds meer is voor begaafde leerlingen maar nog steeds niet voldoende.
- -
- -
- -

Hoogbegaafdheid op de Rubenshof - Antwoorden van ouders – 2009/2010
--

De vragenlijst is ingevuld door 14 ouders. Hieronder de vragen met daarbij wat ieder van hen geantwoord heeft. De antwoorden zijn steeds in dezelfde volgorde, dus het eerste antwoord is steeds van dezelfde persoon, zo ook het tweede etc. De laatste twee gaan steeds over hetzelfde kind en zijn geschreven door respectievelijk de moeder en de vader.

Na iedere opsomming van de antwoorden op een vraag, staat een overzicht waarin snel te zien is of meerdere mensen een soortgelijk antwoord hebben gegeven.

Vragen over uw kind

1. Wanneer merkte u voor het eerst dat uw kind erg intelligent is? Waaraan merkte u dat?

- Erg intelligent vind ik een groot woord, maar het valt ons wel op dat J. (naar onze mening) toch wel behoorlijk wijs is. Hij praatte al heel vroeg duidelijk, dus niet van een auto is toettoet, nee gewoon auto. Zijn woordenschat is enorm en weet daar ook hele leuke opmerkingen uit te maken. Hij kon al vroeg tellen (tot 10) en weet alles te benoemen. Ook “herkent” (dus niet lezen) hij veel woorden. Op de computer enz. werkt hij compleet zelfstandig. Het ABC kent hij niet uit zijn hoofd, maar kent wel alle letters. Schrijven doet hij ook al, zijn naam met name dan zijn eigen naam en opa, oma, papa, mama. Hij slurpt overal informatie op en onthoudt het en doet er daarna vervolgens iets mee. En uiteraard zoals elke ouder dat doet, vergelijk ik mijn kind natuurlijk ook met die van een ander. Nogmaals, of ik het idee heb dat hij hoogbegaafd is, heb ik niet direct, maar weet bijna wel zeker dat hij behoorlijk bij is voor zijn leeftijd.
- We merkten dat als 3-4 jarige kleuter! Op taal liep hij erg voor. Op de manier waarop we gesprekjes hadden, opmerkingen en antwoorden kregen.
- Nooit bewust bij stilgestaan.
- Y. ging vroeg praten en deed dit meteen met “goede” zinnen. Toen hij 3,5 jaar oud was telde hij tot 100 en terug en herkende hij ook alle getallen in zijn schrift. Ook begon hij met lezen en schrijven. Op de kleuterschool kon hij al “goed” lezen.
- Pas dit schooljaar is het me met momenten opgevallen dat M. intelligent is. Ik wist vanaf groep 3 wel dat hij wel slim was, maar hoe slim dat wist ik niet. En weet ik nu ook nog niet. Maar nu ga ik (meer) inzien dat hij misschien wel meer uitgedaagd moet worden.
- S. vroeg op jonge leeftijd al veel door bij gespreksonderwerpen en onthield liedjes en versjes zeer snel.
- Toen zijn spraak, na ontstane doofheid, weer op gang kwam (ong. 4 jaar).
- Leerde zichzelf in groep 2 lezen en las na een paar maanden “Pluk van de Petteflet” (las zelf vervolgens in de krant een artikel over een onderzoek waaruit bleek dat een aanzienlijk deel van kinderen uit groep 8 dit boek niet konden lezen...) Ging al snel over op het lezen van hele dierenencyclopedieën.
- Dat L. snel van begrip is, hadden we al snel door. Maar of hij erg snel of gewoon wat sneller dan gemiddeld, dat wisten we niet. L. is de oudste van de neefjes en nichtjes en ook bij vrienden waren nog geen kinderen. Veel vergelijk hadden we niet. Wel merkten we op dat hij erg goed was in puzzelen. Daar stonden de leidsters ook van te

kijken. Hij is van kleins af al heel geïnteresseerd in dieren etc. Met praten in zinnen was hij redelijk snel. Zeker nadat hij met 21 maanden buisjes heeft gekregen. Toen hij 2,5 was, is zijn broer geboren. Rond die tijd is hij gaan stotteren. Met vlagen was dat heel erg. Daarom zijn we naar een logopedist gegaan. Zij vertelde ons dat hij sneller kon denken dan praten en deze vorm stotteren vanzelf over zou gaan. Praten is een ingewikkelde aansturing van de mondspieren. Gelukkig ging het vanzelf over. In groep 1 en 2 toonde hij al snel interesse voor letters. Al snel herkende hij heel wat letters. Zo heeft hij zichzelf lezen geleerd. Toen hij net op school zat, was de tsunami. Dat heeft diepe indruk op hem gemaakt. Weken later vroeg hij zich nog steeds af wanneer wij dood zouden gaan en wie dan voor hem en zijn broer gingen zorgen. Technische lego zet hij aan de hand van de bouwtekeningen in elkaar, vanaf een jaar of 5. Verder is hij erg nieuwsgierig geworden naar andere landen, waar die liggen, wat er gebeurt, welke dieren er leven. Bij de Ikea hebben we een kinderatlas gekocht en die is stuk gelezen. Maar ook waarom mensen in Nederland Nederlands praten in Frankrijk Frans etc. Uit de Cito testen op school bleek wel dat de scores hoog in de A zitten. Hij is december jarig en heeft dus 2,5 jaar gekleuterd. Aan het begin van het laatste jaar begon hij zich te vervelen en is hij op gitaarles gegaan. Nog steeds speelt hij met veel plezier bijna dagelijks.

- Al voor dat ze naar de basisschool ging merkten we dat ze erg snel alles begreep en ze goed aan ons duidelijk kon maken wat ze bedoelde. Woordjes lezen deed ze toen al.
- Eigenlijk al vrij snel, hierna volgen een aantal voorbeelden:
1 jr: teletekst is leuk
1,5 jr.: telt tot 10
2 jr.: tijdens het wandelen alle huisnummers opnoemen
2,5 jr.: tijdens het wandelen alle kentekenplaten oplezen (sommige mensen die we dan tegenkwamen keken dan om van verbazing!)
Op peuterspeelzaal: oplezen van de getallen van de kleurpotloden (dat was veel interessanter dan ermee kleuren, dit hadden de peuterleidsters nog niet eerder meegemaakt)
Voor de leeftijd van 4 jaar kon M. al woordjes spellen en tot 100 tellen.
4 jr.: heeft zichzelf leren lezen + rekenen, kan klok lezen (normaal en digitaal), kan goed liedjes onthouden, begint al met “clowngedrag”. (net in groep 1)
Vanaf het begin vallen de kleinste details al op, hij is zeer opmerkzaam, maar ook kan hij zichzelf lang met iets bezig houden. Boekjes zijn niet aan te slepen. Hij wil alleen maar meer.
De ontwikkeling hierna gaat alleen maar nog sneller en is niet bij te houden.
- Is anders dan C. (zijn broer, red.), op jonge leeftijd minder “spons” met opnemen van woorden en info.
- Eigenlijk altijd al het idee dat hij erg slim en erg snel is. Pikt altijd alles erg snel op. Eerst alleen gedacht dat hij voor liep op leeftijdsniveau. Pas later in contact gekomen met hoogbegaafdheid. Toen vielen puzzelstukjes beter op hun plek. Was vroeger en nu als een “spons” met het opnemen van informatie en onthoudt het ook super goed.
- Vanaf baby snel geweest met alles, snel begrip met juiste woordkeuze. Zeer brede interesse en kennisvraag.

Overzicht

Wanneer merkte u voor het eerst dat uw kind erg intelligent is? Waaraan merkte u dat?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Praatte al vroeg (in zinnen)	3

Grote woordenschat	2
Kon al vroeg tellen tot 10	2
Kon al vroeg tellen tot 100 (en terug)	2
Herkennen van getallen	1
Zelfstandig op de computer	1
Voorsprong op het gebied van taal	4
Opslurpen van informatie/onverzadigbaar	5
Lezen op de kleuterschool of eerder	5
Rond 3,5 beginnen met lezen en schrijven	1
Doorvragen bij gespreksonderwerpen/bijzondere interesse/nieuwsgierig	4
Al jong liedjes en versjes zeer snel onthouden	2
Al vroeg dingen onthouden	1
Snel van begrip	3
Goed in puzzelen	1
Goed in technisch lego	1
Al op jonge leeftijd (4jr. klokken)	1
Zeer opmerkzaam/oog voor details	1

2. Hoe zou u uw kind omschrijven? Wat is typerend voor uw kind?

- J. is lief, vrolijk, altijd de clown uithangen, gezellig. Maar ook heeft hij zijn buien. Hij heeft een behoorlijk eigen sterke wil. Een hoop dingen moeten volgens vast patroon, op zijn manier. En daar kan hij behoorlijk standvastig in zijn. Als iets hem niet lukt, frustreert hem dat enorm, want als hij iets doet, moet dat voor hemzelf 100% goed gaan. Verder is hij heel gemakkelijk in omgang, praat met iedereen. Maar is wel een gewoonte diertje. Alles volgens “schema” (oftewel ritme en regelmaat). Als wij daar ook iets van afwijken heeft hij dat meteen door en accepteert hij dit niet zomaar.
- Nieuwsgierig, intelligent m.n. verbaal, erg rechtlijnig, houdt van duidelijke structuur en afspraken die we vooral ook moeten nakomen! Zocht “vroeger” vooral oudere kinderen als vriend, nu ook klasgenoten. Volgt graag gesprekken van oudere neven, nichten, vrienden.
- Vrolijk kind, hij pakt snel iets op.
- Y. is een erg vriendelijk en sociaal jongetje. Heeft brede interesses en onthoudt veel. Hij heeft nog nooit iets gedaan zonder eerst na te denken (bv. klimmen, fietsen etc.) Hierdoor valt hij bv. ook niet vaak. Y. zoekt steeds nieuwe uitdagingen.
- M. is een energievul kind. Hij praat veel. Hij wordt door anderen vaak gezien als druk en storend. Hij vraagt veel aandacht. Hij vraagt tot in details naar dingen/zaken. Hij heeft last van “tics”: draait een rondje voordat hij gaat zitten, raakt dingen met beide handen aan. Op zijn slaapkamer moet alles op een vaste plek liggen.
- Gevoelig voor haar omgeving, expressief in haar uitingen, perfectionistisch.
- Wijsneus. Veel behoefte aan structuur. Verantwoordelijk. Zelfstandig.
- Leergierig, nieuwsgierig. Brede (algemene) belangstelling. Doorzettingsvermogen (op gebieden waar hij minder makkelijk in mee kan (sport)). Vrolijk, humoristisch. Kan ergens helemaal in op gaan (bijv. lezen) en is dan “onbereikbaar”.
- Erg leergierig. Wil veel weten. Brede interesse. Leest al vanaf groep 3 de Kidsweek Junior. Onze krant leest hij ook al vanaf hij zelf kon lezen. Sportief. Wil wel graag winnen. Voetbalt heel graag. Hij kijkt in nieuwe situaties de kat uit de boom. Groot

rechtvaardigheidsgevoel. Hij kan er niet tegen als mensen cynisch tegen hem zijn. Sociaal; heeft veel vriendjes/vriendinnetjes.

- Vrolijk, rustig, kan zichzelf goed vermaken, zeer grote honger naar informatie, brede interesse, goed concentratievermogen (als het maar interessant is), muzikaal, apart gevoel voor humor, zoekt uitdagingen en grenzen, zeer perfectionistisch en faalangstig, groot rechtvaardigheidsgevoel, een leidertje, een nieuw speeltje is maar even leuk, goed geheugen, let op details, goed contact met volwassenen, werkt graag zelfstandig, kan zeer goed rekenen, vreemde talen zijn interessant.
- Fantasievol, kan zich zeer goed zelf vermaken, heeft humor, is vrolijk, bedenkt fantastische plannen en verhalen.
- Nieuwsgierig, leergierig, wil alles weten tot in het kleinste detail, sterk gevoel voor rechtvaardigheid, open, doorziet dingen, denkt door, vrolijk, heeft humor, is soms erg gemakkelijk. Zit op het moment lekker in zijn vel en heeft veel plezier in de dingen die hij doet!
- Nieuwsgierig, vraagt om aandacht en bevestiging. Snel afgeleid, grote algemene kennis, doet graag met alles mee. Vrolijk, rechtvaardig en eerlijk.

Overzicht

Hoe zou u uw kind omschrijven? Wat is typerend voor uw kind?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Lief, gezellig, de clown uithangen.	1
Vrolijk/humoristisch	8
Apart gevoel voor humor	1
Sociaal	2
Sterke eigen wil	1
Standvastig	1
Vasthoudend, iets moet goed zijn/perfectionistisch	4
Gemakkelijk in de omgang	2
Houdt erg vast aan gewoontes (ritme en regelmaat)/structuur	4
Nieuwsgierig/honger naar informatie	5
Verbaal intelligent	1
Zoekt vrienden bij oudere kinderen	1
Brede interesse	4
Volgt graag gesprekken van mensen die ouder zijn	1
Pakt snel iets op	1
Onthoudt veel/goed geheugen	2
Zoekt uitdagingen/grenzen	2
Denkt voor hij doet	1
Energievol	1
Wordt door anderen ervaren als druk en storend	1
Vraagt veel aandacht	2
Last van "tics". Bijv. eerst een rondje draaien dan pas gaan zitten	1
Vraagt tot in details naar onderwerpen	2
Gevoelig voor omgeving	1
Expressief in uitingen	1
Wijsneus	1
Verantwoordelijk	1
Zelfstandig	2
Leergierig	3

Kan ergens helemaal in op gaan (bijv. lezen)/onbereikbaar	1
Leest al vanaf groep 3 Kidsweek Junior en de krant	1
Sportief	1
Kijkt in nieuwe situaties de kat uit de boom	1
Groot rechtvaardigheidsgevoel	4
Eerlijk	1
Wil graag winnen	1
Kan zichzelf goed vermaken	2
Goed concentratievermogen	1
Muzikaal	1
Faalangstig	1
Leider	1
Iets nieuws is maar even leuk	1
Veel fantasie	1
Open	1
Doorziet dingen/denkt door	1
Vraagt naar bevestiging	1
Grote algemene kennis	1
Snel afgeleid	1
Let op details	1
Goed contact met volwassenen	1
Kan zeer goed rekenen	1
Interesse in vreemde talen	1

3. Is uw kind onderzocht? Zo ja, zou u in het kort de conclusie van dat onderzoek kunnen omschrijven?

- Nee, zeker niet.
- Ja, in juli/augustus 2007. Verbaal is J. sterker dan per formaal. Hij is heel zelfstandig kan en wil handelen, maar op het moment dat hij je nodig heeft, moet je er wel voor hem zijn.
- Nee.
- Nee.
- -
- Nee.
- Er zijn “kenmerken van” Asperger en NLD geconstateerd.
- Nee.
- Waarop? Vorig jaar heeft een collega van je een aantal testen gedaan. Over de uitslag is niet uitgebreid met ons gesproken, we kregen alleen de mededeling dat hij na carnaval een klas zou mogen overslaan. Dat hebben we overigens niet gedaan.
- Ze is niet onderzocht.
- Ja, bij het CBO in Nijmegen. Het rapport is op school bekend. Conclusie: HB, heeft ondergepresteerd op de test.
- Nee, nog niet onderzocht, zit iets minder in evenwicht als C. Rekenen en ruimtelijk inzicht zeer groot, schrijven en lezen is minder. Zit zelf wel erg lekker in zijn vel!
- Ja, is onderzocht. Heeft een gemiddeld IQ van 130, maar ligt gelukkig in evenwicht op alle vlakken. (verslagen zijn op school)

- Ja, evenwichtig met IQ score van 130.

Overzicht

Is uw kind onderzocht? Zo ja, zou u in het kort de conclusie van dat onderzoek kunnen omschrijven?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Nee	7
Ja, Verbaal sterker dan per formaal. Zelfstandig. Wil graag handelen. Als hij iemand nodig heeft kan hij niet wachten, dan moet je er zijn.	1
Ja. Er zijn “kenmerken van” Asperger en NLD geconstateerd.	1
Waarop? Door een collega zijn testen gedaan, niet uitgebreid besproken, mocht na carnaval een groep overslaan, hebben ouders niet gedaan.	1
Ja, CBO. Conclusie: HB, heeft ondergepresteerd op de test.	1
Nee. Verschil tussen Rekenen en ruimtelijk inzicht en schrijven en lezen is groot.	1
Ja, heeft een gemiddeld IQ van 130, evenwicht op alle vlakken.	1

Vragen over uw kind op school

1. Hoe ervaart uw kind school?

- J. zit net ruim twee maanden op school (hij heeft wel op de voorschool gezeten). Jaro had er meer moeite mee om te wennen dan wij eigenlijk gedacht hadden. Op de voorschool wist hij natuurlijk het reilen en zeilen en dat was hij ineens kwijt. Andere juffen (2 zelfs) die ook nog eens wisselen (3 dagen de ene, 2 dagen de andere) hij had andere kindjes in de klas zitten en natuurlijk hele andere regels. Wij merken thuis vooral dat het hem niet lekker zat. Keerde in zichzelf, was heel rustig, deed vooral zijn eigen dingetje. Nu is hij inmiddels al meer gewend, de gang van zaken is hem bekend en vind het vooral heel leuk om naar school te gaan.
- Te gemakkelijk en niet altijd even leuk. Gaat wel graag naar school. Hij wil wel graag uitdaging, maar géén uitzondering zijn!
- Goed
- Vindt school erg leuk. Gaat graag. Is ook hier erg sociaal, populair. Geeft wel aan nooit iets “moeilijks” te hoeven doen.
- M. ervaart school over het algemeen positief. Hij vindt de aangeboden leerstof (te) gemakkelijk en zegt dan ook wel eens dat hij het saai vindt op school. Hij vindt de lessen in het kader van “extra uitdaging” erg leuk en interessant.
- Over het algemeen (redelijk) goed. Soms verbolgen over vermeend onrecht (vaak gericht op anderen).
- Als een middel om naar het gymnasium te komen.
- Gaat vanaf groep 1 iedere dag met plezier naar school. Begint er nu (in groep 7) toch wel van te balen dat leerstof – soms eindeloos – herhaald wordt.
- Leuk. Hij gaat graag naar school. Hij vindt het erg leuk om met zijn vrienden op te trekken.
- Ze gaat over het algemeen graag naar school. Ze vindt de meeste dingen erg gemakkelijk. Is snel klaar.

- Redelijk, hij gaat niet altijd even graag naar school, ook al lijkt dat wel omdat hij van nature zo vrolijk is. Hij roept toch regelmatig dat het makkelijk is en saai. Hij kijkt tuit om naar de ‘volgende’ school te gaan. Geen match met andere kinderen (S. en B. vindt hij wel aardig en daar spreekt hij soms mee af, met Ba. ging het in het begin wel goed, maar ze liggen elkaar niet zo, het is een pittige dame)
- Vindt het fijn en gezellig. Heeft veel aansluiting met vriendjes en vriendinnetjes.
- Wordt niet erg moe van school van school, bij de vorige school weinig aansluiting met andere kinderen. Doet alles op zijn gemak en is dan soms te laat met dingen inleveren. Op dit moment vindt hij school geweldig. Gaat uit zichzelf vroeg naar school omdat het zo leuk is!! Heeft veel meer aansluiting met klasgenootjes. Doet erg leuke dingen op school en hij geniet daarvan! (Dat genieten vond hij vroeger lastiger) Hij vindt het erg gezellig in zijn klas.
- Leuk, gemakkelijk, zal er buiten schooltijd niet veel moeite voor doen.

Overzicht

Hoe ervaart uw kind school?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Is pas kort op school, had moeite om te wennen	1
Vindt het leuk	5
Op dit moment geweldig! Geniet er van. (was op de vorige school lastiger)	1
Te gemakkelijk/nooit iets moeilijks	5
Saai	2
Niet altijd even leuk	1
Gaat graag naar school	4
Gaat niet altijd graag naar school	1
Wil wel uitdaging, maar geen uitzondering zijn	1
Lessen in het kader van “extra uitdaging” leuk en interessant	1
Goed/positief	3
Is sociaal, populair	1
Vindt het leuk om met zijn/haar vrienden/vriendinnen op te trekken	2
Soms verbolgen over vermeend onrecht (vaak gericht op anderen)	1
Als een middel om naar het gymnasium/volgende school te komen.	2
Baalt van herhaling leerstof	1
Is snel klaar	1
Geen match met andere kinderen	1
Wordt niet moe van school, doet alles op zijn gemak (vaak te laat met dingen inleveren)	1
Op vorige school geen aansluiting, nu wel	1
Zal er buiten schooltijd niet al te veel moeite voor doen	1

2. Krijgt uw kind leerstof die aansluit bij zijn of haar niveau?

- Daar kan ik uiteraard niks over zeggen, hij zit pas twee maanden op school.
- Niet altijd! Taal/spelling niet, rekenen wel.
- Ja.
- Moet wel wat extra taken doen (spelling/rekenen), maar wil dit niet altijd. Zou graag meer “andere vakken” krijgen.

- Voor rekenen volgt M. een aangepast programma. Voor de overige vakken volgt hij het basisprogramma. En nu dus deze lessen.
- Ja.
- Grotendeels wel. Hangt af van materie. Rekenen al snel te moeilijk. Overige vakken mogen soms wat diepgaander.
- Laatste jaren is hier aanmerkelijk meer oog voor (duurde in groep 3 tot ver in 2^e helft van het schooljaar, voordat duidelijk was dat hij meer dan gemiddeld voor liep). Vanaf groep 4 duidelijk meer oog hiervoor. Had in groep 6 last dat extra werk inmiddels vaak meer van hetzelfde was (bv. compacting, Kien)
- Op rekengebied wel. Dat geeft hij zelf ook aan. Op taalgebied komen we daar niet achter. De werkjes die hij daarvan mee naar huis neemt, zijn (nagenoeg) foutloos.
- Ik denk dat ze meer uitdaging zou mogen krijgen. De leerstof sluit m.i. niet geheel aan bij wat ze zou kunnen. Zelf maakt het haar niet uit.
- Niet optimaal. Om zijn praktische vaardigheden en creativiteit verder te kunnen ontwikkelen is meer verrijking en verdieping nodig. Met alleen versnellen lukt dat niet.
- J. krijgt compacting van rekenen. Weet niet hoe hoog het niveau van J. precies is.
- Gaat nu naar de Plusklas en de Hiks. Plusklas is erg uitdagend en prikkelend voor hem, geweldig! Haalt daarna met gemak de gemiste leerstof weer in. Geniet van vrije vakken zoals hoekenwerk en handvaardigheid. Vindt de rest van de stof in de klas gemakkelijk en verveeld zich soms. Als de stof veel is, zegt hij dat hij weinig zin heeft en dat hij zich dan ook verveelt.
- Nee, ondanks de plusklas hoeft hij zich niet in te spannen, doet daardoor ook niet meer dan noodzakelijk en meestal op het laatste moment.

Overzicht

Krijgt uw kind leerstof die aansluit bij zijn of haar niveau?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Kan er niks over zeggen, is pas twee maanden op school	1
Taal/spelling niet	2
Op taalgebied komen we daar niet achter	1
Andere vakken niet	1
Overige vakken mogen wat diepgaander	1
Rekenen wel een aangepast programma (compacting)	4
Rekenen snel te moeilijk	1
Ja	2
Grotendeels wel	1
Wel wat extra taken (spelling/rekenen) maar wil dit niet altijd	1
Graag “andere vakken”	1
Krijgt lessen in het kader van “extra uitdaging”	1
Meer uitdaging is welkom	1
Leerstof sluit niet geheel aan bij wat ze zou kunnen	1
Laatste jaren is hier aanmerkelijk meer oog voor (vanaf groep 4)	1
In groep 6 last ervan dat extra werk “meer van hetzelfde” was (compacting, Kien)	1
Maakt haar zelf niet uit	1
Niet optimaal	1
Meer verrijking en verdieping nodig om praktische vaardigheden en creativiteit verder te ontwikkelen. Alleen versnellen is niet genoeg.	1

Gaat naar de Plusklas van Delta, dit is erg uitdagend en prikkelend voor hem	1
Gaat naar de Hiks-club	1
Geniet van vrije vakken zoals handvaardigheid en hoekenwerk	1
Als de stof veel is, zegt hij dat hij weinig zin heeft en zich verveelt	1
Nee, hoeft zich niet in te spannen en doet daardoor niet meer dan noodzakelijk.	1

3. Wat vindt u positief aan de school?

- Dat er kinderen van verschillende leeftijden bij elkaar in de klas zitten. Zodat ze van elkaar kunnen leren. Verder kan ik daar ook nog niet zo heel veel over zeggen, nogmaals omdat J. nog maar kort op school zit.
- Dat ze op zoek gaan naar uitdaging voor hem.
- Dat hij goed begeleid wordt.
- Gezellige school, positieve dingen zijn erg leerkrachtafhankelijk. Verder weinig positieve punten. Heb al vaak afgesproken voor extra aandacht, maar dit zakt steeds weer af.
- Ik vind het positief dat er aandacht wordt besteed aan kinderen die meer aankunnen. Goed dat er onderzoek naar wordt gedaan, zodat er meer begeleiding kan plaatsvinden.
- Een aantal goede leerkrachten.
- De mogelijkheden van aanvullende begeleiding (indien er tenminste budget voor vrijgemaakt wordt).
- Dat er meer gedifferentieerd wordt (overigens zonder dat kinderen in een uitzonderingspositie geplaatst worden). De extra lessen op vrijdag (Chinees) zijn een hele leuke uitdaging en aanvulling.
- Dat er differentiatie in de leerstof is. Vooral bij rekenen. Verder krijgt hij 1x per week 'extra uitdaging'. Of die extra uitdaging voor hem ook echt extra uitdagend is, weten we niet. Momenteel veel topografie, dat heeft zeker zijn interesse, maar kost hem geen enkele moeite.
- De school probeert T. een leuke tijd te bezorgen, waarbij ze zoveel mogelijk leert. Compacting vindt ze leuk om te doen.
- In ieder geval dat er aandacht voor hoogbegaafdheid is en dat jij hiermee nu duidelijk aan de slag gaat en we hopen dat het natuurlijk resultaat oplevert (in ieder geval voor de toekomst). Naar onze mening blijkt hoogbegaafdheid toch een onderschat probleem en is het voor ouders van zo'n kind toch continue wel een gevecht. Wel willen we vermelden, dat **de huidige leerkracht alle lof** krijgt, want zij doet echt het maximale binnen haar mogelijkheden. Meer kan zij ook niet doen, want dan kom je op beleidsmatig vlak terecht, maar het is zeer wenselijk dat er een structurele oplossing komt (voor alle HB-kinderen).
- Zie hieronder (broertje)
- Manier van kijken naar de kinderen. De sfeer, vaak ook plezier met elkaar maken. Omgang van leerkrachten met kinderen! Bijv. adviesgesprekken al vóór de Cito met redeneratie. Ook buiten de school is de sfeer positief en vriendelijk.
- Sfeer. Begeleiding van kinderen. Instelling/beleidsmatige zaken.

Overzicht

Wat vindt u positief aan de school?
--

Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Dat er kinderen van verschillende leeftijden bij elkaar in de klas zitten, zodat ze van elkaar kunnen leren.	1
Dat ze op zoek gaan naar uitdaging voor hem	1
Dat hij goed begeleid wordt.	2
Gezellige school, verder weinig positieve punten	1
Positieve dingen zijn erg leerkracht afhankelijk	1
Extra aandacht is vaak afgesproken, maar zakt steeds af	1
Dat er aandacht aan wordt besteed	2
Dat er onderzoek naar wordt gedaan, zodat er meer begeleiding kan plaatsvinden (in de toekomst)	2
Een aantal goede leerkrachten	1
Mogelijkheden van aanvullende begeleiding (mits er budget is)	1
Dat er meer gedifferentieerd wordt (zonder dat kinderen in een uitzonderingspositie worden geplaatst).	2
De extra lessen op vrijdag/maandag (Chinees/topografie).	2
School probeert een leuke/leerzame tijd te bezorgen	1
Compacting vindt ze leuk	1
Alle lof voor de huidige leerkracht, zij doet echt het maximale binnen haar mogelijkheden.	1
HB is een onderschat probleem en voor ouders een continu gevecht	1
Een structurele oplossing is zeer wenselijk	1
Manier van kijken naar de kinderen	1
De sfeer, plezier maken met elkaar	2
Omgang van leerkrachten met kinderen	1
Adviesgesprekken vóór de Cito	1
Ook buiten de school vriendelijke en positieve sfeer	1
Instelling/beleidsmatige zaken	1

4. Wat heeft uw kind nog meer nodig?

- Stimulans, uitdaging.
- Dat ze op zoek gaan naar uitdaging voor hem.
- Dat hij goed begeleid wordt.
- Meer uitdagingen, liefst op het gebied van andere vakken, bv. aardrijkskunde, Engels etc. In ieder geval meer begeleiding hiervoor. Dit is nu te onregelmatig.
- Uitbreiding van het aanbod zoals het maken (in 2-tallen) van een powerpointpresentatie over een leerzaam onderwerp en dat presenteren aan de klas, verkenning van wiskunde of andere vakken die op de middelbare school aan bod komen.
- Interactieve opdrachten m.b.t. ontdekken en discussie.
- Het gevoel van veiligheid (=niet meer gepest worden).
- Gaat nu starten met "Topklassers". Natuur- en wiskunde tijdens taal- en spellinglessen (vanwege de herhaling....ging zich zichtbaar vervelen en ergeren).
- Uitdaging of verdieping van de lesstof. Wij hebben het idee dat hem alles komt 'aanwaaien' en hij nu niet leert te leren.
- Wat mij betreft zou er meer uitdaging op allerlei vlakken (sociaal-emotioneel/cognitief) mogen zijn.

- Naast compacten meer verrijking en verdieping (zie ook het CBO-rapport) met daarbij de nodige begeleiding, want ook deze kinderen hebben dat nodig. Bijv. computercursus, vreemde taal, techniek, sterrenkunde, kangoeroetoetsen, denksport enz.
- De bevestiging die hij nu krijgt van H. is zeer belangrijk voor hem en voor zijn werkhouding.
- Op dit moment gaat het erg goed en zit hij super lekker in zijn vel. Misschien nog iets meer in de klas, maar belangrijk blijft dat het nu zo goed en lekker gaat en dat hij daar zelf van geniet!
- Hij zal moeten leren leren, daarvoor moet het kennisniveau omhoog en dat zal pas op het V.O. gebeuren.

Overzicht

Wat heeft uw kind nog meer nodig?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Stimulans	1
Uitdaging	5
Uitdaging op allerlei vlakken (sociaal-emotioneel/cognitief)	1
Goede en regelmatige begeleiding	3
Uitbreiding van het aanbod	2
Idee: Powerpointpresentatie	1
Idee: Verkenning van wiskunde of anderen vakken V.O.	1
Interactieve opdrachten m.b.t. ontdekken en discussie	1
Het gevoel van veiligheid (=niet meer gepest worden)	1
Natuur –en wiskunde tijdens taal –en spellinglessen	1
Verdieping van de leerstof	2
Verrijking van de leerstof	1
Hij leert nu niet leren	1
Vreemde taal/ techniek/sterrenkunde/kangoeroetoetsen/denksport enz.	1
Bevestiging	1
Belangrijk blijft dat hij lekker in zijn vel zit!	1
Leren leren, en dat kennisniveau komt pas op het V.O.	1

5. Hebt u suggesties voor de school, wat zouden we anders kunnen doen/aanbieden?

- -
- Hij geeft zelf aan meer variatie te willen in de opdrachten en niet méér moeilijke sommen herhalen. Bijv. Dingen ontrafelen van bv. een diefstal, een moord of wie waar woont! (idee van J. zelf)
- -
- Verdiepingsgroepje, met andere kinderen samen opdrachten maken. In ieder geval aandacht! Andere leerstof aanbieden.
- Zie punt 4 en daarnaast ouders erbij betrekken en inlichten (over de lessen buiten de groep).
- Zie 4.
- Wat meer discipline, wat minder “open” (het is soms net een duiventil). Meer regels en richtlijnen (en sancties indien nodig) en deze ook náleven.

- Bij overgang naar nieuw leerjaar wordt er de eerste weken vooral basisstof aangeboden (misschien is dit niet te omzeilen). Door blijven gaan met de “extra lessen” door r.t. (wordt ervaren als een leuke beloning)
- L. vindt taal erg leuk. Een vreemde taal leren. Of technische vakken. Iets onderzoeken en ontwerpen. Ontdekhoek in de Bosch was een schot in de roos. Hoe blijft de boot overeind, hijskraanknijper in elkaar zetten. Huisje maken van hout enz. Hij krijgt nieuwe (uitdagende) lesstof en gaat niet voor lopen op de klas. Hij heeft het nu erg naar zijn zin in de klas.
- Bijvoorbeeld meer Engels, of laat ze samen met iemand/groepje een bepaald onderwerp uitdiepen/uitzoeken of oplossen (zelfstandig met beperkte begeleiding).
- Het genoemde onder punt 4 toepassen in kleine groepjes bestaande uit HB-kinderen met een speciale begeleider, bijv. 1 of 2 dagdelen per week om mee te beginnen. Deze kinderen hebben duidelijk ook behoefte aan structuur en gepaste begeleiding (passend onderwijs voor elk kind!!) Ad hoc oplossingen voorzien maar tijdelijk in de behoefte. Ook voor HB kinderen is het aanbieden van onderwijs met veel herhaling en oefenen niet zo’n uitdaging en demotiverend, wat dan weer andere gevolgen heeft; ze willen verder, na 1x weten ze het wel. Het topdown aanbieden van lesstof is voor hen veel interessanter. Dit zal je niet onbekend in de oren klinken.
Nog een beter idee: een plusklas groep 1 t/m 4 en een plusklas groep 5 t/m 8. Zij hebben dan een aangepast lesprogramma, zij leren van elkaar, zij helpen elkaar.
- -
- Binnen de klas misschien nog meer uitdaging. C. zijn werkhouding is hier belangrijk bij.

Overzicht

Hebt u suggesties voor de school, wat zouden we anders kunnen doen/aanbieden?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Meer variatie in opdrachten en niet méér moeilijke sommen herhalen	1
Verdiepingsgroepje, opdrachten maken met andere kinderen samen	3
Aandacht!!	1
Andere leerstof (vreemde taal, technische vakken, iets onderzoeken/ontwerpen)	2
Ouders erbij betrekken en inlichten	1
Meer discipline	1
Wat minder open	1
Meer regels en richtlijnen en deze ook náleven	1
Bij overgang naar nieuw leerjaar al meteen aangepaste leerstof	1
Door blijven gaan met de “extra lessen”, wordt ervaren als beloning	1
Structuur	1
Gepaste begeleiding (passend onderwijs voor elk kind)	1
Topdown aanbieden van lesstof	1
Plusklas voor groep 1 t/m 4 en voor groep 5 t/m 8	1
Geen Ad Hoc oplossingen	1
Binnen de klas nog meer uitdaging	1
Wij vinden de plusklas al erg positief!	1

Buiten de klas en buiten school

1. Welke activiteiten/sporten beoefent uw kind buiten school?

- Zwemmen
- Hij gaat 2x per week naar hockeytraining. Hij heeft 1x per week een wedstrijd. Hij loopt 1x per drie weken hard met hockeyteam.
- Voetballen en buitenspelen
- Voetbal, muziekles
- Voetbal, tennis, buiten spelen
- Turnen, volleybal
- Teken en schilderles, cursus Photo-shoppen
- Atletiek
- L. heeft erg veel hobby's. Als het mooi weer is dan is hij met vrienden op het voetbalveld te vinden. Hij vindt het leuk om in de natuur te zijn. Op onderzoek langs sloten, in bossen of bij de zee. Bij minder mooi weer leest hij heel erg graag (vooral informatieve boeken, de krant), speelt iedere dag gitaar en speelt op de playstation. Met name lego en playmobil is speelgoed waar hij menig uur mee kan vullen.
- Turnen (7,5 – 11 uur per week) + wedstrijden. Atletiek (1 uur in de week) + wedstrijden.
- Wedstrijdzwemmen, Muziekles (trombone) en kinderverrijkingsclub De Hiks.
- Gym, soms de Hiks
- Judo (1x per week), Hiks (1x per week)
- Judo, Hiks

Overzicht

Welke activiteiten/sporten beoefent uw kind buiten school?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
(wedstrijd)Zwemmen	2
Hockey 3x per week	1
Voetballen	4
Buiten spelen	2
Muziekles	2
Tennis	1
Turnen	2
Volleybal	1
Teken en schilderles	1
Cursus Photo-shoppen	1
Atletiek	2
Op onderzoek in de natuur	1
Lezen	1
Gitaar spelen	1
Playstation	1
Spelen met Lego en Playmobil	1
Hiks-club	3
Gym	1
Judo	1

2. Waar liggen de interesses van uw kind?

- Hmm, moeilijk te zeggen. J. is geen kind die graag met autootjes speelt, hij bouwt graag dingen (blokken, duplo) puzzelt graag, verven, op de computer spellen spelen waarbij opdrachten uitgevoerd moeten worden.
- Hij geeft graag presentaties; debatteren; verbaal in ieder geval. Rekenen vindt hij ook interessant in de breedste zin van het woord.
- Heeft geen specifiek iets, nog niet.
- Zeer breed, muziek, sport, dieren, topografie, de krant, het journaal
- Sporten en onderwerpen zoals: de ruimte, hoe de wereld in elkaar zit, zwaartekracht, wetenschap, tijdschrift “zo zit dat”, strips (Eppo).
- Breed geïnteresseerd.
- TV zenders zoals Discovery en National Geographic. Tuinieren en knutselen. Lezen. Iets minder: computer(spelltjes).
- Natuur/wetenschap, Dieren, volgen van sport.
- Hij is breed geïnteresseerd en georiënteerd. Taal. Topografie. Geschiedenis. Aardrijkskunde. Biologie. Muziek spelen.
- T. heeft een breed interesse gebied. Bijna alles wat je ze aandraagt pikt ze op om iets mee te doen. Het sporten neemt een groot deel van haar vrije tijd in beslag. Puzzelen, spelletjes spelen (kaarten) doet ze graag.
- Zwemmen, muziek, lezen, topografie, Nintendo DS, computer, vreemde talen, schaken, bridge, denksport, het heelal, spelletjes (risk, stratego, kolonisten Catan), eigenlijk te veel om op te noemen (ALLES WAT NIEUW IS IS LEUK).
- Breed, hij vindt knutselen leuk, bedenken van van alles, waveboarden, buiten spelen, gezelschapsspelletjes.
- Die zijn zeer breed, van ruimtevaart tot Lego. Hij vindt veel dingen leuk, maar als hij er even “indukt” is hij ook alweer op zoek naar het volgende.
- Techniek, computer, algemeen. Minder interesse in cultuur/kunst.

Overzicht

Waar liggen de interesses van uw kind?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Bouwen	1
Puzzelen	2
Verven	1
Computerspel (denken)	2
Presentaties geven	1
Debatteren	1
Rekenen in de breedste zin van het woord	1
Geen specifiek iets. Nog niet.	1
(Zeer) breed	10
Techniek computer, algemeen	1

3. Neemt uw kind deel aan activiteiten die speciaal gekozen zijn om tegemoet te komen aan meer uitdaging, bijvoorbeeld een club voor hoogbegaafde kinderen of de kinderuniversiteit?

- Zeker niet

- Nee, hij is 2x naar de Hiks geweest, maar was niet zijn “ding”! “Aparte kinderen”, zegt hij.
- Nee
- Nee
- Nee
- Nee
- Nee. Bewust. Heeft zijn energie hard nodig, remmen het bij voorkeur enigszins af.
- Nee
- Nee, geen hoogbegaafde club. Wel, gitaarles.
- Nee
- De Hiks (iedere zondag), in 2009 naar de kinderuniversiteit, af en toe naar een museum (dit zou ook heel goed kunnen met een paar kinderen vanuit school, vragen beantwoorden of opstel over schrijven), cursus Gave Peers (sociale vaardigheidstraining voor hoogbegaafde kinderen).
- Ja, soms naar de Hiks. Bepaalde spellen, neurocampus e.d.
- Ja, de Hiks. Dit vindt hij erg leuk en uitdagend en de onderwerpen prikkelen hem.
- Hiks.

Overzicht

Neemt uw kind deel aan activiteiten die speciaal gekozen zijn om tegemoet te komen aan meer uitdaging, bijvoorbeeld een club voor hoogbegaafde kinderen of de kinderuniversiteit?	
Gegeven antwoord	Aantal keer genoemd
Zeker niet	1
Nee	7
Nee, bewust niet. Heeft energie hard nodig, remmen het af.	1
Geen hoogbegaafde club, wel gitaarles	1
Hiks-club	3
Kinderuniversiteit	1
Museumbezoek	1
Gave Peers	1
Bepaalde spellen zoals neurocampus	1

Overige opmerkingen

Hier kunt u alles kwijt wat je nog wilde zeggen over dit onderwerp.

- Nogmaals weet ik echt niet of J. hoogbegaafd is. Het blijft ons echter opvallen dat hij behoorlijk wijs is.
- J. is verbaal wel slim, maar als er iets op papier moet komen, kost hem dat heel veel moeite. Bv. werkstuk, opstel. Hij heeft er dan ook veel last van dat we van hem verwachten dat hij dat “gewoon” kan! Hij roept vaak: “Ik weet ook niet alles” of “Ik mag ook fouten maken” of “Ik heb ook wel eens hulp nodig” of “Jullie begrijpen mij niet”.
Als ik dit verslag nalees dan denk ik: “Het is niet eenvoudig om hiervoor een passend programma te vinden!” Ik vind het wel heel fijn dat jij er onderzoek naar doet!
- Doordat J. een oudere broer heeft hij net zoveel aandacht gekregen als zijn broer. Wij merken alleen dat hij het makkelijker oppakt. Meestal na één keer.

- Zie eerdere opmerkingen. Wij zijn best teleurgesteld in de begeleiding op school. De wil lijkt er wel te zijn, maar goede initiatieven zijn maar tijdelijk en onregelmatig. Y. is in de klas niet lastig of zo, maar rijgt naar onderprestatie. Wij willen hem graag meer stimuleren. Aan de andere kant functioneert hij sociaal en emotioneel goed en beseffen wij dat het misschien een “luxeprobleem” is waar wij mee worstelen.
- Ik ben uiteraard tevreden over het feit dat er aandacht is en onderzoek wordt gedaan naar de kinderen die meer aankunnen.
- -
- Dat je als school, met deze potentiële “pest-risicogroep” extra alert moet zijn. Dat er meer aandacht/begrip komt vanuit leerkrachten voor de “zwakheden” van deze groep “nerds”. (Denk aan groepsactiviteiten, m.n. sporten, excursies en andere afwijkingen van vaste programma’s) Dat er ruimte aan ouders wordt gegeven om mee te denken/beslissen over invulling hiervan. Wellicht iets frequenter ouderoverleg met leerkracht/RT-er.
Ps. Naar onze mening is L. wel begaafd, maar niet hoogbegaafd!
- We hebben gemerkt dat vrijwel alle leerkrachten erg gemotiveerd zijn om nieuwe uitdagingen te zoeken.
- -
- Wij zien bij T. wel een begaafdheid, geen hoogbegaafdheid. Zelf vinden wij het het belangrijkste dat ze graag naar school gaat en dat ze zich niet gaat vervelen.
- Even over de versnelling:
E.e.a. staat ook in M. schooldossier beschreven. Eigenlijk waren deze versnellingen steeds de beste keuzes op dat moment i.v.m. een betere aansluiting op zijn cognitieve ontwikkeling. We hebben daar ook nog steeds geen spijt van en Marco ook niet. We gaan gewoon voor de beste keuzes op dat moment!!
Hoe het geweest zou zijn als Marco niet versneld was, dat weten we natuurlijk niet, maar de verveling en de frustraties waren naar onze mening dan misschien nog veel erger.
Versnellen was misschien ook de makkelijkste manier, omdat de mogelijkheden van verrijking en verdieping natuurlijk nog niet optimaal zijn.

E.e.a. is al regelmatig met je besproken en ook jij kent M. al een beetje.

We hopen dat de cursus Gave Peers hem nog verder gaat helpen. (Ik kom volgende week toch even langs met een pakketje informatie van de psychologen aldaar; dit is een pakketje voor de school, IB en leerkracht. Interessant!)

Wij blijven van mening, dat M.’s gedrag toch grotendeels bepaald wordt door zijn frustratie en zijn honger om nieuwe dingen te leren. Daarnaast weten andere kinderen hem ook wel uit te dagen hoor, het ligt niet altijd alleen aan Marco. Hij is nu zover om te zeggen dat hij sommige dingen niet fijn vindt of dat andere kinderen ergens mee moeten stoppen. Nu nog de omslag maken naar het loslaten i.p.v. boos te worden/gefrustreerd te raken. Dat hebben we in ieder geval al gewonnen. HB-kinderen willen ook gewoon zijn wie ze zijn en hebben ook recht op passend onderwijs!

Het leren leren is een groot aandachtspunt bij HB-kinderen! Omdat alles op school meestal vanzelf is gegaan, hebben deze kinderen de verwachting dat dat altijd zo zal gaan. Dat is dus niet zo! Soms moet je nu eenmaal ‘woordjes stampen’ bijv. Ook bijv. om een trombone te kunnen spelen, moet je oefenen. Je speelt niet in 1x de sterren van de hemel. (in het begin dacht hij dat dus wel, nu niet meer hoor!).

Het aanleren van hoe kan ik iets gaan leren, is ook bij hen nodig.

Wij hopen dat er in de toekomst (liefst z.s.m.) een structurele oplossing komt voor het onderwijs en de begeleiding van hoogbegaafde kinderen binnen de Rubenshof of breder binnen het Delta-onderwijs en dat het niet af zal hangen van de leerkracht die voor de groep staat (met alle respect). Er zijn genoeg kinderen binnen het Delta-onderwijs die hiermee geholpen zouden zijn (cijfers heb ik niet, maar uitgaande van de bekende 2% !!?).

Het was een heel verhaal. Als je nog meer wilt weten, je weet me te vinden. (mailen kan altijd)

In ieder geval veel succes nog met het schrijven van je meesterstuk en ik zou er graag t.z.t. een kopie van willen hebben uit belangstelling.

- Bij J. weten we niet zeker of hij hoogbegaafd is. Hij is zeker slim en op rekengebied (ruimtelijk) denken wij dat zeker wel.
- Sinds de hoogbegaafdheid vastgesteld is, kunnen we dingen en of situaties beter plaatsen. Het geeft zeker een handvat om zoiets te weten. C. moet nog wel leren leren, want het gaat hem nu vaak te gemakkelijk af en zijn werkhouding is altijd van “oh ja, dat moet op het allerlaatst nog”.
- -

Verslag SVIB M. H
Groep 6
December 2009

Hulpvragen vooraf:

- Hoe creëer ik een relatie tussen mij en M. die niet gebaseerd is op negatieve aandacht, maar dusdanig omgezet wordt in positieve aandacht, zodat het gewenste effect bereikt wordt?
- Hoe kan ik in een klas die zo divers is qua niveau en afhankelijkheid, iedereen zoveel mogelijk in hun behoeften voorzien en de aandacht geven die ze nodig hebben?

1^e nabespreking:

Het is heel belangrijk dat ik voor mijzelf de rust creëer om de kinderen voldoende aandacht te geven. Hiervoor moet ik ervoor zorgen dat:

- de kinderen netjes op hun plaats blijven zitten en hun vinger opsteken ipv allemaal om mij heen te komen staan.
- Ik tijdens mijn boodschap naar de kinderen toe handgebaren maak (dit doe ik al best veel vanuit mezelf, maar is wel heel belangrijk ter verduidelijking van mijn boodschap).
- Ik op ooghoogte ga zitten met de kinderen.
- Ik mijn boodschap goed afrond voor ik doorga naar een volgend kind.
- Als ik een kind afkap of wegstuur, dit duidelijk doe en ik een concreet moment noem wanneer ik wel tijd heb.
- Ik consequent ben: nee = nee! ‘We hebben het erover gehad, nu ga jij..... en ik ga....’
- Ik kijk naar een mogelijke verklaring voor het gedrag in de klas, voordat ik meteen iets negatiefs zeg (het zgn. “kijken achter het gedrag”).
- Op tijd aangeef dat we over Minuten (evt kleurenklokje) gaan stoppen. Deze afspraak wordt ook geoefend bij Kids’ Skills.
- Ik ook een compliment goed afrond, anders wordt het ontkracht.
- Ik momenten van stilte en rust naar waarde weet te schatten; deze kunnen een boodschap kracht bij zetten en/of de leerlingen even de ruimte geven zelf eerst na te denken.

Aan de hand van deze punten kiezen we 3 werkpunten om mee aan de slag te gaan:

1. Het goed afronden van een boodschap
2. duidelijk afkappen: concreet moment waarop het wel kan
3. gebruiken van handgebaren

2^e nabespreking:

Het oefenen van de werkpunten viel tegen! Ik ben me er nou van bewust hoe vaak ik vergeet deze punten toe te passen. Rust blijft het codewoord!

Ik moet er vooral op letten dat:

- Ik geen belangrijke dingen vertel op het moment dat M. achter de computer zit. Hij mist deze informatie dan.

- Ik niet te snel reageer op andere kinderen als ik net met een kind aan het praten ben. Ik moet steeds even wachten tussendoor, dan kan ik gelijk checken of de boodschap goed overgekomen is.
- Ik de tijd neem om een onderwerp af te ronden. Is het voor de kinderen ook afgerond?
- Ik kinderen concreet afkap, en duidelijk aangeef wanneer ik wel tijd voor ze heb. Ik kan kinderen ook helemaal af kappen; dit vind ik moeilijk! Ik kan bijv zeggen: 'Ik heb je gehoord, en we gaan er nu niet meer over praten, jij gaat nu bijv. je rekensommen afmaken en ik ga leerling x helpen.'
- Ik ook de stilte af en toe waardeer.

Aan de hand van deze punten, gaan we verder met de 2 belangrijkste punten, omdat ik merk dat dit ook echt rust veroorzaakt. Het gebruiken van handgebaren gaat eigenlijk vanzelf al wel goed.

1. Het goed afronden van een boodschap
2. duidelijk afkappen: concreet moment aangeven waarop het wel kan en ik wel beschikbaar ben voor de leerling

3^e nabespreking:

Het is heel moeilijk om kinderen concreet af te kappen! Woorden als 'zometeen' of 'Ik kom zo' zijn voor sommige kinderen duidelijk genoeg, maar niet voor iedereen! Het concreet formuleren van wanneer ik wel tijd voor ze heb, scheelt voor kinderen als M. heel veel.

Uit de bespreking kwam nog naar voren dat ik:

- De spullen van M. aan de kant moet leggen als ik iets tegen hem wil zeggen, zodat zijn aandacht op mij gericht is en hij niet afgeleid wordt. Dit geldt ook voor het afzetten van de koptelefoon achter de computer.
- Het stoplicht aan kan wijzen i.p.v. te zeggen dat het op rood staat. Dit moet ik wel echt consequent doen; rood = rood.

Voorlopig moet ik dus voornamelijk aan deze punten blijven werken:

1. Het goed afronden van een boodschap
2. Duidelijk afkappen: concreet moment waarop het wel kan
3. De spullen van M. aan de kant leggen als ik iets tegen hem wil zeggen, zodat zijn aandacht op mij gericht is en hij niet afgeleid wordt. Dit geldt ook voor het afzetten van de koptelefoon achter de computer.
4. Consequent zijn.

Ik weet dat als ik deze punten straks geautomatiseerd heb, ik veel meer rust heb ik de klas, waardoor ikzelf ook niet zoveel onrustgevoelens heb. Het is dus voor mezelf heel belangrijk dat ik deze punten oefen, maar ook voor alle kinderen, en vooral voor Marco. Ik heb dan ook veel aan de SVIB gehad en hoop hier in de toekomst ook nog veel plezier aan te beleven!

Bijlage 14

Viseon M.K.

Datum	Leerkrachtlijst				Leerlinglijst (zelfbeoordeling)				
	Zorgvuldige werkhouding	Aangenaam gedrag	Emotionele stabiliteit	Sociaal gedrag	Zelfvertrouwen	Werkhouding	Relatie leerkracht	Relatie leerlingen	Schoolbeleid
10-03-2009	96-B	127-C	80-B	57-C	71-B	76-B	77-D	53-E	94-A
26-01-2010	62-D	104-E	58-D	54-C	86-A	92-B	69-E	40-E	74-C

Relatie leerkracht

De dimensie ‘Relatie leerkracht’ heeft betrekking op de houding van de leerling ten opzichte van zijn of haar leerkracht. Deze dimensie maakt duidelijk of de leerling een positieve dan wel negatieve invloed op het kind uitoefent.

Leerlingen die op deze dimensie in het aandachts- of risicogebied scoren, ervaren de relatie met de leerkracht over het algemeen als weinig positief. Ze hebben moeite zich open te stellen voor de leerkracht.

Voor M. komt een score in het aandachtsgebied van deze dimensie voor naar voren uit zijn antwoorden op de volgende uitspraken:

- Bij mijn juf en meester voel ik mij prettig – Dat is soms zo
- Mijn juf of meester vindt dat ik goed mijn best doe op school – Dat is soms zo

Relatie leerlingen

De dimensie ‘Relatie leerlingen’ heeft betrekking op de houding van de leerling ten opzichte van zijn of haar klasgenoten. Aspecten van deze dimensie zijn onder meer het al dan niet leuk met elkaar omgaan, het contact (durven) maken met de andere leerlingen en het zich door de leerling signaleren van ongewenst gedrag tussen leerlingen onderling.

Leerlingen die op deze dimensie in het aandachts –of risicogebied scoren, vinden dat hun relatie met klasgenoten in de regel te wensen overlaat. Ze vinden dat de andere leerlingen niet leuk met hen omgaan. Ook kan een lage score op deze dimensie betekenen dat deze leerlingen het zelf moeilijk vinden om contact te maken met de andere leerlingen.

Voor M. komt een score in het risicogebied van deze dimensie vooral naar voren uit zijn antwoorden op de volgende uitspraken:

- Ik word op school gepest – Dat is zo
- De meeste kinderen in de groep gaan leuk met mij om – Dat is niet zo
- Ik heb veel vriendjes of vriendinnetjes in de groep – Dat is soms zo

Bronvermelding

Delfos, M. (2004). Luister je wel naar mij? Gespreksvoering met kinderen tussen vier en twaalf jaar. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Furman, B. (2009). Kids' Skills. Op speelse wijze vaardigheden ontwikkelen bij kinderen Barneveld: Uitgeverij Nelissen.

Harinck, F. (2009). Basisprincipes Praktijkonderzoek. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Gagné, F. (2000). Understanding the Complex Choreography of Talent Development Through DMGT. Based Analysis. In: K.A. Heller, F.J. Mönks, R.J. Sternberg & R.F. Subotnik, International Handbook of Giftedness and Talent (tweede druk). Oxford: Elsevier Science Ltd.

Van Gerven, E., Wolters, P., van Swet, J., Burger-Veltmeijer, A., Drent, S., Termeer, P., Janson, D., Bosch-Sthijns, W., Kuipers, J., de Bruin-de Boer, A. en Rodrigues Pereira, R. (2009). Handboek hoogbegaafdheid. Assen: Van Gorcum.

Van Gerven, E. (2008). Slim beleid. Keuzes en consequenties bij beleid voor hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs. Assen: Van Gorcum.

Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J., Scheepsmma, W. (2007). Ontwikkeling door onderzoek. Een handreiking voor leraren. Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.

Koenderink, T. (2009). 7 uitdagingen van hoogbegaafden in het onderwijs. En hoe hier effectief mee om te gaan.

Mönks, F.J en Ypenburg, Y. (1995). Hoogbegaafde kinderen thuis en op school (tweede druk). Alphen a/d Rijn: Samson.

Pameijer, N. en Beukering, T. (2008). Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider. Leuven: Acco.

Reis, S.M. en Renzulli, J.S. (2005). Curriculum Compacting. The complete guide to modifying the regular curriculum for high ability students. Mansfield Center: Creative Learning Press.

Renzulli, J.S. (1979). What makes Giftedness. A reexamining of the definition of gifted and talented. Ventura: Ventura County Superintendent of Schools Office.

Artikelen:

Gagné, F. Ten Commandments for Academic Talent development

Gagné, F. Building gifts into talents: Brief overview of the DMGT 2.0

Van Oers, B. (2008). Samen uit school. De wereld van het jonge kind. 35 (10), 304-307.

Passow, A.H. (1981). The nature of giftedness and talent. *Gifted Child Quarterly*, 25, 1, 5-10.

Renzulli, J.S. A practical System for Identifying Gifted and Talented Students.

Sternberg, R. en Zhang, L. (1995). What do we mean by Giftedness? A pentagonal implicit theory. *Gifted Child Quarterly*, 39, 88-95.